

บรรณานุกรม

หนังสือ

ชวาล แพร์ทกุล. เทคนิคการวัดผล. พระนคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2516.

ชาติรี เมืองนาโพธิ์ และชัยวัฒน์ ปานพลอย. Symbolic Logic. พระนคร: โรงพิมพ์
นิยมวิทยา, 2512.

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ และเริงลักษณ์ มหาวิทยาลัยมนตรี. หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทาง
การศึกษา. พิษณุโลก: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนคริน-
ทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2518.

นลินี โพธิ์ทัต. ตรรกวิทยาเบื้องต้น. ธนบุรี: สำนักพิมพ์อักษรวิชัน, 2514.

นิติตปริญญาโท, คณะ. เทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
โฉมหน้าใหม่ของเทคโนโลยีกับการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
อักษรสัมพันธ์, 2518.

นิติตปริญญาโท, คณะ. แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
"บทเรียนสำเร็จรูป" ใน ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทาง
การศึกษา. หน้า 204-208. พระนคร: โรงพิมพ์สุรสุภา, 2515.

บุญเกลดส์, บี อาร์. จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน แปลโดย สมควร อภัยพันธ์. พระนคร:
โรงพิมพ์สมาคมสังคมนักสอนแห่งประเทศไทย, 2513.

ประคอง วรรณสุต. สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู. นครหลวงกรุงเทพ ธนบุรี: สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช, 2515.

ประทีป สยามชัย. "บทเรียนสำเร็จรูป" ใน ชุมนุมทางวิชาการ รายงานการประชุมทางวิชา
การครั้งที่ 1 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หน้า 225-232. พระนคร:
สหกรณ์ชายสง, 2510.

เป็รื่อง กุญฑ, ดร. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป. พระนคร: ศูนย์โสตทัศนศึกษา
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516.

ภิรมย์ พูลสวัสดิ์. รายงานของคณิตศาสตร์แผนใหม่ Logic and Sets. พระนคร: โรงพิมพ์
โรงเรียนสตรีเนติศึกษา, 2509.

ยุพิน พิพิธกุล, การสอนคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร, 2519.
ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. รายงานสัมมนาครูคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา
18 เม.ย. - 6 พ.ค. 09. พระนคร: แผนกการพิมพ์ฯ. ส่วนสุมนันทา, 2509.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. บทคัดย่อของงานวิจัยทางการศึกษา. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา,
2513.

สุเทพ จันทรมงคล. คณิตศาสตร์ศึกษา. กรุงเทพฯ: ศึกษาสัมพันธ์, 2517.

สุเทพ จันทรมงคล. ตรรกวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ศึกษาสัมพันธ์, 2516.

สุชาติ รัตนกุล. คณิตศาสตร์แผนปัจจุบัน เล่ม 2. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2510.

สุภา ภูซงกุล. "Programmed Instruction" ใน ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรม
และเทคโนโลยีทางการศึกษา. หน้า 161-165. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา,
2515.

ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สถาบัน. แบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ค.411
ประโยชน์มัธยมศึกษาตอนปลาย ของกระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2519.

บทความ

สุภา สุจริตพงศ์. "ทำไมจึงสอน Modern Mathematics." วิทยากร 68 (กันยายน
2512) : 19.

เอกสารอื่น ๆ

ครรชิต หอมแพน. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาสถิติเรื่อง "การวัดความโน้มเอียง
เขาสู่ส่วนกลางและการกระจาย" สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย." วิทยา-
นิพนธ์ปริชญาหน้าฉัตร แผนกวิชามัธยมศึกษา มัธยมศึกษาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2519.

- จิตรา โอภาสทิหากร. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม เรื่อง "เมตริกซ์" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่สอง." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- เฉลิม แสงมณี. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม เรื่อง "การคูณและการหารเศษส่วน" สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
- ฐชาติ เชิงฉลาด. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม เรื่อง "ร้อยละ" สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
- ฐศรี สนิทประชากร. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม เรื่อง "การบวกลบเศษส่วน" สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
- นิคม สยังกุล. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง "ฟังก์ชันตรีโกณมิติ" สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- ปราโมทย์ เจริญประเสริฐ. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง "การจักล่าับและการจัดหมู่" สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- ปรีปรี วิมแจ่ม. "การทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์ สัญญลักษณ์เบื้องต้น ในระดับมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง โดยใ้บทเรียนแบบโปรแกรมกับการสอนปกติ." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2518.
- เพ็ญจันทร์ เฟื่องฟู. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง "เวกเตอร์" สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

- พลรัตน์ ลักษณะียนาวิน. "การทดลองสอนพีชคณิตโดยวิธีแบบเรียนสำเร็จรูป." วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาโศกศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2514.
- ภิญโญ เจริญประเสริฐ. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง "ระบบ
จำนวนจริง" สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- มานพ ชัยศิเรก. "การทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เซตและความ
สัมพันธ์ในระดับมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง โดยวิธีแบบเรียนแบบโปรแกรมกับการสอนตามปกติ."
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2519.
- มาลี ศันตียุทธ. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม เรื่อง "การใส่สูตรหาพื้นที่สี่เหลี่ยม"
สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่เจ็ด." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.
- วรรณา เจริญทะวงษ์. "ทวการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเลขคณิต ชั้นประถม
ปีที่ห้า ระหว่างการใช้แบบเรียนสำเร็จรูป (Programmed Textbook) กับ
การสอนแบบปกติ." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร, 2514.
- วรรณิ พรอมมูล. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง "ฟังก์ชันเอกซ์-
โปเนนต์ และฟังก์ชันลอการิทึม" สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย." วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2519.
- วาลี ศิริศิริพิศาล. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม เรื่อง "จำนวนเชิงซ้อนสำหรับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่สาม." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- วิภา ศิริเสวีวรรณ. "การทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่า
จะเป็น (Probability) ในระดับมัธยมศึกษาปีที่สาม โดยวิธีแบบเรียนแบบ
โปรแกรมกับการสอนปกติ." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2518.

- สุภาวดี ปัญญาवाद. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมเรื่อง "ตัวหารร่วมมาก" สำหรับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ห้า." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
- สุวรรณดา มุงเกษม. "พัฒนาการของการศึกษาทางคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา."
ปริญญาโทพัฒนศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2513.
- สุลัดดา ไชยบุตร. "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง "ความสัมพันธ์
และฟังก์ชัน" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่สอง." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนก
วิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- สมวงษ์ ทรัพย์เจริญ. "การทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องเซต ในระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง โดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมกับการสอนปกติ." ปริญญาโท
ศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2518.
- เอ็ดน ปิ่นเงิน. "การทดลองเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง "ลิมิต (Limits)
และความต่อเนื่อง (Continuity) ในระดับชั้น ป.ศ.สูง วิชาเอกคณิตศาสตร์
โดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมกับการสอนตามปกติ." ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2518.

Books

- Bell, Eric Temple. Mathematics: Queen and Servant of Science.
New York: McGraw-Hill Book Co., 1951.
- Brow, Jr. Robert C. "A Comparison Test of Test Score of Students
Using Programmed Instruction Materials with Those of Students
Not Using Programmed Materials." in The Research on Programmed
Instruction pp. 21-26. Washington D.C.: U.S. Government
Printing Office, 1964.
- Brown, James W., Lewis, Richard B., and Harclerod, Fred F. A.V.
Instruction Media and Methods. New York: McGraw-Hill Book
Co., 1964.
- Butler, Chales H., Wren, F. Lynwood, and Banks, J. Houston. The
Teaching of Secondary Mathematics. 5 th ed. New York:
McGraw-Hill Book Co., 1970.

- Dewal, O.S. "On Writing Frames." in A Handbook of Programmed Learning pp. 22-34. Indian Association for Programmed Learning Baroda -2 Gandi-Anand, Gujarat State, India: Anand Press, [n.d.]
- Dinkines, Flora. Introduction to Mathematical Logic. New York: Meredith Publishing Co., 1964.
- Epstein, Beryl and Epstein, Sam. The First Book of Teaching Machines. New York: Franklin Watts, 1961.
- Fan, Chung-Teh. Item Analysis Table. Princeton New Jersey: Educational Testing Service, 1952.
- Fry, Edward B. Teaching Machine and Programmed Instruction: An Introduction. New York: McGraw-Hill Book Co., 1963.
- Gerlach, Vernon S. and Ely, Donall P. Teaching and Media: A Systematic Approach. Englewood Cliffs New Jersey: Prentice-Hall, 1971.
- Green, Edward J. The Learning Process and Programmed Instruction. New York: Holt Rinehart and Winston, 1962.
- Jacobs, Paul I. and Others. A Guide to Evaluating Self-Instructional Programs. New York: Holt Rinehart and Winston, 1966.
- Krishnamurthy, V. "Styles in Programming," in A Handbook Programmed Learning, pp. 41-52. Indian Association for Programmed Learning Baroda-2 Gandi-Anand, Gujarat State, India: Anand Press, [n.d.]
- Lamp, R.T.B.. Aids to Modern Teaching A Short Survey. London: Sir Issac Pitman and Sons, 1967.
- Meserve, Bruce E. "Implication for the Mathematics Curriculum." Insight into Modern Mathematics [n.p.], [n.d.], 1957.

- Parsons, Robert. Statistical Analysis: A Decision Making Approach.
London: Harper Et Row. Publishers, 1974.
- Pereira, P.D. Introduction to Programmed Learning. Geneva: Management Development Branch, Human Resources Department, 1971.
- Saettler, Paul. A History of Instructional Technology. New York: McGraw-Hill Book Co., 1968
- Scope, P.G. Mathematics in Secondary School - A Teaching Approach.
London: Cambridge University Press, 1973.
- Silverman, Robert E. How to Write a Program. Carlissle: Carlissle Publishers, 1970.
- Thomas, Robert Murray, and Swartout, Sherwin G. Integrated Teaching Materials, New York: David McHay Co., 1963.
- Wallis, W. Allen, and Robert, Harry V. Statistics: A New Approach.
Illinois: Free Press, 1956.
- Zachest, Virginia. "Top-Trying Out Programs," in Trends in Programmed Instruction, pp. 82-86. Washington D.C.: [n.d] , 1964.
- Zeaman, David. "Skinner's Theory of Teaching Machine." in Automatic Teaching pp. 167-176. New York: John Wiley & Sons, 1959.

Articles

- Beane, Donald. "A Comparison of Linear and Branching Technique of Programmed Instruction in Plane Geometry." A.V. Communication Review 15 (Summer 1967): 190.
- Beck, Marilyn Clark. "A Comparative Analysis of Three Methods of Teaching Remedial Algebra on the Junior College Level." Dissertation Abstracts 31 (June 1971): 6270-A.

- Brockman, Harold William. "A Critical Study of Use of the Term Necessary and Sufficient Conditions in Teaching of Mathematics." Dissertation Abstract 24 (July 1963): 193-194.
- Conroy, David E. "The Effects of Age and Sex Upon a Comparison Between Achievement Gains in Programmed Instruction and Conventional Instruction in Remedial Algebra I at Northern Virginia Community College." Dissertation Abstracts 32 (March 1972): 5102-A.
- Easterday, Kenneth, and Easterday, Helen. "Ninth-Grade Algebra Programmed Instruction and Sex Difference: An Experiment." The Mathematics Teacher LXI (March 1968): 303-7.
- Filep, Robert T. "Teaching Machines and Programmed Instruction." A.V. Communication Review 15 (summer 1967): 87-90.
- Lane, Bennie R. "An Experiment with Programmed Instruction as a Supplement to Teaching College Mathematics by Closed - Circuit Television." The Mathematics Teacher LVII (October 1964): 395-7.
- Lange, Robert Raymond. "A Study of the Effects of Backward Prompting in Programmed Instruction." Dissertation Abstracts 30 (February 1970): 3194-A - 3195-A.
- Lindvall, C.m. "Study of Pupil Attitude in Pupil Attention and Attitude Under Conditions of Programmed Instruction." A.V. Communication Review 14 (Spring 1966): 147-150.
- Meadowcroft, B.A. "Comparison of the Two Method of Using Programmed Learning." A.V. Communication Review 15 (Summer 1967): 181-189.

Soll, Edward J. "Research in Programmed Instruction in Mathematics."

The Mathematics Teacher 62 (February 1969): 103-110.

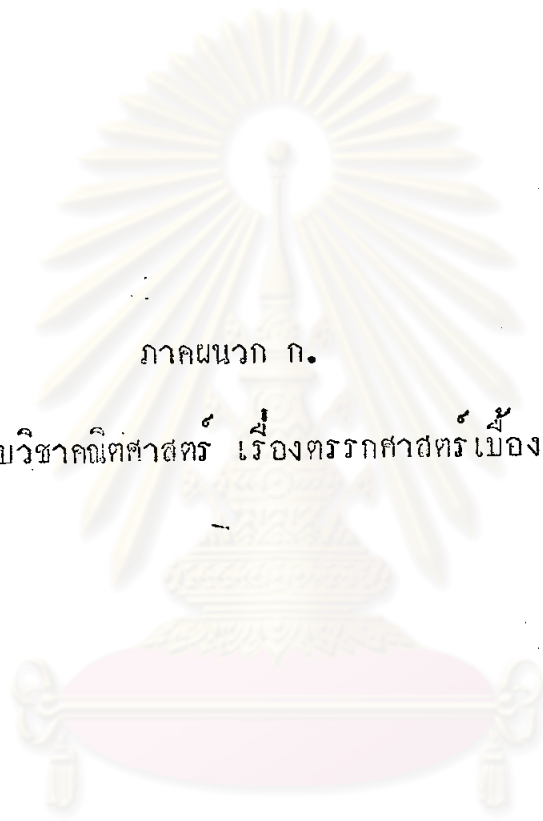
Write, Charles Coven. "The Use of Programmed Texts of Remedial

Mathematics Instruction in College." Dissertation Abstracts

30 (February 1970): 3373-A.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

แบบสอบวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องตรรกศาสตร์เบื้องต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ตรรกศาสตร์เบื้องต้น

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว แล้วใส่เครื่องหมาย ลงในกระดาษคำตอบให้ตรงกับข้อที่เลือก

1. ข้อใดไม่เป็นประพจน์ ?

ก. 2 เป็นจำนวนคี่

ข. b เป็นจำนวนจริง

ค. ถ้า A เป็นเซตใด ๆ แล้ว $A \cap \emptyset = \emptyset$ ง. มีจำนวนจริง x บางจำนวนที่ $x^2 = 4$

2. ข้อใดมีตัวแปร ?

ก. π เป็นจำนวนอตรรกยะ

ข. เเขอสูงมาก

ค. ทรงพระเจริญ

ง. ฝนตกหนัก

3. กำหนดให้ p แทน "สมศรีกางร่ม"

q แทน "ฝนตก"

r แทน "แดดออก"

ข้อใดต่อไปนี้เขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ " $p \rightarrow (q \vee r)$ " ?

ก. ถ้าสมศรีกางร่ม แล้วฝนตกและแดดออก ข. ถ้าฝนตกหรือแดดออกแล้วสมศรีกางร่ม

ค. สมศรีกางร่มก็ต่อเมื่อฝนตกหรือแดดออก ง. ถ้าสมศรีกางร่มแล้วฝนตกหรือแดดออก

4. กำหนดให้ p แทน "2 เป็นจำนวนคี่"

q แทน "3 เป็นจำนวนคี่"

r แทน "1 เป็นจำนวนคี่"

ข้อใดต่อไปนี้เป็นสัญลักษณ์ที่เขียนแทนประพจน์ "ถ้า 2 เป็นจำนวนคี่ แล้ว 3 เป็นจำนวนคี่ ก็ต่อเมื่อ 1 เป็นจำนวนคี่" ?

ก. $(p \rightarrow q) \rightarrow r$

ข. $p \rightarrow (q \leftrightarrow r)$

ค. $q \rightarrow (p \leftrightarrow r)$

ง. $(q \leftrightarrow p) \rightarrow r$

5. ประพจน์ $p \wedge q$ เป็นจริงเมื่อไร ?

ก. $\sim p$ เป็นจริง, q เป็นจริง

ข. $\sim p$ เป็นเท็จ, q เป็นจริง

ค. $\sim p$ เป็นจริง, $\sim q$ เป็นเท็จ

ง. p เป็นจริง, q เป็นเท็จ

6. ข้อใดต่อไปนี้เป็นประพจน์จริง ?

- ก. ถ้าโลกกลม แล้ว บางส่วนไม่อยู่ในประเทศไทย
- ✓ ข. ถ้าโลกไม่กลม แล้ว บางส่วนอยู่ในประเทศไทย
- ค. ถ้าโลกไม่แบน แล้ว บางส่วนอยู่ในประเทศไทย
- ง. ถ้าโลกไม่แบนแล้ว บางส่วนไม่อยู่ในประเทศไทย

7. กำหนดให้ r และ s เป็นประพจน์ และ $r \rightarrow s$ เป็นจริง

ข้อใดต่อไปนี้เป็นที่ถูกต้องมากที่สุด ?

- ก. r เป็นสาเหตุให้ s เกิดขึ้น
- ✓ ข. ถ้า r เป็นจริง s จะเป็นเท็จไม่ได้
- ค. ข้อความใน r จะต้องมีความหมายเช่นเดียวกับข้อความใน s
- ง. r และ s เป็นจริงพร้อม ๆ กัน

8. ขอสรุปข้อใดที่ถูกต้อง ?

- ก. ถ้า p เป็นจริง และ q เป็นเท็จ แล้ว $p \rightarrow q$ เป็นจริง
- ข. ถ้า $p \vee q$ เป็นจริงแล้ว ทั้ง p และ q ต้องเป็นจริง
- Ⓒ. ถ้า $p \rightarrow q$ เป็นเท็จ และ p เป็นจริง ดังนั้น q ย่อมเป็นเท็จ
- Ⓓ. ถ้า $p \wedge q$ เป็นเท็จ ทั้ง p และ q ต่างก็เป็นเท็จ

9. ข้อใดต่อไปนี้เป็นประพจน์เท็จ ?

- ✓ ก. $7 + 8 = 14$ หรือ $7 - 8 = 15$
- ข. ถ้า $5 + 3 = 18$ แล้ว $2 + 2 = 4$
- ค. $6 + 4 = 10$ หรือ $8 - 4 = 4$
- ง. $3 - 2 = 2$ หรือ $3 + 1 = 4$

10. ข้อใดต่อไปนี้เป็นประพจน์เท็จ ?

- ก. $2 + 2 = 4$ หรือ $2 + 3 = 4$
- ข. ถ้า $5 + 1 = 8$ แล้ว $6 + 6 = 12$
- ค. ถ้า $5 < 7$ แล้ว $-7 < -5$
- ✓ ง. ถ้า $3 < 9$ แล้ว $-9 > -3$

11. ถ้าประโยค "นกมีหู หรือ หนูมีปีก" มีค่าความจริงเป็นเท็จ

ข้อใดต่อไปนี้เป็นเท็จ ?

- ก. นกมีหู และ หนูมีปีก
- ข. นกมีหู ก็ต่อเมื่อ หนูมีปีก
- ค. ถ้านกมีหู แล้ว หนูมีปีก
- ง. นกไม่มีหู หรือ หนูไม่มีปีก

12. ถ้า $(\sim p) \vee q$ มีค่าความจริงเป็น เท็จ,

ข้อใดต่อไปนี้ เป็นเท็จ ?

ก. $p \rightarrow q$

ค. $p \wedge (\sim q)$

ข. $q \rightarrow p$

ง. $(\sim p) \rightarrow q$

13. ถ้า $(\sim p) \wedge q$ มีค่าความจริงเป็น จริง

ข้อใดต่อไปนี้ เป็นเท็จ ?

ก. $p \rightarrow q$

ค. $p \leftrightarrow q$

ข. $p \vee q$

ง. $p \leftrightarrow (\sim q)$

14. ถ้า $p \rightarrow (\sim q)$ มีค่าความจริงเป็น เท็จ

ข้อใดต่อไปนี้ เป็นจริง ?

ก. $p \wedge (\sim q)$

ค. $q \rightarrow (\sim p)$

ข. $p \vee q$

ง. $p \leftrightarrow (\sim q)$

15. กำหนดให้ r เป็นเท็จ s เป็นจริง และ t เป็นเท็จ

ข้อใดต่อไปนี้ เป็นเท็จ ?

ก. $(r \wedge s) \rightarrow t$

ค. $r \rightarrow (s \wedge t)$

ข. $(r \wedge t) \rightarrow s$

ง. $s \rightarrow (r \wedge t)$

16. ถ้า $(p \wedge q) \rightarrow r$ มีค่าความจริงเป็นเท็จ แล้วค่าความจริงของ p , q และ r

ข้อใดถูกต้อง ?

ก. p เป็นเท็จ q เป็นจริง และ r เป็นจริง

ข. p เป็นจริง q เป็นจริง และ r เป็นจริง

ค. p เป็นจริง q เป็นจริง และ r เป็นเท็จ

ง. p เป็นเท็จ q เป็นเท็จ และ r เป็นเท็จ

17. ให้ p , q , r เป็นประพจน์ที่มีค่าความจริงเป็นจริง, เท็จ และเท็จ ตามลำดับ จะ

ต้องเติมตัวเชื่อมใดในช่องว่างของ $[(\sim r) \vee q] \dots [(\sim p) \wedge q]$ จึงจะทำให้

ประโยคที่ได้มีค่าความจริงเป็น จริง ?

ก. $\wedge$

ค. $\rightarrow$

ข. $\vee$

ง. $\leftrightarrow$

18. กำหนดให้ r แทน $-7 > -3$

s แทน $5 + x = 10$ แล้ว $x = 4$

t แทน $| -3 | = 3$

ข้อใดต่อไปนี้ เป็นเท็จ ?

ก. $[(\sim r) \wedge (\sim t)] \rightarrow s$

ข. $t \leftrightarrow [(\sim s) \vee r]$

ค. $(s \vee r) \rightarrow t$

ง. $(\sim r) \rightarrow s$

19. กำหนดให้ p แทน จังหวัดจันทบุรีอยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศไทย

q แทน จังหวัดเชียงใหม่อยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย

r แทน จังหวัดอุบลราชธานีอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย

ข้อใดต่อไปนี้ เป็นประพจน์จริง ?

ก. $r \vee (\sim p)$

ข. $(r \vee p) \rightarrow r$

ค. $(\sim q) \wedge (\sim r)$

ง. $[(\sim q) \wedge r] \rightarrow (\sim p)$

20. ถ้าประพจน์หนึ่งประกอบด้วยประพจน์ย่อย 4 ประพจน์เชื่อมกัน จะพิจารณาค่าความจริงของประพจน์นั้นจะเกิดขึ้นได้กี่กรณี ?

ก. 4 กรณี

ข. 8 กรณี

ค. 16 กรณี

ง. 32 กรณี

21. ข้อใดต่อไปนี้ เป็นจริง ?

ก. $p \rightarrow (\sim p)$ เป็นเท็จทุกกรณี

ข. $p \leftrightarrow (\sim p)$ เป็นเท็จทุกกรณี

ค. $p \vee (\sim p)$ เป็นเท็จทุกกรณี

ง. $p \wedge (\sim p)$ เป็นจริงทุกกรณี

22. ข้อใดต่อไปนี้ เป็นจริง ?

ก. $(\sim p) \vee (\sim p)$ เป็นจริงทุกกรณี

ข. $(p \wedge q) \rightarrow p$ เป็นจริงทุกกรณี

ค. $(p \rightarrow q) \wedge (\sim p)$ เป็นจริงทุกกรณี

ง. $(p \vee q) \rightarrow p$ เป็นจริงทุกกรณี

23. ข้อใดเป็นนิเสธของ $r \leftrightarrow s$?

ก. $[s \rightarrow (\sim r)] \wedge [(\sim r) \rightarrow s]$

ข. $r \wedge (\sim s)$

ค. $r \vee s$

ง. $s \rightarrow (\sim r)$

24. ข้อใดเป็นนิเสธของ $q \rightarrow p$?

ก. $(\sim q) \vee (\sim p)$

ข. $p \leftrightarrow (\sim q)$

ค. $(\sim p) \wedge (\sim q)$

ง. $q \wedge (\sim p)$

25. ข้อใดเป็นนิเสธของ $p \wedge q$?

ก. $(\sim p) \wedge (\sim q)$

ข. $(\sim p) \vee (\sim q)$

ค. $(\sim p) \rightarrow (\sim q)$

ง. $(\sim q) \rightarrow (\sim p)$

26. ข้อใดเป็นนิเสธของคำกล่าวที่ว่า "ถ้าฝนตกแล้วเขาไม่ขับรถ" ?

ก. ฝนตกและเขาขับรถ

ข. ฝนตกหรือเขาขับรถ

ค. : ฝนไม่ตกและเขาขับรถ

ง. ถ้าเขาไม่ขับรถแล้วฝนตก

27. ข้อใดเป็นนิเสธของคำกล่าวที่ว่า "เขาไม่รวยและไม่มีความสุข" ?

ก. เขารวยและมีความสุข

ข. เขารวยหรือมีความสุข

ค. เขาไม่รวยและมีความสุข

ง. เขาไม่มีความสุขและรวย

28. ข้อความที่สมมูลกัน (Equivalent statement) หมายความว่าอย่างไร ?

ก. ข้อความเหล่านั้นมีความหมายอย่างเดียวกัน

ข. ข้อความเหล่านั้นมีสูตรที่สมมูลกัน

ค. ข้อความเหล่านั้นมาจากผู้พูดคนเดียวกัน

ง. ข้อความเหล่านั้นมีค่าความจริงเหมือนกัน

29. ข้อใดต่อไปนี้ที่สมมูล (Equivalent) กัน

ก. $(\sim p) \vee (\sim q), \sim(p \vee q)$

ข. $\sim(p \wedge q), (\sim p) \wedge (\sim q)$

ค. $\sim(p \vee q), (\sim p) \wedge (\sim q)$

ง. $p \vee q, (\sim p) \vee q$

30. ข้อใดต่อไปนี้ที่ไม่สมมูลกัน ?

ก. $p \rightarrow q, (\sim p) \vee q$

ข. $\sim(\sim p), p$

ค. $p \leftrightarrow q, (p \rightarrow q) \wedge (q \rightarrow p)$

ง. $\forall p \rightarrow q, (\sim p) \wedge q$

31. ข้อใดต่อไปนี้ที่ไม่สมมูลกัน ?

ก. $x \wedge y, y \wedge x$

ข. $x \vee y, y \vee x$

ค. $x \rightarrow y, y \rightarrow x$

ง. $x \leftrightarrow y, y \leftrightarrow x$

32. ข้อใดที่ไม่สมมูลกับ $x \leftrightarrow y$?

ก. $y \leftrightarrow x$

ข. $(\sim x) \leftrightarrow (\sim y)$

ค. $(\sim y) \leftrightarrow x$

ง. $[(\sim x) \vee y] \wedge [(\sim y) \vee x]$

33. ข้อใดที่สมมูลกับคำกล่าวที่ว่า "ไม่จริงที่ว่าเขาเรียนเคมีหรือคณิตศาสตร์" ?

ก. เขาไม่เรียนทั้งคณิตศาสตร์และไม่เรียนเคมี

ข. เขาเรียนคณิตศาสตร์แต่ไม่เรียนเคมี

ค. เขาเรียนเคมีแต่ไม่เรียนคณิตศาสตร์

ง. เขาไม่เรียนคณิตศาสตร์หรือเขาไม่เรียนเคมี

34. ข้อใดเป็นประโยคเปิด ?

ก. เธอจ๋า

ข. กรูณาเปิดหน้าต่างด้วย

ค. สีเหลืองจตุรัสทุกรูปเป็นสีเหลี่ยมผืนผ้า

ง. เขาเป็นนักคณิตศาสตร์

35. ข้อใดเป็นประโยคเปิด ?

ก. $5+1 = 7$

ข. $2x+3 = 4$

ค. $\forall x[x=3]$ เมื่อเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{0,1\}$

ง. จงคูณ x ด้วย 3

36. ข้อใดที่เป็นจริง ?

ก. ประโยคที่มีตัวแปรต้องเป็นประโยคเปิด

ข. ข้อความที่ไม่ใช่ประพจน์ ต้องเป็นประโยคเปิด

ค. ประโยคที่ไม่มีตัวแปรยอมเป็นประพจน์

ง. มีประโยคบางประโยคที่ไม่เป็นทั้งประพจน์และประโยคเปิด

37. ประโยค " คนเราเกิดมาต้องตาย " มีความหมายเช่นเดียวกับข้อใด ?

ก. ถ้า x ไม่ใช่คน แล้ว x ไม่ตาย

ข. ถ้า x เป็นคน แล้ว x ต้องตาย

ค. ถ้า x ตาย แล้ว x เป็นคน

ง. ถ้า x ไม่ตาย แล้ว x เป็นคน

38. กำหนดให้เอกภพสัมพัทธ์เป็นเซตของคนทั่วโลก

$P(x)$ แทน x เป็นนักเรียน

$Q(x)$ แทน x เป็นคนดี

ข้อความ "นักเรียนทุกคนเป็นคนดี" เขียนสัญลักษณ์แทนได้อย่างไร ?

ก. $\forall x[P(x) \rightarrow Q(x)]$

ข. $\forall x[Q(x) \rightarrow P(x)]$

ค. $\forall x[P(x) \leftrightarrow Q(x)]$

ง. $\exists x[Q(x) \rightarrow P(x)]$

สำหรับข้อ 39 - 40 กำหนดให้ $I(x)$ แทน x เป็นจำนวนเต็ม

$E(x)$ แทน x เป็นจำนวนคู่

$Q(x)$ แทน x เป็นจำนวนคี่

39. ข้อความ "ถ้า x เป็นจำนวนเต็มและไม่ใช่จำนวนคี่ x จะต้องเป็นจำนวนคู่" เขียนสัญลักษณ์แทนได้อย่างไร ?

ก. $\exists x [(I(x) \vee E(x)) \rightarrow \sim Q(x)]$

ข. $\exists x [(I(x) \wedge \sim Q(x)) \rightarrow E(x)]$

ค. $\forall x [(I(x) \wedge \sim Q(x)) \rightarrow E(x)]$

ง. $\forall x [(I(x) \wedge \sim Q(x)) \leftrightarrow E(x)]$

40. ข้อความ "จำนวนเต็มบางจำนวนไม่เป็นจำนวนคี่" เขียนสัญลักษณ์แทนได้อย่างไร ?

ก. $\exists x [I(x) \wedge \sim Q(x)]$

ข. $\exists x [I(x) \wedge Q(x)]$

ค. $\exists x [I(x) \rightarrow \sim Q(x)]$

ง. $\exists x [I(x) \vee \sim Q(x)]$

41. กำหนดให้ $P(x)$ แทน x เป็นคนที่พูดได้

$Q(x)$ แทน x เป็นคนที่บินได้

และพิจารณาเซตของเอกภพสัมพัทธ์ คือ เซตของคนทั่วโลก

ดังนั้น $\forall x [P(x) \leftrightarrow \sim Q(x)] \wedge \exists x [\sim P(x) \vee Q(x)]$ แปลว่าอะไร ?

ก. คนทุกคนพูดได้ก็ต่อเมื่อบินไม่ได้ และมีคนที่พูดไม่ได้หรือบินได้

ข. คนทุกคนพูดได้ก็ต่อเมื่อบินได้ และมีคนพูดไม่ได้แต่บินได้

ค. คนทุกคนพูดได้ก็ต่อเมื่อมีคนที่บินได้ และมีคนพูดไม่ได้

ง. คนทุกคนบินได้ก็ต่อเมื่อพูดได้ และมีคนพูดไม่ได้หรือบินไม่ได้

42. กำหนดให้ $U = \{1, 2, 3\}$

และ $P(x)$ แทน $x \neq 0$

ถ้าต้องการแสดงว่า $\forall x P(x)$ เป็นจริง จะแสดงได้อย่างไร ?

ก. $P(1)$ เป็นจริง

ข. $P(2)$ เป็นจริง

ค. $P(3)$ เป็นจริง

ง. ต้องแสดงทั้งข้อ ก, ข และ ค

43. $\forall x [x < 5]$ เป็นเท็จสำหรับเอกภพสัมพัทธ์ในข้อใด ?

ก. $\{x/x \text{ เป็นจำนวนเต็มบวกที่} \leq 4\}$

ข. $\{\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}\}$

ค. เซตของจำนวนเต็ม

ง. เซตของจำนวนเต็มลบ

44. $\forall x [x^2 > 1]$ เป็นจริงสำหรับเอกภพสัมพัทธ์ในข้อใด ?

ก. $\{-2, -3, -4\}$

ข. $\{1, 2, 3\}$

ค. $\{\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}\}$

ง. $\{-1, 0, 1\}$

45. จากข้อ 42 ถ้าต้องการแสดงว่า $\exists x P(x)$ เป็นจริง จะแสดงได้อย่างไร ?

ก. $P(1)$ เป็นจริง

ข. $P(2)$ เป็นจริง

ค. $P(3)$ เป็นจริง

ง. ต้องแสดงข้อ ก หรือข้อ ข หรือข้อ ค

46. ประโยคใดที่มีค่าความจริงเป็นจริง ?

ก. $\forall x [x+5 = x]$ เมื่อ $U =$ เซตของจำนวนเต็ม

ข. $\forall x [x+5 = x]$ เมื่อ $U = \{0\}$

ค. $\exists x [x+1 = 1]$ เมื่อ $U =$ เซตของจำนวนเต็ม

ง. $\exists x [x+5 = x]$ เมื่อ $U =$ เซตของจำนวนเต็มลบ

47. $\exists x [x^2 + 2 = 3x]$ เป็นจริงสำหรับเอกภพสัมพัทธ์ในข้อใด ?

ก. $\{\frac{1}{2}, 0, -1\}$

ข. $\{1, 2, 3\}$

ค. $\{-1, -2, -3\}$

ง. $\{0, 3, 4\}$

48. กำหนดให้ $U = \{0, 1, 2\}$ ประพจน์ใดเป็นจริง ?

ก. $\forall x [x^2 + 2 = x]$

ข. $\forall x [x^2 + 1 = 1 - x^2]$

ค. $\exists x [x > 2]$

ง. $\exists x [x^2 + 1 = 2x]$

49. $\exists x [x^2 < 1]$ เป็นเท็จสำหรับเอกภพสัมพัทธ์ในข้อใด ?

ก. $\{0, 1, 3\}$

ข. $\{-1, 1\}$

ค. $\{\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}\}$

ง. $\{0, 2\}$

50. กำหนดให้ $U = \{0, 1, 2, -1\}$ ประพจน์ใดเป็นเท็จ ?

ก. $\forall x [x+2 = 2+x]$

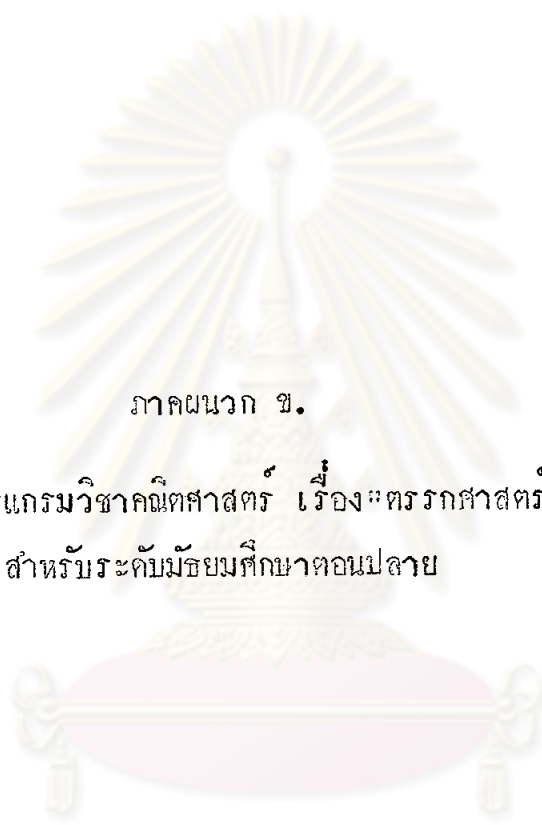
ข. $\exists x [x^2 + 1 = 1 - x^2]$

ค. $\exists x [x^2 = 2x]$

ง. $\exists x [x^2 = x+1]$

$0 = 0$
 $0 = 0$

$0 = 0$
 $0 = 0$

ภาคผนวก ข.

บทเรียนแบบโปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง "ตรรกศาสตร์เบื้องต้น"
สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทเรียนแบบโปรแกรม เรื่องตรรกศาสตร์เบื้องต้น

คำแนะนำในการใช้บทเรียน

1. ให้นักเรียนเปิดคำต่อมซึ่งอยู่ทางซ้ายมือด้วยกระดาษที่แจกให้
2. อ่านข้อความในแต่ละกรอบโดยละเอียดและติดตาม เมื่ออ่านจบในกรอบหนึ่ง ๆ แล้วให้ตอบคำถาม โดยการเติมคำหรือข้อความ ลงในช่องว่างที่กำหนดให้
3. ตรวจสอบคำตอบของนักเรียนได้จากเฉลยที่อยู่หน้ากรอบถัดไป ถ้านักเรียนตอบถูก ให้ทำกรอบต่อไป
4. ขอให้นักเรียนคิดหาคำตอบเอง อย่าไปลอกเฉลยมาตอบ ถ้านักเรียนคิดได้ คำตอบไม่ตรงเฉลยก็ไม่เป็นไร ในที่นี้คำตอบเดิมไม่ต้องใช้เลย แล้วอ่านคำอธิบายซ้ำอีก เขียนคำตอบใหม่ใต้คำตอบเดิม
5. ให้นักเรียนทำทุกกรอบ เรียงตามลำดับ อย่าข้ามกรอบใดกรอบหนึ่ง
6. คำถามแต่ละกรอบไม่ใช่ข้อสอบ แต่เป็นคำถามที่ต้องถาวรให้นักเรียนคิดและเรียนรู้ ซึ่งเหมือนกับครูถามนักเรียนในขณะที่ครูอธิบายในห้องเรียนนั่นเอง
7. ดังนั้น นักเรียนจะต้องอ่านข้อความทุกวรรค ทุกตอน ซึ่งแทนคำอธิบายของครู แล้วคิด และเขียนคำตอบ คำอธิบายบางกรอบจะสรุปกฎเกณฑ์ไว้ ซึ่งนักเรียนจะต้องนำมาใช้ ในการตอบคำถามต่อ ๆ มา
8. เมื่อจบบทเรียนแล้ว จะมีแบบสอบให้นักเรียนทำเพื่อวัดความเข้าใจของนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง

คำชี้แจงสำหรับผู้เรียน

บทเรียนนี้เรียกว่า บทเรียนแบบโปรแกรม เป็นบทเรียนที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียน
เรียนได้ด้วยตัวเอง บทเรียนจะทำหน้าที่เสมือนครูผู้สอนประจำตัวผู้เรียน ดังนั้นผู้เรียนจะ
ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำในการเรียนอย่างเคร่งครัด

รายละเอียดเกี่ยวกับบทเรียนมีดังนี้

1. บทเรียนแบบโปรแกรมบทนี้เขียนขึ้นตามหลักสูตรคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เฉพาะเรื่อง
ตรรกศาสตร์เบื้องต้น

2. เนื้อหาในบทเรียนแบ่งเป็นชั้นเล็ก ๆ เรียกว่า กรอบ เรียงจากง่ายไปหา
ยากตามลำดับ

3. ในแต่ละกรอบจะมีข้อความให้ผู้เรียนอ่านและมีคำถามให้ผู้เรียนคิด และ
ตอบคำถาม บางกรอบอาจจะให้ผู้เรียนเพิ่มข้อความที่หายไป

4. ผู้เรียนจะทราบทันทีว่าคำตอบของผู้เรียนถูกหรือผิด เพราะจะมีคำตอบเฉลย
ไว้อยู่

5. ในแต่ละกรอบแบ่งเป็นสองช่องดังนี้

	1. ในช่องนี้มีข้อความให้ผู้เรียนอ่าน และมีคำถามให้ผู้เรียนตอบหรือเพิ่มข้อความที่หายไป
ในช่องนี้มีคำตอบเฉลยของกรอบที่ 1	2.
ในช่องนี้มีคำตอบเฉลยของกรอบที่ 2	3.

ตรรกศาสตร์เบื้องต้น

1. ความหมายของประพจน์

1. ในชีวิตประจำวัน เรามีการพูดรวมทั้งการเขียนตลอดเวลา สิ่งที่เราพูด ไต่กัน มองเห็น ประกอบด้วยถ้อยคำต่าง ๆ ซึ่งเอามาเรียงกันเป็นประโยคคำพูด ในวิชาตรรกศาสตร์ เรามองประโยคออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ สองประเภท ดังนี้

ประเภทแรกประกอบด้วย

1. ประโยคคำถาม เช่น ไปไหนมา ? ฯลฯ

2. ประโยคคำสั่ง ห้าม อ้อนวอน ขอร้อง หรือแสดงความปรารถนา เช่น ทำการบ้านเสีย ห้ามเข้ากรุณาช่วยแม่หน่อยนะ ทรงพระเจริญ ฯลฯ

3. ประโยคอุทาน เช่น อู๊ะ ! มาอีกแล้ว

ประเภทที่สอง เป็นประโยคที่กล่าวความบอกเล่า หรือความปฏิเสธ เช่น วันนี้นายแดงไปโรงเรียน ถ้าฝนตกฉันไม่ไปทำงาน เป็นต้น

ดังนั้น ประโยค "คุณจะไปไหน ?" เป็นประโยค

และประโยค "บางแสนอยู่ในจังหวัดชลบุรี" เป็น
ประโยค _____

คำถาม บอกเล่า	2. ประโยค "โชคุด" เป็นประโยค _____
คำถาม	3. ประโยค " $\frac{22}{7}$ ไม่ใช่จำนวนเต็ม" เป็นประโยค _____
ปฏิเสธ	4. ประโยค "กรุณา เปิดประตูด้วย" เป็นประโยค _____
ข้อร้อง	5. ประโยค "ห้ามเดินลัดสนาม" เป็นประโยค _____
ห้าม	6. ประโยค "กลับบ้านเดี๋ยวนี้" เป็นประโยค _____
คำสั่ง	<p>7. ประพจน์ (proposition หรือ Statement) คือ ข้อความที่เป็นจริงหรือเท็จ อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ข้อความที่มีลักษณะดังกล่าว อาจอยู่ในรูปประโยคบอกเล่า หรือปฏิเสธ ก็ได้ เช่น คาวพุกเป็นคาวเคราะห์ จังหวัดเชียงใหม่ไม่อยู่ทางทิศใต้ของประเทศไทย.</p> <p>ดังนั้น ประโยค "จังหวัดชลบุรีมีพลเมืองมากกว่า กรุงเทพมหานคร" จึง _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)</p>

เป็น	8. ประโยค "แม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านจังหวัดชัยนาท" _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)
เป็น	9. ประโยค "ข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทย" _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)
เป็น	10. ถ้า "A" เป็นประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธที่เป็นจริง จะเรียก "A" ว่า _____ ประพจน์ (เป็น/ไม่เป็น)
เป็น	11. ถ้า "P" เป็นประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธที่เป็นเท็จ จะเรียก "P" ว่า _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)
เป็น	12. ถ้า "Q" เป็นประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธที่ไม่สามารถ บอกได้ว่าเป็นจริงหรือเป็นเท็จ คำนั้นจะเรียก "Q" ว่า _____ ประพจน์ (เป็น/ไม่เป็น)

<p>ไม่เป็น</p>	<p>13. พิจารณาประโยค "ฝนตกหรือเปล่า ?" ซึ่งเป็นประโยคคำถาม และไม่สามารถบอกได้ว่า เป็นจริงหรือเท็จ ดังนั้นประโยคนี้จึง _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)</p>
<p>ไม่เป็น</p>	<p>14. พิจารณาประโยค "กรุณาเปิดหน้าต่างด้วย" ซึ่งเป็นประโยคขอร้อง และไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นจริงหรือเท็จ ดังนั้น ประโยคนี้จึง _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)</p>
<p>ไม่เป็น</p>	<p>15. พิจารณาประโยค "อยากไปเที่ยวเหลือเกิน" ซึ่งเป็นประโยคแสดงความรู้สึกปรารถนา และไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นจริงหรือเท็จ ดังนั้น ประโยคนี้จึง _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)</p>
<p>ไม่เป็น</p>	<p>16. "จังหวัดจันทบุรี อยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศไทย" เป็นประโยคบอกเล่าที่เป็น _____ (จริง / เท็จ) ดังนั้นจึง _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)</p>

<p>จริง เป็น</p>	<p>17. "เชียงใหม่ เป็นเมืองหลวงของประเทศไทย" เป็น ประโยคที่เป็น _____ (จริง / เท็จ) ดังนั้นจึง _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)</p>
<p>เท็จ เป็น</p>	<p>18. "$2 + 1 \neq 3$" เป็นประโยคที่เป็น _____ (จริง / เท็จ) ดังนั้นจึง _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)</p>
<p>เท็จ เป็น</p>	<p>19. "แม่น้ำโขงไหลผ่านจังหวัดชลบุรี" เป็นประโยคที่เป็น _____ (จริง / เท็จ) ดังนั้นจึง _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)</p>
<p>เท็จ เป็น</p>	<p>20. คำว่า "จริง" และ "เท็จ" ของประพจน์ เรียกว่า <u>ค่าความจริง</u> (Truth Value) ของประพจน์ ดังนั้น ประพจน์ "สุนทรภู่แต่งเรื่องพระอภัยมณี" มีค่าความจริงเป็น _____ (จริง / เท็จ)</p>

จริง	21. ประโยค " π เป็นจำนวนตรรกยะ" มีค่าความจริงเป็น _____ (จริง / เท็จ)
เท็จ	22. ประโยค "เซตว่างเป็นสับเซตของเซตทุกเซต" มีค่าความจริงเป็น _____ (จริง / เท็จ)
จริง	23. "โธคูล" เป็นประโยค _____ ซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นจริงหรือเท็จ ดังนั้นจึง _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)
อุทาน ไม่เป็น	24. "ออกไปไหน" เป็นประโยค _____ ดังนั้นจึง _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)
คำสั่ง ไม่เป็น	25. "5-3 ใดเท่าไร ?" เป็นประโยค _____ ดังนั้นจึง _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)

<p>คำถาม ไม่เป็น</p>	<p>26. ประโยคที่ไม่ใช่ประโยคบอกเล่าหรือปฏิเสธ ได้แก่ ประโยคคำถาม ประโยคคำสั่ง ห้าม ขอร้อง อ้อนวอน และประโยคแสดงความปรารถนา หรือประโยคอุทาน ประโยคเหล่านี้ยังไม่เรียกว่าเป็น _____ เพราะ _____</p>
<p>ประพจน์ บอกไมไควว่าเป็นจริง หรือเท็จ</p>	<p>27. บางครั้ง อาจได้ยินคำพูดลอย ๆ ที่ไม่เป็นประโยค เช่น คำว่า "สามเหลี่ยมรูปหนึ่ง" "กินข้าว" ฯลฯ คำกล่าว ลอย ๆ ที่ไม่เป็นประโยคนี้ _____ ประพจน์ (เป็น / ไม่เป็น)</p>
<p>ไม่เป็น</p>	<p>28. คำนั้นเราสรุปไควว่า ประพจน์คือ _____</p>
<p>ข้อความที่อยู่ในรูป ประโยคบอกเล่าหรือประโยค ปฏิเสธที่เป็นจริง หรือเท็จ อย่างไรอย่างหนึ่งเท่านั้น</p>	<p>29. ขอให้พิจารณาประโยค "เขาเป็นนักคณิตศาสตร์" ประโยค นี้ไม่มีลักษณะจริงหรือเท็จแต่อย่างใด เพราะไม่ทราบว่า "เขา" แทนใคร ถ้าแทน "เขา" ควบ "บุคคลิก" จะไค ประโยคที่เป็นจริงคือ "บุคคลิกเป็นนักคณิตศาสตร์" แต่แทน เขาควบ "ศรีปราชญ์" ประโยคนี้จะเป็นเท็จ ท่านองเค็ยวกับ ประโยค $x > 2$ เราไมสามารรถ บอกไควว่าจริงหรือเท็จ ถ้าแทน x ควบ 3 ประโยคนี้จะ เป็นจริง และแทน x ควบ 2 ประโยคนี้เป็นเท็จ, เรียก "เขา" หรือ "x" ว่า <u>ตัวแปร</u> คั้งนั้นจากประโยค "เธอสวย" เรียกเธอว่า _____</p>

ตัวแปร	30. "เขาเป็นนักเรียน" เป็นประโยคที่ _____ ตัวแปร (มี/ไม่มี)
๕๒	31. " $a + b = b + a$ " เป็นประโยคที่ _____ ตัวแปร (มี/ไม่มี)
๕๓	32. " $2 + 2 = 4$ " เป็นประโยคที่ _____ ตัวแปร (มี/ไม่มี)
ไม่มี	33. "แตกออก" เป็นประโยคที่ _____ ตัวแปร (มี/ไม่มี)
ไม่มี	34. ตัวแปรของประโยค " $x + y = y + x$ " คือ _____ และ _____
x, y	35. ตัวแปรในประโยค "ท่านเป็นคนดี" คือ _____
ท่าน	36. ตัวแปรในประโยค "มันเป็นสัตว์ที่น่ารัก" คือ _____
มัน	

2. การเชื่อมประพจน์

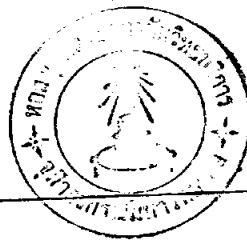
	<p>37. ในคณิตศาสตร์ หรือ ชีวิตประจำวัน มักจะพบประโยคซึ่งเกิดจากการเชื่อมประโยคอื่น ๆ ด้วยคำว่า "และ" "หรือ" "ถ้า ... แล้ว ..." "ก็ ต่อเมื่อ" หรือ พบประโยคซึ่งเปลี่ยนแปลงมาจากประโยคเดิมโดยคำว่า "ไม่" คำเหล่านี้เรียกว่า "ตัวเชื่อม" (connectives) พิจารณาประพจน์ "แดงเป็นชาวนา และดำเป็นชาวสวน" จะเห็นว่าประพจน์นี้มี _____ เป็นตัวเชื่อม</p>
และ	<p>38. พิจารณาประพจน์ "2 น้อยกว่า 4 หรือ 2 เป็นจำนวนคู่" ประพจน์นี้มี _____ เป็นตัวเชื่อม</p>
หรือ	<p>39. พิจารณาประพจน์ "ถ้า 7 เป็นจำนวนคี่แล้ว 7^2 เป็นจำนวนคี่" ประพจน์นี้มี _____ เป็นตัวเชื่อม</p>
ถ้า ... แล้ว ...	<p>40. พิจารณาประพจน์ "สามเหลี่ยม ABC เป็นสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ก็ต่อเมื่อมีด้านเท่ากัน 2 ด้าน" ประพจน์นี้มี _____ เป็นตัวเชื่อม</p>

<p>ก่อกอเมือ</p>	<p>41. พิจรณษประพจน "สมชษยไมไปโรงเรียน" ประพจนนี้ _____ เป็นท่วเชื่อม</p>
<p>ไม</p>	<p>42. ประพจนทกกลวในทอนแรกนั้น เป็นประพจนที่มีท่วเชื่อม เพียงท่วเดียวเทานั้น แตประพจนบางประพจนอจมีท่ว เชื่อมไคมากกว่าหนึ่งท่ว หรือไมมีท่วเชื่อมเลย เชน ประพจน "นายแดงจะเนียบก่อกอเมือฝนตก หรือเชอ ออบน้า" ประพจนนี้มีท่วเชื่อมคือ _____ และ _____</p>
<p>ก่อกอเมือ หรือ</p>	<p>43. พิจรณษประพจน "สมชษยไปโรงเรียน" ประพจนนี้ _____ ท่วเชื่อม (มี / ไมมี)</p>
<p>ไมมี</p>	<p>44. พิจรณษประพจน "ถาฝนตกหรือแดงออบน้าแลว แดง เป็นหวัค" ประพจนนี้มีท่วเชื่อมคือ _____ และ _____</p>
<p>ถา ... แลว ... หรือ</p>	<p>45. พิจรณษประพจน "นาย ก. ช้งวิทย์ หรือ นาย ก. แลว นาย ข. เจนฟูทบอล" ประโยคนี้มีท่วเชื่อมคือ _____ และ _____</p>

หรือ และ	46. พิจารณาประพจน์ "ถ้าฝนตกแล้วนายแดง ไม่ไปทำงาน" ประพจน์นี้ตัวเชื่อมคือ _____ และ _____
ถ้า ... แล้ว ... ไม่	47. พิจารณาประพจน์ "ฝนตก" ประพจน์นี้ _____ ตัวเชื่อม (มี/ไม่มี)
ไม่มี	<p><u>การเขียนประพจน์ในรูปสัญลักษณ์</u></p> <p>48. ในการเขียนประพจน์ที่อยู่ในรูปภาษาไทย ให้เป็นประพจน์ ในรูปสัญลักษณ์นั้น เราจะแทนประพจน์ด้วย $p, q, r, \dots$ ส่วน สัญลักษณ์และความหมายของตัวเชื่อมนั้น จะกล่าว โดยละเอียดต่อไป ดังนั้นสัญลักษณ์ $p, q, r, \dots$ จะใช้แทน _____</p>
ประพจน์	<p><u>ตัวเชื่อม "และ"</u></p> <p>49. คำว่า "และ" ใช้ในการเชื่อมประพจน์สองประพจน์ ให้ เป็นประพจน์ใหม่ เช่น "แดงเป็นชาวนา และดำเป็น ชาวสวน" ถ้าให้ p แทนประพจน์ "แดงเป็นชาวนา" และ q แทนประพจน์ "ดำเป็นชาวสวน" ประพจน์ใหม่คือ $p \text{ --- } q$ ถ้าใช้ สัญลักษณ์ "$\wedge$" แทนคำว่า "และ" จะ เขียนประพจน์ " p และ q " ได้ใหม่เป็น "$p \text{ --- } q$"</p>

<p>และ $\wedge$</p>	<p>50. ถ้าให้ p แทน "สมชายเป็นนักเรียน" q แทน "สุภาเป็นนักเรียน" ประพจน์ "สมชายและสุภาเป็นนักเรียน" สามารถเขียน สัญลักษณ์แทนได้ดังนี้คือ _____ ซึ่งอ่านว่า p _____ q</p>
<p>$p \wedge q$ และ</p>	<p>51. ถ้าให้ p แทน "ฝนตก" q แทน "แดดออก" ดังนั้นประพจน์ $p \wedge q$ สามารถเขียนอยู่ใน รูปภาษาไทยได้ดังนี้คือ _____</p>
<p>ฝนตกและแดดออก</p>	<p>52. ถ้าให้ r แทน "$\sqrt{3}$ เป็นจำนวนจริง" s แทน "$\sqrt{3}$ เป็นจำนวนอตรรกยะ" ดังนั้นประพจน์ $r \wedge s$ สามารถเขียนอยู่ใน รูปภาษาไทยได้ดังนี้คือ _____</p>
<p>$\sqrt{3}$ เป็นจำนวนจริง และ เป็นจำนวนอตรรกยะ</p>	<p>53. ถ้าให้ p แทน "4 เป็นจำนวนคู่" q แทน "5 เป็นจำนวนคี่" ประพจน์ "4 เป็นจำนวนคู่ และ 5 เป็นจำนวนคี่" สามารถเขียนสัญลักษณ์แทนได้ดังนี้คือ _____ ซึ่งอ่านว่า p _____ q</p>

<p>$p \wedge q$ และ</p>	<p><u>ตัวเชื่อม "หรือ"</u> 54. คำว่า "หรือ" ใช้ในการเชื่อมประพจน์สองประพจน์ให้เป็นประพจน์ใหม่ เช่น "แดงเป็นสุข หรือ คำเป็นทุกข์" ถ้าให้ p แทนประพจน์ "แดงเป็นสุข" และ q แทนประพจน์ "คำเป็นทุกข์" ประพจน์ใหม่คือ $p \text{ --- } q$ ถ้าเราให้ สัญลักษณ์ "$\vee$" แทนคำว่า "หรือ" จะเขียนประพจน์ใหม่ "p หรือ q" ว่า "$p \text{ --- } q$"</p>
<p>หรือ $\vee$</p>	<p>55. ถ้าเราให้ p แทน "อากาศร้อน" และ q แทน "อากาศหนาว" ประพจน์ "อากาศร้อนหรืออากาศหนาว" สามารถเขียน สัญลักษณ์แทนได้ดังนี้คือ _____ ซึ่งอ่านว่า $p \text{ --- } q$</p>
<p>$p \vee q$ หรือ</p>	<p>56. ถ้าเราให้ r แทน "x เป็นจำนวนคี่" และ s แทน "y เป็นจำนวนคี่" ดังนั้นประพจน์ $r \vee s$ สามารถเขียนอยู่ในรูปภาษาไทยได้ดังนี้คือ _____</p>
<p>x หรือ y เป็นจำนวนคี่</p>	<p>57. ถ้าเราให้ p แทน $1 + 5 = 5 + 1$ และ q แทน $4(2 + 3) = (4 \times 2) + (4 \times 3)$ ดังนั้นประพจน์ $p \vee q$ สามารถเขียนอยู่ในรูปภาษาไทยได้ดังนี้คือ _____</p>

<p> $1 + 5 = 5 + 1$ หรือ $4(2+3) = (4 \times 2) + (4 \times 3)$ </p>	<p> 58. ถ้าเราให้ r แทน " $\neq$ เป็นจำนวนอตรรกยะ" s แทน " $\neq$ เป็นจำนวนจริง" ประพจน์ " $\neq$ เป็นจำนวนอตรรกยะ หรือจำนวนจริง" สามารถเขียน สัญลักษณ์แทนได้ดังนี้คือ _____ ซึ่งอ่านว่า r _____ s </p>
<p> $r \vee s$ หรือ </p>	<p> ตัวเชื่อม "ถ้า ... แล้ว ..." 59. ในทำนองเดียวกัน "ถ้า...แล้ว..." ใช้ในการเชื่อม ประพจน์สองประพจน์ให้เป็นประพจน์ใหม่ เช่น "ถ้า ฝนตกแล้วนายแดงเปียก" ถ้าให้ p แทนประพจน์ "ฝนตก" และ q แทน ประพจน์ "นายแดงเปียก" ประพจน์ใหม่คือ " _____ p _____ q" ถ้าใช้ สัญลักษณ์ " $\rightarrow$ " แทนคำว่า "ถ้า... แล้ว..." จะเขียนประพจน์ "ถ้า p แล้ว q " ได้ใหม่ เป็น p _____ q เรียก "p" ว่า "เหตุ" และ "q" ว่า "ผล" </p>
<p> ถ้า...แล้ว... $\rightarrow$ </p>	<p> 60. ถ้าให้ p แทน "ฝนตก" q แทน "อากาศเย็น" ประพจน์ "ถ้า ฝนตกแล้วอากาศเย็น" สามารถเขียน สัญลักษณ์แทนได้ ดังนี้คือ _____ ซึ่งอ่านว่า _____ p _____ q </p>

<p>$p \rightarrow q$ ถ้า...แล้ว...</p>	<p>61. ถ้าให้ p แทน "นักเรียนสอบได้ทั้งหมด" และ q แทน "ครูจะให้รางวัล" ดังนั้นประพจน์ $p \rightarrow q$ สามารถเขียนอยู่ในรูป ภาษาไทยได้ดังนี้คือ _____ _____</p>
<p>ถ้านักเรียนสอบได้ ทั้งหมดแล้วครูจะให้รางวัล</p>	<p>62. ถ้าให้ p แทน "2 เป็นจำนวนคู่" และ q แทน "4 เป็นจำนวนคู่" ดังนั้นประพจน์ $p \rightarrow q$ สามารถเขียนอยู่ในรูป ภาษาไทยได้ดังนี้คือ _____ _____</p>
<p>ถ้า 2 เป็นจำนวนคู่ แล้ว 4 เป็นจำนวนคู่</p>	<p>63. ถ้าให้ x แทน "นาย ก. ชยันทำงาน" และ y แทน "นาย ก. มีเงินมาก" ประพจน์ "นาย ก. จะมีเงินมาก ถ้า นาย ก. ชยันทำงาน" มีความหมายเช่นเดียวกับประพจน์ "ถ้า นาย ก. ชยันทำงานแล้ว นาย ก. จะมีเงินมาก" ดังนั้นจึงเขียนในรูปสัญลักษณ์ได้ดังนี้คือ _____ _____ ซึ่งอ่านว่า _____ x _____ y</p>

<p>$x \rightarrow y$ ถ้า ...แล้ว...</p>	<p><u>ตัวเชื่อม "...ก็ต่อเมื่อ..."</u></p> <p>64. คำว่า "ก็ต่อเมื่อ" ใช้ในการเชื่อมประพจน์สองประพจน์ให้ เป็นประพจน์ที่สาม เช่น $2(3 + 2) = 2 \times 5$ ก็ต่อเมื่อ $3 + 2 = 5$</p> <p>ถ้าให้ p แทนประพจน์ $2(3 + 2) = 2 \times 5$ และ q แทนประพจน์ $3 + 2 = 5$ ประพจน์ใหม่ก็คือ</p> <p>"p _____ q"</p> <p>ถ้าใช้สัญลักษณ์ "$\leftrightarrow$" แทนคำว่า "ก็ต่อเมื่อ" ดังนั้นจะเขียนประพจน์ "p ก็ต่อเมื่อ q" ได้ใหม่ เป็น</p> <p>"p _____ q"</p>
<p>ก็ต่อเมื่อ $\leftrightarrow$</p>	<p>65. ถ้าให้ p แทน "นาย ก. เปียก" และ q แทน "นาย ก. อาน้ำ" ประพจน์ "นาย .ก. เปียกก็ต่อเมื่อ นาย ก. อาน้ำ" สามารถเขียนสัญลักษณ์แทนได้ดังนี้คือ _____</p> <p>ซึ่งอ่านว่า p _____ q</p>
<p>$p \leftrightarrow q$ ก็ต่อเมื่อ</p>	<p>66. ถ้าให้ r แทน "$1 < 2$" และ s แทน "$2 < 3$" ประพจน์ $r \leftrightarrow s$ สามารถเขียนอยู่ในรูปภาษาไทยได้ดังนี้ _____</p>

$1 < 2$ ก็ต่อเมื่อ $2 < 3$	67. ถ้าให้ p แทน "a ² เป็นจำนวนคู่" และ q แทน "a เป็นจำนวนคู่" ประพจน์ $p \leftrightarrow q$ สามารถเขียนอยู่ในรูป ภาษาไทยได้ดังนี้คือ _____
a^2 เป็นจำนวนคู่ ก็ต่อเมื่อ a เป็นจำนวนคู่	68. ถ้าให้ x แทน "นายแดงกินน้ำ" และ y แทน "นายแดงทิว" ประพจน์ "นายแดงกินน้ำก็ต่อเมื่อนายแดงทิว" เขียนในรูปสัญลักษณ์ได้ดังนี้คือ _____ ซึ่งอ่านว่า x _____ y
$x \leftrightarrow y$ ก็ต่อเมื่อ	คำเชื่อม "ไม่" 69. คำว่า "ไม่" ใช้ในการเปลี่ยนประพจน์ใด ๆ ให้เป็น ประพจน์ตรงข้ามของประพจน์นั้น ๆ เช่น "แดงไม่ไป โรงเรียน" คำที่มีความหมายเช่นเดียวกับ "ไม่" คือ "ไม่ใช่" ถ้า p แทนประพจน์ "แดงไปโรงเรียน" ประพจน์ใหม่คือ _____ p
ไม่หรือไม่ใช่	70. ถ้าใช้สัญลักษณ์ " $\sim$ " แทนคำว่า "ไม่" จะเขียน ประพจน์ "ไม่ p " ได้ใหม่เป็น " $\sim p$ " จะอ่านว่า <u>นิเสธของประพจน์ p ก็ได้</u>

<p>~</p>	<p>71. ถ้าให้ p แทน "นายคำเป็นนักเรียน" ประพจน์ "นายคำไม่เป็นนักเรียน" สามารถเขียน สัญลักษณ์แทนได้ดังนี้คือ _____ ซึ่งอ่านว่า _____</p>
<p>~ p ไม่ p หรือนิเสธของ ประพจน์ p</p>	<p>72. ถ้า q แทน "1 + 2 = 3" ดังนั้นประพจน์ ~ q เขียนอยู่ในรูปภาษาไทย ได้ดังนี้คือ _____</p>
<p>1 + 2 ≠ 3</p>	<p>73. ถ้าให้ r แทน "2 น้อยกว่า 5" ดังนั้น ประพจน์ ~ r เขียนในรูปภาษาไทยได้ดังนี้คือ _____ _____</p>
<p>2 ไม่น้อยกว่า 5</p>	<p>74. ถ้าให้ s แทน "2 + 3 = 5" ประพจน์ "2 + 3 ≠ 5" เขียนอยู่ในรูปสัญลักษณ์ ได้ดังนี้คือ _____ ซึ่งอ่านว่า _____ s</p>

<p style="text-align: center;">~ s นิเสธของ</p>	<p>75. ในบางครั้ง เราอาจจะรวมประพจน์ควยตัวเชื่อมหลาย ๆ ตัวพร้อมกัน เช่น ให้ p, q และ r แทนประพจน์ดังต่อไปนี้</p> <p style="padding-left: 40px;">p แทน นาย ก. เบี้ยก q แทน นาย ก. อาบน้ำ r แทน ฝนตก</p> <p style="padding-left: 40px;">ประพจน์ $p \leftrightarrow (q \vee r)$ เปลี่ยนเป็นประพจน์ที่อยู่ในรูปภาษาไทยได้ดังนี้คือ "นาย ก. เบี้ยกก็ต่อเมื่อนาย ก. อาบน้ำ หรือฝนตก"</p> <p style="padding-left: 40px;">ประพจน์ $p \rightarrow (q \wedge r)$ เปลี่ยนเป็นประพจน์ที่อยู่ในรูปภาษาไทยดังนี้คือ _____</p> <hr/>
<p>ถ้านาย ก. เบี้ยกแล้ว นาย ก. อาบน้ำ และฝนตก</p>	<p>76. ให้ p, q, r แทนประพจน์ดังต่อไปนี้</p> <p style="padding-left: 40px;">p แทน ฝนตก q แทน แดดออก r แทน ลมพัด</p> <p style="padding-left: 40px;">ประพจน์ $p \leftrightarrow [(\sim q) \vee r]$ เปลี่ยนเป็นประพจน์ที่อยู่ในรูปภาษาไทยได้ดังนี้คือ _____</p> <hr/>

<p>ฝนตกก่ตอเมือ แคะไมออก หรือลมพัด</p>	<p>77. ให้ p, q, r แทนประพจน์ดังต่อไปนี้</p> <p>p แทน นกกินหนอน q แทน แมวกินปลา r แทน หมีกินผึ้ง</p> <p>ประพจน์ "ถ่านกกินหนอน หรือแมวกินปลา แล้วหมีกินผึ้ง" เขียนในรูปสัญลักษณ์ใดดังนี้คือ _____</p>
<p>$(p \vee q) \rightarrow r$</p>	<p>78. ให้ p, q, r แทนประพจน์ต่อไปนี้</p> <p>p แทน เด็กชายค้มไปโรงเรียน q แทน เด็กหญิงโออานหนังสือ r แทน เด็กหญิงจุมจิมอบาน</p> <p>ประพจน์ "ถ่าเด็กหญิงโออานหนังสือ และเด็กหญิงจุมจิมอบาน แล้วเด็กชายค้มไปโรงเรียน" เขียนในรูปสัญลักษณ์ใดดังนี้คือ _____</p>
<p>$[q \wedge (\sim r)] \rightarrow p$</p>	<p><u>ตารางค่าความจริง (Truth Table)</u></p> <p>79. จากบทที่ 1 ได้เรียนแล้วว่า ประพจน์คือข้อความที่อยู่ในรูปประโยคบอกเล่าหรือประโยคปฏิเสธที่เป็นจริงหรือเท็จอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ค่าที่เป็นจริงและค่าที่เป็นเท็จของประพจน์นี้เรียกว่า <u>ค่าความจริง (Truth Value)</u></p> <p>ดังนั้น ค่าความจริง (Truth Value) ของประพจน์คือ _____ และ _____</p>

<p>ค่าที่เป็นจริง ค่าที่เป็นเท็จ</p>	<p>80. ถ้าใช้สัญลักษณ์ T แทนค่าความจริงที่เป็นจริงของประพจน์และสัญลักษณ์ F แทนค่าความจริงที่เป็นเท็จของประพจน์</p> <p>ดังนั้นเมื่อเรากล่าวถึงประพจน์ เราก็กล่าวถึงประพจน์ที่มีค่าความจริงเป็น _____ หรือมิฉะนั้นก็มีค่าความจริงเป็น _____ แต่จะมีค่าความจริงเป็นทั้ง _____ และ _____ พร้อมๆกันไม่ได้</p>
<p>T F T F</p>	<p>81. ถ้ามีประพจน์ที่ไม่มีตัวเชื่อม และประพจน์ที่กล่าวถึงเป็นจริง เรียกประพจน์นั้นว่ามีค่าความจริงเป็นจริงหรือ T</p> <p>ถ้ามีประพจน์ที่ไม่มีตัวเชื่อม และประพจน์ที่กล่าวถึงเป็นเท็จ เรียกประพจน์นั้นว่ามีค่าความจริงเป็นเท็จหรือ F</p> <p>พิจารณาประพจน์ "3 มากกว่า 0" จะเห็นว่าประพจน์นี้เป็นจริง ดังนั้นจึงมีค่าความจริงเป็น _____</p>
<p>T</p>	<p>82. พิจารณาประพจน์ "$\sqrt{2}$ เป็นจำนวนตรรกยะ" จะเห็นว่าประพจน์นี้เป็นเท็จ ดังนั้นจึงมีค่าความจริงเป็น _____</p>

F	83. ประพจน์ "เซตว่างไม่เป็นสับเซตของเซตทุกเซต" มีค่าความจริงเป็น _____
F	84. ประพจน์ " $1 + 2 < 4$ " มีค่าความจริงเป็น _____
T	<p>85. ในการหาค่าความจริง (T หรือ F) ของประพจน์ที่เชื่อมด้วยตัวเชื่อมนั้น จะต้องหาค่าความจริง (T หรือ F) ของประพจน์ย่อย ที่เป็นส่วนประกอบของประพจน์ที่มีตัวเชื่อมเสียก่อน แล้วจึงหาค่าความจริงของประพจน์นั้นไต่ตามตัวเชื่อมที่ปรากฏอยู่</p> <p>ดังนั้นค่าความจริงของประพจน์ที่มีตัวเชื่อม จะขึ้นอยู่กับค่าความจริงของ _____ ซึ่งเป็นส่วนประกอบของประพจน์ที่มีตัวเชื่อม และ _____ ของประพจน์ผสมที่ปรากฏอยู่</p>

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<p>ประพจน์ย่อย ตัวเชื่อม</p>	<p>ค่าความจริงของประพจน์ที่ตัวเชื่อม "และ"</p> <p>86. สมมติว่าในการสอบครั้งหนึ่ง เพื่อคัดเลือกนักเรียนเข้าโรงเรียนแห่งหนึ่งมีเงื่อนไขว่า นักเรียนที่จะผ่านการสอบคัดเลือก และมีสิทธิ์ที่จะเข้าเป็นนักเรียนโรงเรียนแห่งนี้ "จะต้องสอบผ่านวิชาคณิตศาสตร์ และสอบผ่านวิชาภาษาอังกฤษ" นายคำเป็นนักเรียนคนหนึ่ง ซึ่งสมัครเข้าสอบคัดเลือกในครั้งนั้น ต่อไปนี้จะพิจารณาว่านายคำจะมีสิทธิ์เข้าเรียนในโรงเรียนแห่งนี้หรือไม่บ้าง เพื่อความสะดวกจะให้ p และ q แทนประพจน์ต่อไปนี้</p> <p>p แทนนายคำสอบผ่านวิชาคณิตศาสตร์</p> <p>q แทนนายคำสอบผ่านวิชาภาษาอังกฤษ</p> <p>ดังนั้นประพจน์ $p \wedge q$ คือ _____</p>
<p>นายคำ สอบผ่านวิชาคณิตศาสตร์ และสอบผ่านวิชาภาษาอังกฤษ</p>	<p>87. จากกรอบที่ 86 ในการพิจารณาว่า นายคำ จะมีสิทธิ์เข้าเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ได้ในกรณีใดบ้าง ก็คือจะพิจารณาว่าประพจน์ $p \wedge q$ จะเป็นจริง หรือมีค่าความจริงเป็น T ไດในกรณีใดบ้าง</p> <p>กรณีที่ 1 สมมติว่านายคำเป็นคนฉลาด สามารถสอบผ่านทั้งวิชาคณิตศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนทุกคนก็ยอมรับว่า นายคำ มีสิทธิ์ที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ได้อย่างแน่นอน</p> <p>นั่นคือ กรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>ทำให้ $p \wedge q$ มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>(ดูกรอบที่ 86 ประกอบ)</p>

<p>T T T</p>	<p>88. กรณีที่ 2 สมมุติว่า นายคำ สามารถสอบผ่านวิชา คณิตศาสตร์ แต่ไม่สามารถสอบผ่านวิชาภาษาอังกฤษ ตามเงื่อนไขที่วางไว้ นักเรียนทุกคนจะต้องยอมรับ ว่า นายคำ ไม่มีสิทธิ์ที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ได้ นั่นคือ กรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \wedge q$ มีค่าความจริงเป็น _____ (ดูกรอบที่ 86 ประกอบ)</p>
<p>T F F</p>	<p>89. กรณีที่ 3 ในทำนองเดียวกับกรณีที่ 2 สมมุติว่า นายคำ ไม่สามารถสอบผ่านวิชาคณิตศาสตร์ แต่สอบผ่านวิชา ภาษาอังกฤษ นักเรียนทุกคนก็ยอมรับว่า นายคำ ไม่มี สิทธิ์ที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ได้ นั่นคือ กรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \wedge q$ มีค่าความจริงเป็น _____ (ดูกรอบที่ 86 ประกอบ)</p>

F
T
F

90. กรณีที่ 4 สมมุติว่า นายคำ เป็นคนที่เรียนไม่คอยเก่ง นายคำไม่สามารถสอบผ่านวิชาคณิตศาสตร์ และในขณะเดียวกัน นายคำ ก็สอบไม่ผ่านวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนทุกคนก็ยอมรับว่า นายคำ ไม่มีสิทธิ์ที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ได้อย่างแน่นอน นั่นคือ กรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \wedge q$ มีค่าความจริงเป็น _____ (ดูกรอบที่ 86 ประกอบ)

F
F
F

91. ดังนั้นสรุปได้ว่า ประพจน์ $p \wedge q$ จะมีความจริงเป็น T ก็ต่อเมื่อทั้งประพจน์ p และประพจน์ q มีค่าความจริงเป็น _____ เท่านั้น ซึ่งเขียนเป็นตารางที่เรียกว่า ตารางค่าความจริง (Truth Table) ของ $p \wedge q$ ได้ดังนี้

	p	q	$p \wedge q$
กรณีที่ 1	T	T	_____
กรณีที่ 2	T	F	_____
กรณีที่ 3	F	T	_____
กรณีที่ 4	F	F	_____

<p>T</p> <p>T</p> <p>F</p> <p>F</p> <p>F</p>	<p>92. พิจารณาประพจน์ "$\sqrt{5}$ เป็นจำนวนจริง และไม่เป็นจำนวนตรรกยะ"</p> <p>ถ้าให้ p แทน "$\sqrt{5}$ เป็นจำนวนจริง" จะเห็นว่า p มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>และให้ q แทน "$\sqrt{5}$ ไม่เป็นจำนวนตรรกยะ" จะเห็นว่า q มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>ดังนั้น $p \wedge q$ แทน "$\sqrt{5}$ เป็นจำนวนจริง และไม่เป็นจำนวนตรรกยะ" ซึ่งมีค่าความจริงเป็น _____</p>
<p>T</p> <p>T</p> <p>T</p>	<p>93. พิจารณาประพจน์ "เดือนมกราคม มี 31 วัน และ เดือนกุมภาพันธ์ มี 30 วัน"</p> <p>ถ้าให้ p แทน "เดือนมกราคม มี 31 วัน" จะเห็นว่า p มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>และให้ q แทน "เดือนกุมภาพันธ์ มี 30 วัน" จะเห็นว่า q มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>ดังนั้น $p \wedge q$ แทน "เดือนมกราคมมี 31 วัน และ เดือนกุมภาพันธ์ มี 30 วัน" ซึ่งมีค่าความจริงเป็น _____</p>
<p>T</p> <p>F</p> <p>F</p>	<p>94. พิจารณาประพจน์ "ช่างมี 5 ขา และเต่ามีงา"</p> <p>ถ้าให้ p แทน "ช่างมี 5 ขา" จะเห็นว่า p มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>และให้ q แทน "เต่ามีงา" จะเห็นว่า q มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>ดังนั้น $p \wedge q$ แทน "ช่างมี 5 ขา และเต่ามีงา" จะมีค่าความจริงเป็น _____</p>

<p>F F F</p>	<p><u>ค่าความจริงของประพจน์ที่มีตัวเชื่อม "หรือ"</u></p> <p>95. สมมติว่าในการชมภาพยนตร์ของโรงภาพยนตร์แห่งหนึ่ง มีเงื่อนไขว่าผู้ที่เข้าชมภาพยนตร์ใดนั้น "จะต้องมีเงินหรือมีตั๋วชมภาพยนตร์" และขอสมมุติต่อไปว่า นายแดง เป็นผู้ที่เข้าชมภาพยนตร์ของโรงภาพยนตร์แห่งนั้น เพื่อความสะดวกจะใช้ตัวอักษร p และ q แทนค่ากล่าวต่อไปนี้</p> <p>กำหนดให้ p : "นายแดงมีเงิน" q : "นายแดงมีตั๋วชมภาพยนตร์"</p> <p>ดังนั้นประพจน์ $p \vee q$ คือ _____</p>
<p>นายแดงมีเงิน หรือ นายแดงมีตั๋วชมภาพยนตร์</p>	<p>96. จากรอบที่ 95 ต่อไปจะพิจารณาว่า มีกรณีใดบ้างที่ นายแดงมีสิทธิ์เข้าชมภาพยนตร์ได้ นั่นคือจะพิจารณาว่า มีกรณีใดบ้างที่ $p \vee q$ จะเป็นจริง หรือมีค่าความจริงเป็น T ดังต่อไปนี้</p> <p>กรณีที่ 1 ถ้านายแดง เป็นผู้มีฐานะทางการเงินดี นายแดง จะมีทั้งตัวและเงิน นักเรียนทุกคนก็ขอยอมรับว่า นายแดง ควรจะมีสิทธิ์เข้าชมภาพยนตร์ได้ นั่นคือ กรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \vee q$ มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>(ถูกรอบที่ 95 ประกอบ)</p>

<p>T T T</p>	<p>97. กรณีที่ 2 ถ้านายแดง มีแต่เงิน ถึงแมวนายแดง จะไม่มีตัวชมภาพยนต์ก็ตาม ตามเงื่อนไขที่วางไว้ สำหรับการเข้าชมภาพยนต์ครั้งนี้ นักเรียนทุกคนที่ เข้าใจเงื่อนไขเป็นอย่างดี คงยอมรับว่า นายแดง ควรจะเข้าชมภาพยนต์ได้</p> <p>นั่นคือ กรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \vee q$ มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>(ดูกรอบที่ 95 ประกอบ)</p>
<p>T F T</p>	<p>98. กรณีที่ 3 ในทำนองเดียวกับกรณีที่ 2 แมวนายแดง จะไม่มีเงิน แต่นายแดงก็ยังมีตัวชมภาพยนต์ตามเงื่อนไขที่วางไว้ นักเรียนทุกคนก็คงจะยอมรับว่า นายแดง สามารถเข้าชมภาพยนต์ได้</p> <p>นั่นคือ กรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \vee q$ มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>(ดูกรอบที่ 95 ประกอบ)</p>

F
T
T

99. กรณีที่ 4 ซึ่งเป็นกรณีสุดท้าย นายแดงเป็นผู้ฐานะทางการเงินไม่ค่อยดี นายแดงไม่มีเงิน และในขณะเดียวกัน นายแดงก็ไม่มีตัวชมภาพยนตร์ ในกรณีเช่นนี้ นักเรียนทุกคนจะต้องยอมรับ นายแดงไม่มีสิทธิ์ที่จะเช่าชมภาพยนตร์ได้

นั่นคือ กรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \vee q$ มีค่าความจริงเป็น _____
(ดูกรอบที่ 95 ประกอบ)

F
F
F

100. จากตัวอย่างข้างกล่าวสรุปได้ว่า ประพจน์ $p \vee q$ มีค่าความจริงเป็น F ก็ต่อเมื่อทั้งประพจน์ p และ q มีค่าความจริงเป็น _____ เท่านั้น ซึ่งจะเขียนเป็นตารางที่เรียกว่าตารางค่าความจริง (Truth Table) ของ $p \vee q$ ได้ดังนี้

กรณีที่ 1
กรณีที่ 2
กรณีที่ 3
กรณีที่ 4

	p	q	$p \vee q$
กรณีที่ 1	T	T	_____
กรณีที่ 2	T	F	_____
กรณีที่ 3	F	T	_____
กรณีที่ 4	F	F	_____

<p>F T T T F</p>	<p>101. พิจารณาประพจน์ " 2 เท่ากับ 3 หรือ 2 มากกว่า 3" ถ้าให้ p แทน " 2 เท่ากับ 3" จะเห็นว่า p มีค่าความจริงเป็น _____ และให้ q แทน "2 มากกว่า 3" จะเห็นว่า q มีค่าความจริงเป็น _____ ดังนั้น $p \vee q$ แทน "2 เท่ากับ 3 หรือ 2 มากกว่า 3" มีค่าความจริงเป็น _____</p>
<p>F F F</p>	<p>102. พิจารณาประพจน์ "เชียงใหม่อยู่ทางทิศเหนือของประเทศไทย หรือ ภูเก็ตเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย" ถ้าให้ r แทน "เชียงใหม่อยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย" ดังนั้น r มีค่าความจริงเป็น _____ ถ้าให้ s แทน "ภูเก็ตเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย" ดังนั้น s มีค่าความจริงเป็น _____ ดังนั้น $r \vee s$ แทน "เชียงใหม่อยู่ทางทิศเหนือของประเทศไทย หรือ ภูเก็ตเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย" มีค่าความจริงเป็น _____</p>

<p>T F T</p>	<p>103. <u>หมายเหตุ</u> ความหมายของคำว่า "หรือ" ที่ใช้โดยทั่วไปมีสองกรณี</p> <p>กรณีที่ 1 หมายถึงอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น เช่น ในการโยนเหรียญครั้งละ 1 เหรียญ แต่ละครั้งจะขึ้นหัว หรือ ก้อย เพียงอย่างเดียว</p> <p>กรณีที่ 2 หมายถึงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่าง เช่น ครูให้รางวัลแก่นักเรียนที่เรียนดี หรือช่วยกิจกรรมโรงเรียน นักเรียนที่ได้รับรางวัลอาจบางคนเรียนดีอย่างเดียว บางคนอาจจะช่วยกิจกรรมโรงเรียนอย่างเดียว บางคนมีคุณสมบัติทั้งสองประการก็ได้</p> <p>ในวิชาคณิตศาสตร์ เราตกลงกันว่าตัวเชื่อม"หรือ" หมายถึงกรณีที่สอง นั่นคือใช้ในความหมายของ _____</p>
<p>อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่าง</p>	<p><u>ค่าความจริงของประพจน์ที่เชื่อม "ถ้า...แล้ว..."</u></p> <p>104. สมมุติว่าในครอบครัวยุคหนึ่ง พ่อพูดกับลูกว่า "ถ้าลูกสอบได้ที่ 1 แล้วพ่อจะให้รางวัลแก่ลูก" เพื่อความสะดวกจะให้ p และ q แทนประพจน์ดังต่อไปนี้</p> <p>กำหนดให้ p แทนประพจน์ "ลูกสอบได้ที่ 1"</p> <p>q แทนประพจน์ "พ่อจะให้รางวัลแก่ลูก"</p> <p>ดังนั้น ประพจน์ $p \rightarrow q$ คือ _____</p>

<p>ถ้าถูกสอบไล่ได้ข้อที่ 1 แล้วพอจะให้รางวัลลูก</p>	<p>105. จากกรอบที่ 104 จะพิจารณาว่าพอจะทำตามสัญญาในกรณีใดบ้าง นั่นคือจะพิจารณาว่าประพจน์ $p \rightarrow q$ จะเป็นจริง หรือมีค่าความจริงเป็น T ในกรณีใดบ้าง กรณีที่ 1 สมมติว่าเด็กสอบไล่ได้ข้อที่ 1 และเด็กได้รับรางวัล ก็แสดงว่าพอทำตามสัญญา นั่นคือ กรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \rightarrow q$ มีค่าความจริงเป็น _____ (ดูกรอบที่ 104 ประกอบ)</p>
<p>T T T</p>	<p>106. ในกรณีที่ 2 ถ้าหากว่าหลังจากเด็กสอบไล่ได้ข้อที่ 1 แล้วเด็กไม่ได้รับรางวัล แสดงว่าพอแม่ไม่ทำตามสัญญา นั่นคือ กรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \rightarrow q$ มีค่าความจริงเป็น _____ (ดูกรอบที่ 104 ประกอบ)</p>

ศูนย์วิทยพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<p>T F F</p>	<p>107. กรณีที่ 3 สมมุติว่า เด็กสอบไล่ไม่ได้อันหนึ่ง แต่พอก็ยังคง ให้รางวัลแก่เด็กด้วย แสดงว่าพอเป็นคนรักษาคำพูด ของตัวเอง เพราะว่าเด็กมักจะฉลาดและบอกพ่อกว่า "พอไม่ได้อะไรเลย ถ้าหากสอบไล่ไม่ได้อัน 1 แล้วพอจะ ไม่ให้รางวัล" พอให้รางวัลแก่เด็ก ทั้ง ๆ ที่เด็กสอบ ไม่ได้อัน 1 แสดงว่าพอไม่ได้อะไรเลย นั่นคือ กรณีที่นี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \rightarrow q$ มีค่าความจริงเป็น _____ (ดูกรอบที่ 104 ประกอบ)</p>
<p>F T T</p>	<p>108. กรณีที่ 4 สมมุติว่า เด็กสอบไล่ไม่ได้อัน 1 และเด็กก็ไม่ได้อะไรเลย รับรางวัลจากพอ แสดงว่าพอไม่ได้อะไรเลย นั่นคือ กรณีที่นี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \rightarrow q$ มีค่าความจริงเป็น _____ (ดูกรอบที่ 104 ประกอบ)</p>

F
F
T

109. คำนึงสรุปได้ว่า ประพจน์ $p \rightarrow q$ มีค่าเป็นความจริงเป็น F ก็ต่อเมื่อ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ซึ่งจะเขียนเป็นตารางที่เรียกว่าตารางค่าความจริง (Truth Table) ของ $p \rightarrow q$ ได้ดังนี้

	p	q	$p \rightarrow q$
กรณีที่ 1	T	T	_____
กรณีที่ 2	T	F	_____
กรณีที่ 3	F	T	_____
กรณีที่ 4	F	F	_____

ประพจน์ที่ใช้ตัวเชื่อม "ถ้า...แล้ว..." มีบทบาทสำคัญยิ่งในวิชาคณิตศาสตร์ ทฤษฎีทุกทฤษฎีในวิชาคณิตศาสตร์ จะอยู่ในรูป " $p \rightarrow q$ " ทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น
ถ้าเส้นตรงสองเส้นตัดกันแล้วมุมตรงข้ามย่อมเท่ากัน
ถ้า ABC เป็นสามเหลี่ยมหน้าจั่วแล้ว ABC จะมีมุมเท่ากันสองมุม

ตัวเชื่อม "ถ้า...แล้ว" อาจเขียนในรูปอื่นที่มีความหมายอย่างเดียวกัน เช่น "ถ้า...ดังนั้น..." "ถ้า...จะได้..." หรือบางครั้งอาจเขียนถ้าตัวเดียว

<p>T</p> <p>F</p> <p>T</p> <p>F</p> <p>T</p> <p>T</p>	<p>110. พิจารณาประพจน์ "ถ้า o เป็นจำนวนเต็ม แล้ว o เป็นจำนวนลบ"</p> <p>ถ้าให้ p แทน "o เป็นจำนวนเต็ม" จะเห็นว่า p มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>และ q แทน "o เป็นจำนวนลบ" จะเห็นว่า q มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>ดังนั้น $p \rightarrow q$ แทน "ถ้า o เป็นจำนวนเต็ม แล้ว o เป็นจำนวนลบ" มีค่าความจริงเป็น _____</p>
<p>T</p> <p>F</p> <p>F</p>	<p>111. พิจารณาประพจน์ "ถ้าดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันตก แล้วดวงอาทิตย์ตกทางทิศตะวันออก"</p> <p>ถ้าให้ p แทน "ดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันตก" จะเห็นว่า p มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>และ q แทน "ดวงอาทิตย์ตกทางทิศตะวันออก" จะเห็นว่า q มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>ดังนั้น $p \rightarrow q$ แทน "ถ้าดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันตก แล้ว ดวงอาทิตย์ตกทางทิศตะวันออก" จะมีค่าความจริงเป็น _____</p>

<p>F</p> <p>F</p> <p>T</p>	<p>112. พิจารณาประพจน์ "ถ้า $2+3 = 5$ แล้ว $3+5 = 8$" ถ้าให้ p แทน "$2+3 = 5$" จะเห็นว่า p มีค่าความจริงเป็น _____ และให้ q แทน "$3+5 = 8$" จะเห็นว่า q มีค่าความจริงเป็น _____ ดังนั้น $p \rightarrow q$ แทน "ถ้า $2+3 = 5$ แล้ว $3+5 = 8$" มีค่าความจริงเป็น _____</p>
<p>T</p> <p>T</p> <p>T</p>	<p><u>ค่าความจริงของประพจน์ที่มีตัวเชื่อม "ก็ต่อเมื่อ"</u></p> <p>113. สมมติว่า นายแดง ถามนายดำว่า "วันอาทิตย์นี้ เราไปเที่ยวบางแสนกันไหม ?" นายดำตอบว่า "ผมจะไปเที่ยวบางแสนก็ต่อเมื่อผมมีเงินเท่านั้น" ถ้าให้ p และ q แทนประพจน์ต่อไปนี้ p แทน "นายดำไปเที่ยวบางแสน" q แทน "นายดำมีเงิน" ดังนั้น ประพจน์ $p \leftrightarrow q$ คือ _____</p>

<p>นายคำไปเที่ยวบางแสน ก็ต่อเมื่อนายคำมีเงิน</p>	<p>114. จากกรอบที่ 113 จะพิจารณาว่าคำพูดของนายคำจะเป็นจริงในกรณีใดบ้าง นั่นคือจะพิจารณาว่า ประพจน์ $p \leftrightarrow q$ จะเป็นจริง หรือ มีค่าความจริงเป็น T ในกรณีใดบ้าง</p> <p>กรณีที่ 1 ถ้านายคำไปเที่ยวบางแสน เพราะนายคำมีเงินจริง ก็แสดงว่านายคำพูดจริง นั่นคือ ในกรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \leftrightarrow q$ มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>(ดูกรอบที่ 113 ประกอบ)</p>
<p>T T T</p>	<p>115. กรณีที่ 2 ถ้านายคำไปเที่ยวบางแสน ทั้ง ๆ ที่นายคำไม่มีเงิน ก็แสดงว่านายคำพูดไม่จริง นั่นคือ กรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \leftrightarrow q$ มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>(ดูกรอบที่ 113 ประกอบ)</p>
<p>T F F</p>	<p>116. กรณีที่ 3 ถ้านายคำไม่ไปเที่ยวบางแสนทั้ง ๆ ที่นายคำมีเงิน ก็แสดงว่า นายคำพูดไม่จริง นั่นคือ กรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีค่าความจริงเป็น _____ และ q มีค่าความจริงเป็น _____ ทำให้ $p \leftrightarrow q$ มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>(ดูกรอบที่ 113 ประกอบ)</p>

F

T

F

117. กรณีที่ 4 ถ้านายคำไม่ไปเที่ยววางแผน เพราะนายคำ
ไม่มีเงินจริง ก็ยังแสดงว่านายคำพูดจริง
นั่นคือ กรณีนี้เป็นกรณีที่ p มีความจริงเป็น
_____ q มีความจริงเป็น _____ ทำให้
 $p \leftrightarrow q$ มีความจริงเป็น _____
(ดูกรณที่ 113 ประกอบ)

F

F

T

118. ดังนั้น สรุปได้ว่าประพจน์ $p \leftrightarrow q$ มีความจริงเป็น
T ก็ต่อเมื่อ ทั้ง p และ q มีความจริง
_____ กัน
(เหมือน / ไม่เหมือน)
นั่นคือ p และ q มีความจริงเป็น _____
พร้อม ๆ กัน หรือทั้ง p และ q มีความจริงเป็น
_____ พร้อม ๆ กัน ซึ่งเขียนเป็นตารางที่เรียกว่า
ตารางค่าความจริง (Truth Table) ของ $p \leftrightarrow q$
ได้ดังนี้

กรณีที่ 1

กรณีที่ 2

กรณีที่ 3

กรณีที่ 4

	p	q	$p \leftrightarrow q$
กรณีที่ 1	T	T	_____
กรณีที่ 2	T	F	_____
กรณีที่ 3	F	T	_____
กรณีที่ 4	F	F	_____

เหมือน

T

F

T

F

F

T

119. ประพจน์ "p ก็ต่อเมื่อ q" ซึ่งเป็นประพจน์ที่เกิดจากการเชื่อม p กับ q ด้วย ก็ต่อเมื่อเขียนแทนด้วย _____ มีความหมายเช่นเดียวกับ $(p \rightarrow q) \wedge (q \rightarrow p)$

ถ้าเขียนในรูปของ $(p \rightarrow q) \wedge (q \rightarrow p)$ ก็จะได้อรรถาความจริงเหมือนกับ _____ ดังตารางต่อไปนี้

p	q	$p \rightarrow q$	$q \rightarrow p$	$(p \rightarrow q) \wedge (q \rightarrow p)$
T	T	T	T	_____
T	F	F	T	_____
F	T	T	F	_____
F	F	T	T	_____

$p \leftrightarrow q$

$p \leftrightarrow q$

T

F

F

T

120. พิจารณาประพจน์ "7 หารด้วย 2 ลงตัวก็ต่อเมื่อ 7 เป็นจำนวนคี่"

ถ้าให้ p แทน "7 หารด้วย 2 ลงตัว" จะเห็นว่า p มีค่าความจริงเป็น _____

และ q แทน "7 เป็นจำนวนคี่" จะเห็นว่า q มีค่าความจริงเป็น _____

ดังนั้น $p \leftrightarrow q$ แทน "7 หารด้วย 2 ลงตัวก็ต่อเมื่อ 7 เป็นจำนวนคี่" มีค่าความจริงเป็น _____

<p>F T F</p>	<p>121. พิจารณาประพจน์ "$1 + 3 = 5$ ก็ต่อเมื่อ $1 + 1 \neq 2$"</p> <p>ถ้าให้ r แทน $1+3 = 5$ จะเห็นว่า r มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>และ r แทน "$1+1 \neq 2$" จะเห็นว่า r มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>ดังนั้น $r \leftrightarrow s$ แทน "$1+3 = 5$ ก็ต่อเมื่อ $1+1 \neq 2$" มีค่าความจริงเป็น _____</p>
<p>F F T</p>	<p><u>นิเสธของประพจน์ที่กำหนดให้</u></p> <p>122. ถ้า p เป็นประพจน์ที่กำหนดให้ นิเสธของประพจน์ p คือ ประพจน์ที่มีค่าความจริง ตรงข้ามกับ p เช่น นิเสธของประพจน์ $2 < 3$ คือ $2 \geq 3$ (อ่านว่า 2 ไม่น้อยกว่า 3 หมายความว่า 2 อาจจะเท่ากับ 3 หรือมากกว่า 3)</p> <p>ดังนั้น นิเสธของประพจน์ "$2+3 = 5$" คือ _____</p> <p>_____</p>

ศูนย์วิจัยพัฒนาระบบการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<p>2+3 ≠ 5</p>	<p>123. จากรอบที่ 70 เราทราบแล้วว่านิเสธของประพจน์ p เขียนแทนด้วย $\sim p$ และเราจะพิจารณาหาความจริงของนิเสธของประพจน์ที่กำหนดให้ดังนี้</p> <p>ถ้ากำหนดให้ p แทนประพจน์ "3 น้อยกว่า 4" จะเห็นว่าประพจน์ p เป็นจริง นั่นคือ p มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>ดังนั้น $\sim p$ แทนประพจน์ _____ ซึ่งเป็นประพจน์เท็จ นั่นคือ $\sim p$ มีค่าความจริงเป็น _____</p>
<p>~ T 3 ไม่น้อยกว่า 4 F</p>	<p>124. แต่ถ้ากำหนดให้ p แทนประพจน์ "โลกแบน" จะเห็นว่า p เป็นประพจน์เท็จ นั่นคือ p มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>ดังนั้น $\sim p$ แทนประพจน์ "โลกไม่แบน" จะเห็นว่า $\sim p$ เป็นประพจน์จริง นั่นคือ $\sim p$ มีค่าความจริงเป็น _____</p>

F
T

125. จากตัวอย่างดังกล่าวสรุปได้ว่า
 ถ้าประพจน์ p มีค่าความจริงเป็น T แล้ว
 ประพจน์ $\sim p$ มีค่าความจริงเป็น _____ และถ้า
 ประพจน์ p มีค่าความจริงเป็น F แล้ว ประพจน์
 $\sim p$ มีค่าความจริงเป็น _____ ซึ่งจะเขียนเป็น
 ตารางที่เรียกว่าตารางค่าความจริง (Truth Table)
 ของ $\sim p$ (นิเสธของประพจน์ p) ได้ดังนี้

p	$\sim p$
T	_____
F	_____

F
T
F
T

126. พิจารณาประพจน์ "จุด $(2,0)$ อยู่บนแกน x "
 ถ้าให้ p แทน "จุด $(2,0)$ อยู่บนแกน x "
 จะเห็นว่า p มีค่าความจริงเป็น _____
 ดังนั้น $\sim p$ แทน "จุด $(2,0)$ ไม่อยู่บน
 แกน x " มีค่าความจริงเป็น _____

T
F

127. พิจารณาประพจน์ "แมงมุมไม่เป็นแมลง"
 ถ้าให้ q แทน "แมงมุมไม่เป็นแมลง" จะเห็นว่า q
 มีค่าความจริงเป็น _____
 ดังนั้น $\sim q$ แทน "แมงมุมเป็นแมลง" มีค่า
 ความจริงเป็น _____

T
F

3. การหาค่าความจริงของประพจน์

128. ตารางแสดงค่าความจริงของประพจน์แบบต่าง ๆ ทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วในบทที่สอง มีไว้เพื่อหาว่าประพจน์ใดเป็นจริงหรือเท็จ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 จงหาว่าประโยค "เชียงใหม่และธนบุรีเคยเป็นเมืองหลวงของไทย" เป็นจริงหรือเท็จ

วิธีทำ ให้ p แทน เชียงใหม่เคยเป็นเมืองหลวงของไทย
ให้ q แทน ธนบุรีเคยเป็นเมืองหลวงของไทย

ดังนั้นประโยค "เชียงใหม่และธนบุรีเคยเป็นเมืองหลวงของไทย" จะเขียนแทนด้วย $p \wedge q$ จะเห็นว่า p มีค่าความจริงเป็น F และ q มีค่าความจริงเป็น T

ฉะนั้นจากบรรทัดที่ 3 ของตาราง $p \wedge q$ จะได้ว่า $p \wedge q$ ในตัวอย่างนี้มีค่าความจริงเป็น _____

นั่นคือประพจน์ "เชียงใหม่และธนบุรีเคยเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย" มีค่าความจริงเป็น _____

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

F
เท็จ

129. จงหาค่าความจริงของประโยค "ถ้าดวงอาทิตย์ขึ้น
ทางทิศตะวันตกแล้วไฟรอน"

วิธีทำ กำหนดให้ p แทน ดวงอาทิตย์ขึ้นทาง
ทิศตะวันตก q แทน ไฟรอน

ดังนั้นประโยค "ถ้าดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวัน
ตกแล้วไฟรอน" จะเขียนแทนด้วย $p \rightarrow q$

จะเห็นว่า p มีค่าความจริงเป็น _____

และ q มีค่าความจริงเป็น _____

ฉะนั้นจากบรรทัดที่สามของตาราง $p \rightarrow q$
จะได้ว่า $p \rightarrow q$ ในตัวอย่างนี้ มีค่าความจริงเป็น _____

นั่นคือประพจน์ "ถ้าดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวัน
ตกแล้วไฟรอน" มีค่าความจริงเป็น _____

F
T
T
จริง

130. ตัวอย่าง จงหาค่าความจริงของประโยค "2 > 3
ก็ต่อเมื่อ 3 เป็นเลขคู่"

วิธีทำ ให้ p แทน $2 > 3$

q แทน 3 เป็นจำนวนคู่

ดังนั้นประโยค "2 > 3 ก็ต่อเมื่อ 3 เป็นเลขคู่"
จะเขียนแทนด้วย $p \leftrightarrow q$

จะเห็นว่า p มีค่าความจริงเป็น _____

และ q มีค่าความจริงเป็น _____

ฉะนั้นจากบรรทัดที่ 4 ของตาราง $p \leftrightarrow q$ จะ
ได้ว่า $p \leftrightarrow q$ ในตัวอย่างนี้มีค่าความจริงเป็น _____

นั่นคือประโยค "2 > 3 ก็ต่อเมื่อ 3 เป็น
จำนวนคู่" มีค่าความจริงเป็น _____

<p>F F T จริง</p>	<p>131. ในการรวมจำนวนหลายจำนวน จะใช้วงเล็บเพื่อแสดงถึงว่าจะต้องบวกจำนวนคู่ใดก่อน เช่น</p> $(3 + 5) + 7 = 8 + 7 = 15$ <p>ในการเชื่อมประพจน์ก็เช่นกัน จะใช้วงเล็บแสดงถึงการเชื่อมประพจน์คู่ใดก่อน เช่น ประพจน์ $(p \vee q) \vee r$ แสดงว่าต้องเชื่อมประพจน์ p กับ q ก่อน แล้วจึงนำประพจน์ $p \vee q$ มาเชื่อมกับ r ด้วยตัวเชื่อม "∨" ส่วนประพจน์ $p \vee (q \vee r)$ แสดงว่าจะต้องเชื่อมประพจน์ _____ กับ _____ ก่อนแล้วจึงนำมาเชื่อมกับประพจน์ _____ ด้วยตัวเชื่อม "∨"</p>
<p>q , r p</p>	<p>132. ประพจน์ $(p \rightarrow q) \rightarrow r$ เครื่องหมายวงเล็บบอกให้ทราบว่าต้องหาค่าความจริงของ $p \rightarrow q$ ก่อนแล้วจึงมาเชื่อมด้วย "→" กับ r และ $p \rightarrow (q \rightarrow r)$ บอกให้ทราบว่าต้องหาค่าความจริงของ _____ ก่อน แล้วจึงนำมาเชื่อมด้วย "→" กับ _____</p>

<p>$q \rightarrow r$</p> <p>p</p>	<p>133. จงหาค่าความจริงของ $(\sim X) \vee Y$ เมื่อให้ X เป็นเท็จ และ Y เป็นเท็จ</p> <p><u>วิธีทำ</u> $\sim X$ อยู่ในวงเล็บ แสดงว่าเชื่อม $\sim X$ ก่อน ตองหาค่าความจริงของ $\sim X$ ก่อน เนื่องจาก X มีค่าความจริงเป็นเท็จ ดังนั้น $\sim X$ จะมีค่าความจริงเป็น _____ และ Y มีค่าความจริงเป็น F. ถ้าให้ p แทน $\sim X$ และ q แทน Y จากบรรทัดที่สองของตาราง $p \vee q$ จะได้ว่า $(\sim X) \vee Y$ เป็น _____ ดังนั้น "$(\sim X) \vee Y$" มีค่าความจริงเป็น _____</p>
<p>T</p> <p>T</p> <p>จริง</p>	<p>134. <u>ตัวอย่าง</u> จงหาค่าความจริงของ $\sim (A \rightarrow \sim B)$ เมื่อให้ A, B เป็นจริง</p> <p><u>วิธีทำ</u> จะตองหาค่าความจริงของ $\sim B$ เสียก่อน ได้ $\sim B$ เป็นเท็จ ถ้าให้ p แทน A จะได้ว่า p มีค่าความจริงเป็น T และ q แทน $\sim B$ จะได้ว่า q มีค่าความจริงเป็น F</p> <p>จากบรรทัดที่ 2 ของตารางแสดงค่าความจริงของ $p \rightarrow q$ จะได้ $A \rightarrow \sim B$ มีค่าความจริงเป็น _____</p> <p>ฉะนั้น $\sim (A \rightarrow \sim B)$ มีค่าความจริงเป็น _____</p>

<p>F T</p>	<p>135. <u>ตัวอย่าง</u> จงหาค่าความจริงของประโยค $(A \wedge B) \vee C$ เมื่อกำหนดให้ A และ B เป็นจริง แต่ C เป็นเท็จ</p> <p><u>วิธีทำ</u> เนื่องจาก $A \wedge B$ อยู่ในวงเล็บ แสดงว่า <u>เชื่อม A และ B</u> เสียก่อนจะได้ $A \wedge B$ เป็น _____</p> <p>ถ้าให้ p แทน $(A \wedge B)$ ซึ่งมีค่าความจริงเป็น _____ q แทน C ซึ่งมีค่าความจริงเป็น F</p> <p>จากตารางของ $p \vee q$ บรรทัดที่ 2 จะได้ $(A \wedge B) \vee C$ เป็น _____</p>
<p>T T จริง</p>	<p>136. <u>ตัวอย่าง</u> จงหาค่าความจริงของประโยค $(p \vee q) \rightarrow r$ เมื่อกำหนดให้ p เป็นจริง q และ r เป็นเท็จ</p> <p><u>วิธีทำ</u> เนื่องจาก $p \vee q$ อยู่ในวงเล็บ แสดงว่า <u>เชื่อม p และ q</u> ก่อน ดังนั้นค่าความจริงของ $(p \vee q)$ เป็น _____</p> <p>ต่อไปหาค่าความจริงของ $(p \vee q) \rightarrow r$ โดยดูจากตารางค่าความจริงของตัวเชื่อม "$\rightarrow$" ซึ่งมีเหตุเป็นจริงผลเป็นเท็จ ซึ่งใดค่าความจริงของ $(p \vee q) \rightarrow r$ เป็น _____</p>

T
เท็จ

137. ในกรณีที่ประพจน์ประกอบด้วยประพจน์ย่อย ๆ หลายประพจน์
ด้วยกัน มีวิธีทำแบบง่าย ๆ โดยใช้แผนภาพ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ให้ p แทน "1 + 1 = 2"

q แทน "2 + 3 = 5"

และ r แทน "3 + 4 = 8"

จงหาค่าความจริงของ $p \rightarrow (q \vee r)$

วิธีทำ จากที่กำหนดให้จะได้ p และ q เป็นจริง แต่ r
เป็นเท็จ ต่อไปนี้จะหาค่าของประโยคที่กำหนดโดยครั้งแรก
เขียนค่าความจริงกำกับลงข้างกลางของประพจน์ย่อยแต่ละ
ประพจน์ดังนี้

$p \rightarrow (q \vee r)$

T   T   F

ขั้นต่อไปนี้หาค่าความจริงของ $(q \vee r)$ ซึ่งได้ $(q \vee r)$
เป็น T แล้วเขียนค่าความจริงของ $(q \vee r)$ ลงข้างกลาง
ตัวเชื่อม " $\vee$ " ดังนี้

$p \rightarrow (q \vee r)$

T   T   F

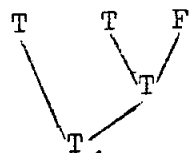

จากนั้นหาค่าความจริงของ $p \rightarrow (q \vee r)$ ได้ทันที
โดยมี p เป็นเหตุ ซึ่งมีค่าความจริงเป็น T และ $q \vee r$
เป็นผล มีค่าความจริงเป็น T ฉะนั้นค่าความจริงของ

$p \rightarrow (q \vee r)$ เป็น _____

ซึ่งเขียนเป็นภาพขั้นสุดท้ายได้ดังนี้

$P \rightarrow (q \vee r)$

ดังนั้นประพจน์ $p \rightarrow (q \vee r)$ เป็น _____

T
จริง

138. ตัวอย่าง จงหาค่าความจริงของประพจน์ "2 มากกว่า 3 และ 3 มากกว่า 4 ก็ต่อเมื่อ 4 มากกว่า 5"

วิธีทำ กำหนดให้ r แทน 2 มากกว่า 3 ซึ่งมีค่าความจริงเป็น F

s แทน 3 มากกว่า 4 ซึ่งมีค่าความจริงเป็น F

t แทน 4 มากกว่า 5 ซึ่งมีค่าความจริงเป็น _____

เขียนสัญลักษณ์ : "2 มากกว่า 3 และ 3 มากกว่า 4 ก็ต่อเมื่อ 4 มากกว่า 5" ได้คือ $(r \wedge s) \leftrightarrow t$

ต่อไปจะหาค่าความจริงที่ประโยคกำหนด โดยครั้งแรก เขียนค่าความจริงกำกับลงข้างล่างของประพจน์ย่อยแต่ละประพจน์ ดังนี้

$(r \wedge s) \leftrightarrow t$
F F F

ขั้นตอนไปหาค่าความจริงของ $(r \wedge s)$ ซึ่งใดว่า

เป็น _____ แล้วเขียนค่าความจริงของ $(r \wedge s)$ ลงข้างล่างตัวเชื่อม " $\wedge$ " ดังนี้

$(r \wedge s) \leftrightarrow t$
F F F

จากนั้นหาค่าความจริงของ $(r \wedge s) \leftrightarrow t$ ได้ทันที เพราะ $(r \wedge s)$ และ t มีค่าความจริงเป็นเท็จเหมือนกัน ฉะนั้นค่าความจริงของ $(r \wedge s) \leftrightarrow t$ จึงเป็น _____ ซึ่งเขียนแบบสุดท้ายได้ดังนี้

$(r \wedge s) \leftrightarrow t$
F F F

ในตัวอย่างข้างบนนี้ ค่าความจริงที่หามาได้แต่ละตอน และนำมาเขียนไว้คนละบรรทัด เพื่อความเข้าใจเป็นขั้น ๆ ไป เมื่อเข้าใจอย่างนี้แล้ว อาจเขียนไว้บรรทัดเดียวกันดังนี้

$(r \wedge s) \leftrightarrow t$
F F F | T | F

<p>F</p> <p>$r \wedge s, t$</p> <p>F</p> <p>F</p> <p>T</p> <p>F</p> <p>T</p>	<p>139. ตัวอย่าง กำหนดให้ p เป็นจริง q เป็นจริง และ r เป็นเท็จ จงหาค่าความจริงของ $(p \vee q) \wedge r$</p> <p>วิธีทำ $(p \vee q) \wedge r$</p> <pre> T T / \ --- / \ --- F / \ --- --- </pre> <p>ดังนั้นประพจน์ $(p \vee q) \wedge r$ เป็น _____</p>
<p>T</p> <p>F</p> <p>เท็จ</p>	<p>140. ตัวอย่าง กำหนดให้ p เป็นจริง q เป็นจริง และ r เป็นเท็จ จงหาค่าความจริงของ $(\sim p) \vee (q \wedge r)$</p> <p>วิธีทำ $(\sim p) \vee (q \wedge r)$</p> <pre> T T F / \ / \ --- / \ --- --- / \ --- --- </pre> <p>ดังนั้นประพจน์ $(\sim p) \vee (q \wedge r)$ เป็น _____</p>

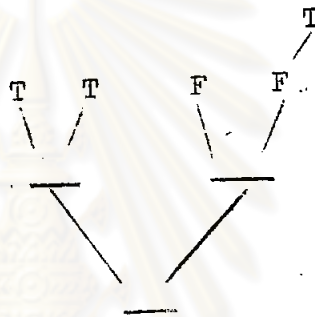
F F
F
เท็จ

141. ตัวอย่าง กำหนดให้ p เป็นจริง, q เป็นจริง, r เป็นเท็จ และ s เป็นจริง จงหาค่าความจริงของ

$$(p \vee q) \rightarrow (r \leftrightarrow \sim s)$$

วิธีทำ ค่าความจริงของประพจน์ดังกล่าวเขียนได้ดังนี้

$$(p \vee q) \rightarrow (r \leftrightarrow \sim s)$$

ดังนั้นประพจน์ $(p \vee q) \rightarrow (r \leftrightarrow \sim s)$ เป็น _____

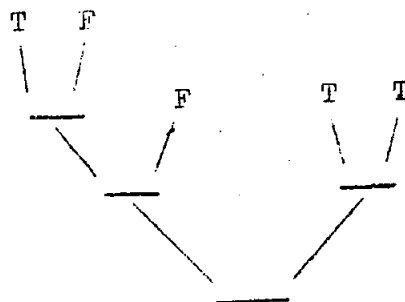
T T
T
จริง

142. ตัวอย่าง กำหนดให้ p เป็นจริง, q เป็นเท็จ, r เป็นเท็จ และ s เป็นจริง จงหาค่าความจริงของ

$$[(p \wedge q) \vee r] \rightarrow (p \vee s)$$

วิธีทำ ค่าความจริงของประพจน์เขียนได้ดังนี้

$$[(p \wedge q) \vee r] \rightarrow (p \vee s)$$

ดังนั้นประพจน์ $[(p \wedge q) \vee r] \rightarrow (p \vee s)$ เป็น _____

<p>F F T T จริง</p>	<p>143. วิเคราะห์หาค่าความจริงของประพจน์บางชนิด ไม่ตองวิเคราะห์ให้จบก็ทราบผลสุดท้ายได้ โดยถือหลักดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ถ้าประพจน์ย่อยตัวใดตัวหนึ่งของประพจน์ที่เชื่อมด้วยตัวเชื่อม "หรือ" ($\vee$) มีค่าความจริงเป็นจริง จะได้ว่าประพจน์ที่มีตัวเชื่อม "หรือ" อยู่ นั้นจะเป็นจริง 2. ถ้าประพจน์ย่อยตัวใดตัวหนึ่งของประพจน์ที่มีตัวเชื่อม "และ" ($\wedge$) มีค่าความจริงเป็นเท็จ จะได้ว่าประพจน์ที่มีตัวเชื่อม "และ" อยู่ นั้นเป็น _____ 3. ถ้าเหตุของประพจน์ที่เชื่อมด้วยตัวเชื่อม "ถ้า...แล้ว..." ($\rightarrow$) มีค่าความจริงเป็นเท็จ จะได้ว่าประพจน์ที่มีตัวเชื่อม "ถ้า...แล้ว..." อยู่ นั้นจะเป็น _____ 4. ถ้าผลของประพจน์ที่เชื่อมด้วย "ถ้า...แล้ว..." ($\rightarrow$) มีค่าความจริงเป็นจริง จะได้ว่าประพจน์ที่มีตัวเชื่อมนี้ อยู่ นั้นจะเป็น _____
<p>เท็จ จริง จริง</p>	<p>144. จงพิจารณาจากตัวอย่างต่อไปนี้</p> <p><u>ตัวอย่าง</u> กำหนดให้ p เป็นเท็จ, q เป็นเท็จ, r เป็นเท็จ และ s เป็นเท็จ จงหาค่าความจริงของ</p> <p>$(p \rightarrow q) \vee (r \wedge s)$</p> <p><u>วิธีทำ</u> เนื่องจาก p เป็นเท็จ ดังนั้นจะได้ว่า $p \rightarrow q$ เป็นจริง เนื่องจาก r เป็นเท็จ ดังนั้นจะได้ว่า $r \wedge s$ เป็น _____</p> <p>ดังนั้นสรุปได้ว่า $(p \rightarrow q) \vee (r \wedge s)$ เป็น _____</p> <p>เพราะว่า $(p \rightarrow q)$ เป็นจริง</p> <p>นั่นคือประพจน์ $(p \rightarrow q) \vee (r \wedge s)$ เป็น _____</p>

<p>เท็จ จริง จริง</p>	<p>145. ตัวอย่าง จงหาค่าความจริงของประพจน์ "ถ้า $1+3 = 4$ หรือ $7+5 = 13$ แล้ว $3-4 = 2$"</p> <p><u>วิธีทำ</u></p> <p>ให้ p แทน "$1+3 = 4$" จะได้ว่า p เป็นจริง q แทน "$7+5 = 13$" จะได้ว่า q เป็น _____ r แทน "$3-4 = 2$" จะได้ว่า r เป็น _____</p> <p>เขียนสัญลักษณ์แทนประพจน์ "ถ้า $1+3 = 4$ หรือ $7+5 = 13$ แล้ว $3-4 = 2$" ได้คือ $(p \vee q) \rightarrow r$</p> <p>พิจารณาค่าความจริงของประพจน์ที่กำหนดได้ดังนี้ $\therefore p \vee q$ เป็น _____ เพราะว่า p เป็นจริง ดังนั้นสรุปได้ว่า $(p \vee q) \rightarrow r$ เป็น _____ เพราะ $(p \vee q)$ เป็นจริง แต่ r เป็นเท็จ</p>
<p>เท็จ เท็จ จริง เท็จ</p>	<p>146. ตัวอย่าง กำหนดให้ p เป็นเท็จ, q เป็นจริง และ r เป็นเท็จ จงหาค่าความจริงของ $(p \rightarrow q) \rightarrow r$</p> <p><u>วิธีทำ</u> เนื่องจาก p เป็นเท็จ จะได้ว่า $(p \rightarrow q)$ เป็น _____ ดังนั้น $(p \rightarrow q) \rightarrow r$ เป็น _____ เพราะ $p \rightarrow q$ เป็น _____ และ r เป็น _____ นั่นคือประพจน์ $(p \rightarrow q) \rightarrow r$ เป็น _____</p>

<p>จริง เท็จ จริง เท็จ เท็จ</p>	<p>147. ตัวอย่าง ถ้า p เป็นเท็จ, q เป็นจริง, r เป็นเท็จ และ s เป็นจริง จงหาค่าความจริงของ</p> $(r \vee s) \leftrightarrow [(p \wedge q) \wedge (\sim r)]$ <p>วิธีทำ เนื่องจาก s เป็นจริง จะได้ $(r \vee s)$ เป็น _____ และ r เป็นเท็จ ดังนั้น $\sim r$ เป็น _____ เนื่องจาก p เป็นเท็จ ดังนั้น $(p \wedge q)$ เป็น _____ ฉะนั้น $(p \wedge q) \wedge (\sim r)$ เป็น _____ เพราะ $(p \wedge q)$ เป็น _____ ดังนั้น $(r \vee s) \leftrightarrow [(p \wedge q) \wedge (\sim r)]$ เป็น _____ เพราะ $(r \vee s)$ เป็น _____ แต่ $(p \wedge q) \wedge (\sim r)$ เป็น _____ นั่นคือประพจน์ $(r \vee s) \leftrightarrow [(p \wedge q) \wedge (\sim r)]$ เป็น _____</p>
<p>จริง จริง เท็จ เท็จ เท็จ เท็จ จริง เท็จ เท็จ</p>	<p>ศูนย์วิทยทรัพยากร ศาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>

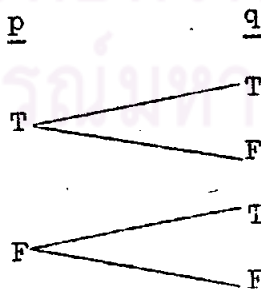
4. การสร้างตารางแสดงค่าความจริง

148. โดยทั่ว ๆ ไป ประพจน์ต่าง ๆ จะมีค่าความจริงเป็นจริง (T) หรือเท็จ (F) อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้น ถ้ามีเพียงประพจน์เดียว เช่น ประพจน์ p จะมีค่าความจริงเป็นจริง (T) หรือเท็จ (F) เมื่อสร้างตารางแสดงค่าความจริงจะมีเพียง 2 กรณี คือ

p
—
—

149. ถ้ามีสองประพจน์ เช่น p และ q และเชื่อมด้วยตัวเชื่อม " $\wedge$ " " $\vee$ " " $\rightarrow$ " หรือ " $\leftrightarrow$ " จะมีกรณีที่จะเกิดขึ้นทั้งหมด 4 กรณี หรือ 2^2 กรณี เพราะ T และ F ของ p ต่างจับคู่กับ T และ F ของ q ดังนี้

T
F

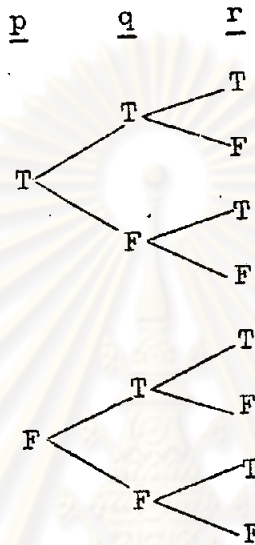

p	q
T	T
T	F
—	—
—	—

ซึ่งเขียนเป็นตารางได้ดังนี้

150. ถ้ามีสามประพจน์คือ p, q และ r เชื่อมกันจะพิจารณา
ค่าความจริงที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด 8 กรณี หรือ 2^3 กรณีดังนี้

F T
F F

ซึ่งเขียนเป็นตารางได้ดังนี้

p	q	r
T	T	T
T	T	F
T	F	T
T	F	F
F	T	T
F	T	F
F	F	T

F F F

151. ดังนั้น ถ้ามีประพจน์ย่อย n ประพจน์ เชื่อมกันเกิดเป็น
ประพจน์ใหม่ จะพิจารณาค่าความจริงที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด
_____ กรณี

152. จากบทที่ 3 ที่ผ่านมาแล้วนั้น เป็นการวิเคราะห์หาค่าความจริงของประพจน์ย่อยต่าง ๆ ในขณะที่กำหนดค่าความจริงของประพจน์ย่อยแต่ละประพจน์ให้ ต่อไปจะทำการหาค่าความจริงของประพจน์ โดยไม่กำหนดค่าความจริงของประพจน์ย่อยแต่ละตัวให้ ซึ่งการวิเคราะห์นี้จะต้องคิดค่าความจริงของแต่ละประพจน์ย่อยทุก ๆ กรณีที่เป็นไปได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง จงสร้างตารางค่าความจริงของ

$$[p \vee (\sim p)] \rightarrow p$$

วิธีทำ เนื่องจากประพจน์ที่กำหนดให้ ประกอบไปด้วยประพจน์ย่อยประพจน์เดียว ซึ่งมีกรณีที่น่าจะเกิดขึ้นได้ 2 กรณีคือ เป็น T หรือ F ลำดับการสร้างตารางแสดงค่าความจริง มีดังนี้

1. เขียนค่าความจริงของ p ก่อน
  2. หาค่าความจริงของ $\sim p$
  3. หาค่าความจริงของ $[p \vee (\sim p)]$
  4. ขั้นสุดท้าย หาค่าความจริงของ $[p \vee (\sim p)] \rightarrow p$
- สร้างตารางแสดงค่าความจริงได้ดังนี้

p	$\sim p$	$p \vee (\sim p)$	$[p \vee (\sim p)] \rightarrow p$
T	F	T	T
F	T	T	_____

จากตารางค่าความจริงนี้ จะอ่านค่าความจริงของ $[p \vee (\sim p)] \rightarrow p$ ได้ ไม่ว่าประพจน์ย่อยจะมีค่าความจริงอย่างไรก็ตาม เช่นในกรณีที่ p จริงก็ดูจากบรรทัดที่ 1 ของตารางจะเห็นได้ว่าค่าความจริงของ $[p \vee (\sim p)] \rightarrow p$ ในกรณีนี้เป็นจริง

F

153. ตัวอย่าง จงสร้างตารางแสดงค่าความจริง

$$(p \vee q) \rightarrow [p \wedge (\sim q)]$$

วิธีทำ เนื่องจากประพจน์ $(p \vee q) \rightarrow [p \wedge (\sim q)]$ ประกอบด้วยประพจน์ย่อยสองประพจน์ จึงมีกรณีที่จะเกิดขึ้นทั้งหมด 4 กรณี การสร้างตารางแสดงค่าความจริงทำตามลำดับขั้นดังนี้

1. เขียนหาความจริงของ p และ q ก่อน
2. หาค่าความจริงของ $(p \vee q)$
3. หาค่าความจริงของ $\sim q$
4. หาค่าความจริงของ $p \wedge (\sim q)$
5. สุดท้ายหาค่าความจริงของ $(p \vee q) \rightarrow [p \wedge (\sim q)]$ ตารางค่าความจริงสร้างได้ดังนี้

p	q	$(p \vee q)$	$\sim q$	$p \wedge (\sim q)$	$p \vee q \rightarrow [p \wedge (\sim q)]$
T	T	T	F	F	F
T	F	T	T	_____	_____
F	T	T	F	_____	_____
F	F	F	T	_____	_____

จากตารางค่าความจริงนี้ จะอ่านค่าความจริงของ $(p \vee q) \rightarrow [p \wedge (\sim q)]$ ได้ไม่ว่าประพจน์ย่อยจะมีค่าความจริงอย่างไรก็ตาม เช่นในกรณีที่ p เป็นเท็จ และ q เป็นจริง ก็ดูบรรทัดที่ 3 ของตาราง จะเห็นได้ว่าค่าความจริงของ $(p \vee q) \rightarrow [p \wedge (\sim q)]$ เป็น _____

T T
 F F
 F T

เท็จ

154. ตัวอย่าง จงสร้างตารางแสดงค่าความจริงของ

$$[(\sim p) \vee q] \rightarrow (p \leftrightarrow q)$$

วิธีทำ ประพจน์ $[(\sim p) \vee q] \rightarrow (p \leftrightarrow q)$ ประกอบด้วยประพจน์ย่อยสองประพจน์ จึงมีกรณีที่จะเกิดขึ้นได้ทั้งหมด 4 กรณี การสร้างตารางแสดงค่าความจริงทำตามลำดับขั้นดังนี้

1. เขียนค่าความจริงของ p, q ก่อน
2. หาค่าความจริงของ $\sim p$
3. หาค่าความจริงของ $(\sim p) \vee q$ และ $p \leftrightarrow q$
4. หาค่าความจริงของ $[(\sim p) \vee q] \rightarrow (p \leftrightarrow q)$

p	q	$\sim p$	$(\sim p) \vee q$	$p \leftrightarrow q$	$[(\sim p) \vee q] \rightarrow (p \leftrightarrow q)$
T	T	F	T	T	T
T	F	F	F	—	—
F	T	T	T	—	—
F	F	T	T	—	—

จากตารางค่าความจริงนี้ ถ้า p เป็นจริง q เป็นเท็จ จะได้ว่าค่าความจริงของ $[(\sim p) \vee q] \rightarrow (p \leftrightarrow q)$ เป็น _____

155. ตัวอย่าง จงสร้างตารางหาความจริงของ

วิธีทำ $[p \rightarrow (\sim p)] \rightarrow [p \wedge (\sim p)]$

F T
F F
T T
วิธีทำ

p	$\sim p$	$p \rightarrow (\sim p)$	$p \wedge (\sim p)$	$[p \rightarrow (\sim p)] \rightarrow [p \wedge (\sim p)]$
T	F	F	F	T
F	T	T	—	—

156. ตัวอย่าง จงสร้างตารางหาความจริงของ

วิธีทำ $(p \rightarrow q) \rightarrow [(\sim p) \wedge (\sim q)]$

F F

p	q	$p \rightarrow q$	$\sim p$	$\sim q$	$(\sim p) \wedge (\sim q)$	$(p \rightarrow q) \rightarrow [(\sim p) \wedge (\sim q)]$
T	T	T	F	F	F	F
T	F	—	—	—	—	—
F	T	—	—	—	—	—
F	F	—	—	—	—	—

157. ตัวอย่าง จงสร้างตารางหาความจริงของ

วิธีทำ $(p \wedge q) \vee [p \leftrightarrow (\sim q)]$

F F T F T
T T F F F
T T T T T

p	q	$p \wedge q$	$\sim q$	$p \leftrightarrow (\sim q)$	$(p \wedge q) \vee [p \leftrightarrow (\sim q)]$
T	T	—	—	—	—
T	F	—	—	—	—
F	T	—	—	—	—
F	F	—	—	—	—

158. ตัวอย่าง จงสร้างตารางแสดงค่าความจริงของ

$$(p \wedge q) \rightarrow r$$

วิธีทำ ประพจน์ $(p \wedge q) \rightarrow r$ ประกอบด้วยประพจน์
ย่อย 3 ประพจน์ จึงมีกรณีที่จะเกิดขึ้นทั้งหมด _____
กรณี ดังนี้

T F F T
F T T T
F F T T
F T F F

p	q	r	$p \wedge q$	$(p \wedge q) \rightarrow r$
T	T	T	T	T
T	T	F	T	F
T	F	T	F	T
T	F	F	F	—
F	T	T	F	—
F	T	F	F	—
F	F	T	F	—
F	F	F	F	—

จากตารางแสดงค่าความจริงนี้ ถ้า p เป็นจริง
q เป็นเท็จ และ r เป็นเท็จ จะได้อะไรค่าความจริง
ของ $(p \wedge q) \rightarrow r$ ในกรณีนี้เป็น _____

(จริง / เท็จ)

159. ตัวอย่าง จงสร้างตารางแสดงค่าความจริงของ

$$[p \wedge (\sim q)] \rightarrow (q \leftrightarrow r)$$

วิธีทำ

8
T
T
T
T
T
T
F
F
F
F

p	q	r	$\sim q$	$p \wedge (\sim q)$	$q \leftrightarrow r$	$[p \wedge (\sim q)] \rightarrow (q \leftrightarrow r)$
T	T	T	F	F	T	T
T	T	F	F	F	F	T
T	F	T	T	T	F	F
T	F	F	—	—	—	—
F	T	T	—	—	—	—
F	T	F	—	—	—	—
F	F	T	—	—	—	—
F	F	F	—	—	—	—

160. ตัวอย่าง จงสร้างตารางแสดงค่าความจริงของ

$$(p \leftrightarrow q) \wedge [p \vee (\sim q)]$$

วิธีทำ

T T T T
F F T T
F F F T
T F F T
T F T T

p	q	$\sim q$	$p \leftrightarrow q$	$p \vee (\sim q)$	$(p \leftrightarrow q) \wedge [p \vee (\sim q)]$
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—

T	T	F	T	T	T
T	F	T	F	T	F
F	T	F	F	F	F
F	F	T	T	T	T

161. จากบทที่ 2 ได้เรียนแล้วว่า นิเสธของประพจน์ใดก็ตาม คือ ประพจน์ซึ่งมีค่าความจริง (Truth Value) ตรงข้ามกับค่าความจริงของประพจน์ที่กำหนดให้ เช่น นิเสธของประพจน์ " ใสร้อน " คือประพจน์ _____

ไฟไมร้อน

162. นิเสธของประพจน์ " $2 + 1 = 3$ " คือ _____

$2 + 1 \neq 3$

163. จงพิจารณาค่าความจริงของ $p \vee q$ และ $(\sim p) \wedge (\sim q)$ จากตารางแสดงค่าความจริงต่อไปนี้

p	q	$p \vee q$	$\sim p$	$\sim q$	$(\sim p) \wedge (\sim q)$
T	T	T	F	F	F
T	F	T	F	T	F
F	T	T	T	F	_____
F	F	F	T	T	_____

ในช่องที่ 3 และช่องที่ 6 เป็นช่องที่แสดงค่าความจริงของ $p \vee q$ และ $(\sim p) \wedge (\sim q)$ จะเห็นได้ว่าค่าความจริงของ $(\sim p) \wedge (\sim q)$ ตรงข้ามกับค่าความจริงของ $p \vee q$ ทุกกรณี เช่น จากบรรทัดที่สอง ค่าความจริงของ $p \vee q$ เป็นจริง ค่าความจริง $(\sim p) \wedge (\sim q)$ เป็นเท็จ ดังนั้นจะกล่าวได้ว่า $(\sim p) \wedge (\sim q)$ _____ (เป็น/ไม่เป็น)

นิเสธของ $p \vee q$

F
T
เป็น

164. พิจารณาค่าความจริงของประพจน์ $p \rightarrow q$ และ $p \wedge (\sim q)$ จากตารางแสดงค่าความจริงข้างล่างนี้

p	q	$p \rightarrow q$	$\sim q$	$p \wedge (\sim q)$
T	T	T	F	F
T	F	F	T	_____
F	T	T	F	_____
F	F	T	T	_____

จะเห็นได้ว่าค่าความจริง $p \wedge (\sim q)$

_____ กับ $p \rightarrow q$ ทุกกรณี
(ตรงข้าม/ไม่ตรงข้าม)

ดังนั้นประพจน์ $p \wedge (\sim q)$ _____ นิเสธ
(เป็น/ไม่เป็น)

ของ $p \rightarrow q$

T
F
F
ตรงข้าม
เป็น

5. พิจารณาค่าความจริงของประพจน์ $p \vee q$ และ $(\sim p) \wedge q$ จากตารางแสดงค่าความจริงข้างล่างนี้

p	q	$p \vee q$	$\sim p$	$(\sim p) \wedge q$
T	T	T	F	_____
T	F	T	F	_____
F	T	T	T	_____
F	F	F	T	_____

จะพบว่าในบรรทัดที่ 1 และ 2 ค่าความจริงของ $(\sim p) \wedge q$ ตรงข้ามกับ $p \vee q$ ส่วนบรรทัดที่ 3 และ 4 ค่าความจริงของ $p \vee q$ กับ $(\sim p) \wedge q$ เหมือนกัน

ดังนั้น ประพจน์ $(\sim p) \wedge q$ _____ นิเสธของ

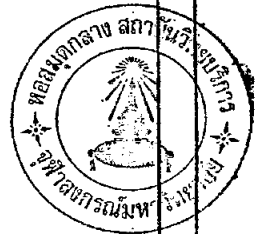
ประพจน์ $p \vee q$

(เป็น/ไม่เป็น)

F
F
T
F
ไม่เป็น

168. ตัวอย่าง จงตรวจสอบว่าประพจน์ $p \leftrightarrow (\sim q)$ เป็น
นิเสธของประพจน์ $p \leftrightarrow q$ หรือไม่
วิธีทำ สร้างตารางแสดงค่าความจริงได้ดังนี้

p	q	$p \leftrightarrow q$	$\sim q$	$p \leftrightarrow (\sim q)$
T	T	T	F	F
T	F	F	T	T
F	T	F	F	T
F	F	T	T	F

จะเห็นว่าค่าความจริงของ $p \leftrightarrow (\sim q)$

_____ กับค่าความจริงของ $p \leftrightarrow q$ ทุกกรณี
(ตรงข้าม/ไม่ตรงข้าม)

นั่นคือ $p \leftrightarrow (\sim q)$ _____ นิเสธของ $p \leftrightarrow q$
(เป็น/ไม่เป็น)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

F
T
T
F
ตรงข้าม
เป็น

167. ตัวอย่าง จงตรวจสอบว่าประโยค "เด็กหญิงอยู่ไม่คู
หนังสือหรือว่ายน้ำไม่เป็น" เป็นนิเสธของประโยค
"เด็กหญิงอยู่คูหนังสือและว่ายน้ำเป็น" หรือไม่ ?

วิธีทำ ให้ p แทน เด็กหญิงอยู่คูหนังสือ
q แทน เด็กหญิงว่ายน้ำเป็น

ดังนั้นประโยค "เด็กหญิงอยู่คูหนังสือและว่ายน้ำ
เป็น" จะเขียนสัญลักษณ์แทนควย $p \wedge q$ และประโยค
"เด็กหญิงอยู่ไม่คูหนังสือ หรือว่ายน้ำไม่เป็น" จะเขียนสัญลักษณ์แทนควย _____

สร้างตารางแสดงค่าความจริงของ $p \wedge q$ กับ
 $(\sim p) \vee (\sim q)$ ได้ดังนี้

p	q	$p \wedge q$	$\sim p$	$\sim q$	$(\sim p) \vee (\sim q)$
T	T	_____	_____	_____	_____
T	F	_____	_____	_____	_____
F	T	_____	_____	_____	_____
F	F	_____	_____	_____	_____

จะเห็นว่าค่าความจริงของ $(\sim p) \vee (\sim q)$
กับค่าความจริงของ $p \wedge q$ ทุก ๆ กรณี
(ตรงข้าม/ไม่ตรงข้าม) จะนิเสธของ $p \wedge q$ คือ _____

ดังนั้นประโยค "เด็กหญิงอยู่ไม่คูหนังสือหรือว่ายน้ำ
ไม่เป็น" _____ นิเสธของประโยค "เด็กหญิงอยู่คู
หนังสือ และว่ายน้ำเป็น"

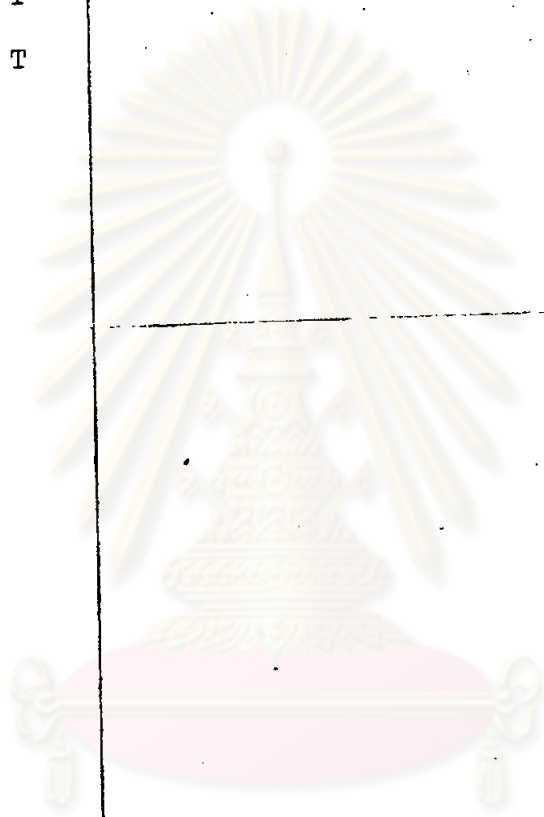

$(\sim r) \vee (\sim s)$

T	F	F	F
T	F	T	T
T	T	F	T
F	T	T	T

เหมือนกัน
ไม่ตรงข้ามกัน

ไม่เป็น
ไม่เป็น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. ประพจน์ที่สมมูลกัน (Equivalent Statement)

169. พิจารณาจากตัวอย่างต่อไปนี้
 ถ้าให้ p แทน 3 มากกว่า 2 ซึ่งมีค่าความจริงเป็นจริง
 และให้ q แทน 2 มากกว่า 1 ซึ่งมีค่าความจริงเป็นจริง
 ดังนั้น $p \wedge q$ แทน 3 มากกว่า 2 และ 2 มากกว่า 1
 ซึ่งมีค่าความจริงเป็น _____
 และ $q \wedge p$ แทน 2 มากกว่า 1 และ 3 มากกว่า 2 ซึ่ง
 มีค่าความจริงเป็น _____
 จะเห็นว่าประโยคทั้งสองนี้มีค่าความจริงเหมือนกัน นั่นคือ
 เป็น _____ ทั้งคู่

จริง
 จริง
 จริง

170. ถ้าให้ p แทน คาวพูซเป็นดาวฤกษ์ ซึ่งมีค่าความจริงเป็น
 เท็จ และ q แทน โลกเป็นดาวฤกษ์ ซึ่งมีค่าความจริงเป็น
 เท็จ
 ดังนั้น $p \wedge q$ แทน _____ ซึ่งมีค่า
 ความจริงเป็น _____
 และ $q \wedge p$ แทน _____ ซึ่งมีค่า
 ความจริงเป็น _____
 จะเห็นว่าประโยคทั้งสองนี้มีค่าความจริงเหมือนกัน นั่นคือ
 เป็น _____ ทั้งคู่

ดาวพุธและโลก เป็น
ดาวฤกษ์
โลกและดาวพุธ เป็น
ดาวฤกษ์
เท็จ
เท็จ

171. สำหรับประพจน์ $p \wedge q$ กับประโยค $q \wedge p$ จะเป็นจริงหรือเท็จเกิดจาก p และ q ได้ 4 กรณี ฉะนั้นการที่จะตัดสินว่า $p \wedge q$ กับ $q \wedge p$ จะมีค่าความจริงเหมือนกันเสมอหรือไม่ จะต้องตรวจสอบทั้ง 4 กรณี จากการสร้างตารางแสดงค่าความจริงดังต่อไปนี้

p	q	$p \wedge q$	$q \wedge p$
T	T	T	T
T	F	F	F
F	T	F	F
F	F	F	F

จะเห็นว่าค่าความจริงของประพจน์ $p \wedge q$ กับ $q \wedge p$ เหมือนกันทุกกรณี ซึ่งจะกล่าวได้ว่า $p \wedge q$ สมมูลกับ $q \wedge p$ ดังนั้นถ้าประพจน์สองประพจน์มีค่าความจริงเหมือนกันทุกกรณี จะกล่าวได้ว่าประพจน์ทั้งสองนั้น _____ กัน

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมูล

172. พิจารณาค่าความจริงของประพจน์ $p \vee q$ กับ $q \vee p$ จากตารางแสดงค่าความจริงต่อไปนี้

p	q	$p \vee q$	$q \vee p$
T	T	_____	_____
T	F	_____	_____
F	T	_____	_____
F	F	_____	_____

จะเห็นว่าค่าความจริงของประพจน์ $p \vee q$ กับ $q \vee p$ _____ ทุกกรณี (เหมือนกัน/ไม่เหมือนกัน)

ดังนั้น $p \vee q$ _____ กับ $q \vee p$

T   T
T   T
T   T
F   F
เหมือนกัน

สมมูล

173. ดังนั้นจะสรุปได้ว่าประพจน์สองประพจน์จะสมมูลกันก็ต่อเมื่อ _____

ประพจน์ทั้งสองนั้น
มีค่าความจริงเหมือนกัน
ทุกกรณี

174. ให้เปรียบเทียบค่าความจริงของ $p \rightarrow q$ กับ $(\sim p) \vee q$
ดังตารางแสดงค่าความจริงต่อไปนี้

p	q	$p \rightarrow q$	$\sim p$	$(\sim p) \vee q$
T	T	T	F	_____
T	F	F	F	_____
F	T	T	T	_____
F	F	T	T	_____

ช่องที่ 3 แสดงค่าความจริงของ $p \rightarrow q$ ช่องที่ 5
แสดงค่าความจริงของ $(\sim p) \vee q$ เมื่อเปรียบเทียบ
สองช่องนี้จะเห็นว่ามีค่าความจริง _____
(เหมือนกัน/ไม่เหมือนกัน)

ทุกบรรทัด

ฉะนั้น $p \rightarrow q$ _____ กับ $(\sim p) \vee q$
(สมมูล/ไม่สมมูล)

ศูนย์วิจัยที่
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

175. ในการตรวจสอบว่าประพจน์สองประพจน์ใดสมมูลกันหรือไม่ จะต้องสร้างตารางแสดงค่าความจริงของประพจน์ทั้งสองนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง จงใช้ตารางแสดงค่าความจริงตรวจสอบว่า $\sim(p \vee q)$ กับ $(\sim p) \wedge (\sim q)$ สมมูลกันหรือไม่

T
F
T
T
เหมือนกัน
สมมูล

p	q	$p \vee q$	$\sim(p \vee q)$	$\sim p$	$\sim q$	$(\sim p) \wedge (\sim q)$
T	T	T	F	F	F	F
T	F	T	F	F	T	F
F	T	T	_____	_____	_____	_____
F	F	F	_____	_____	_____	_____

ข้อที่ 4 แสดงค่าความจริงของ $\sim(p \vee q)$ ข้อที่ 7 แสดงค่าความจริงของ $(\sim p) \wedge (\sim q)$ เมื่อเปรียบเทียบสองข้อนี้ จะเห็นว่ามีความจริง

_____ทุกบรรทัด

(เหมือนกัน/ไม่เหมือนกัน)

ฉะนั้น $\sim(p \vee q)$ _____ กับ $(\sim p) \wedge (\sim q)$

(สมมูล/ไม่สมมูล)

F T F F

T T T T

เหมือนกัน

สมมูล

176. ตัวอย่าง จงใช้ตารางแสดงค่าความจริงตรวจสอบว่า $p \rightarrow q$ กับ $q \vee p$ สมมูลกันหรือไม่

p	q	$p \rightarrow q$	$q \vee p$
T	T	T	T
T	F	_____	_____
F	T	_____	_____
F	F	_____	_____

ข้อที่ 3. และข้อที่ 4 มีค่าความจริง

_____ ทุกบรรทัด
(เหมือนกัน/ ไม่เหมือนกัน)

ฉะนั้น $p \rightarrow q$ _____ กับ $q \vee p$
(สมมูล/ไม่สมมูล)

F T

T T

T F

ไม่เหมือนกัน

ไม่สมมูล

177. ตัวอย่าง จงใช้ตารางแสดงค่าความจริงแสดงว่า $p \leftrightarrow q$ สมมูลกับ $(p \rightarrow q) \wedge (q \rightarrow p)$

p	q	$p \leftrightarrow q$	$p \rightarrow q$	$q \rightarrow p$	$(p \rightarrow q) \wedge (q \rightarrow p)$
T	T	T	T	T	T
T	F	_____	F	_____	_____
F	T	_____	T	_____	_____
F	F	_____	T	_____	_____

ข้อที่ 3 และ 6 มีค่าความจริง _____
(เหมือนกัน/ไม่เหมือนกัน)

กรณีต่อกรณี

ฉะนั้น $p \leftrightarrow q$ _____ กับ $(p \rightarrow q) \wedge (q \rightarrow p)$
(สมมูล/ไม่สมมูล)

178. ตัวอย่าง จงใช้ตารางแสดงค่าความจริงตรวจสอบว่า
 $(p \wedge q) \rightarrow r$ สมมูลกับ $p \rightarrow (q \rightarrow r)$ หรือไม่

F T F
 F F F
 T T T
 เหมือนกัน
 สมมูล

p	q	r	$p \wedge q$	$(p \wedge q) \rightarrow r$	$q \rightarrow r$	$p \rightarrow (q \rightarrow r)$
T	T	T	T	T	T	T
T	T	F	T	F	F	F
T	F	T	F	T	T	T
T	F	F	F	T	T	T
F	T	T	F	T	T	T
F	T	F	_____	_____	_____	_____
F	F	T	_____	_____	_____	_____
F	F	F	_____	_____	_____	_____

ช่องที่ 5 และช่องที่ 7 มีค่าความจริง _____
 (เหมือนกัน/ไม่เหมือนกัน)

กรณีต่อกรณี
 ดังนั้น $(p \wedge q) \rightarrow r$ _____ กับ $p \rightarrow (q \rightarrow r)$
 (สมมูล/ไม่สมมูล)

179. ตัวอย่าง จงใช้ตารางแสดงค่าความจริงตรวจสอบว่า $p \wedge (q \vee r)$ กับ $(p \wedge q) \vee (p \wedge r)$ สมมูลกันหรือไม่

F T F T
 F T T T
 F T T T
 เหมือนกัน
 สมมูล

p	q	r	$q \vee r$	$p \wedge (q \vee r)$	$p \wedge q$	$p \wedge r$	$(p \wedge q) \vee (p \wedge r)$
T	T	T	T	T	T	T	T
T	T	F	T	T	T	F	T
T	F	T	T	T	F	T	T
T	F	F	F	F	F	F	F
F	T	T	_____	_____	_____	_____	_____
F	T	F	_____	_____	_____	_____	_____
F	F	T	_____	_____	_____	_____	_____
F	F	F	_____	_____	_____	_____	_____

จะพบว่า $p \wedge (q \vee r)$ กับ $(p \wedge q) \vee (p \wedge r)$ มีค่าความจริง _____ ทุกกรณี

(เหมือนกัน/ไม่เหมือนกัน)

ดังนั้น $p \wedge (q \vee r)$ _____ กับ $(p \wedge q) \vee (p \wedge r)$

(สมมูล/ไม่สมมูล)

ศูนย์วิทยเขตพยาบาล
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

T F F F F
 T F F F F
 T F F F F
 F F F F F

เหมือนกัน

สมมูล

180. ตัวอย่าง จงตรวจสอบความประโยค "ถ้านายแดงกินผักแล้ว
 นายแดงไม่เป็นหวัด" กับประโยค "นายแดงไม่กินผัก หรือ
 นายแดงไม่เป็นหวัด" สมมูลกันหรือไม่
วิธีทำ ให้ p แทนนายแดงกินผัก

q แทนนายแดงเป็นหวัด

$\sim p$ แทนนายแดงไม่กินผัก

$\sim q$ แทนนายแดงไม่เป็นหวัด

ดังนั้น $p \rightarrow (\sim q)$ แทน ถ้านายแดงกินผักแล้วนายแดง
 ไม่เป็นหวัด

และ $(\sim p) \vee (\sim q)$ แทนนายแดงไม่กินผัก หรือ
 นายแดงไม่เป็นหวัด

ตารางตารางแสดงค่าความจริงของ $p \rightarrow (\sim q)$ กับ
 $(\sim p) \vee (\sim q)$ ใ้คดังนี้

p	q	$\sim p$	$\sim q$	$p \rightarrow (\sim q)$	$(\sim p) \vee (\sim q)$
T	T	F	F	_____	_____
T	T	F	T	_____	_____
F	T	T	F	_____	_____
F	F	T	T	_____	_____

จะเห็นว่า $p \rightarrow (\sim q)$ กับ $(\sim p) \vee (\sim q)$ มีค่า
 ความจริง _____ ทุกบรรทัด
 (เหมือนกัน/ไม่เหมือนกัน)

ฉะนั้น $p \rightarrow (\sim q)$ _____ กับ $(\sim p) \vee (\sim q)$
 (สมมูล/ไม่สมมูล)

นั่นคือประโยค "ถ้านายแดงไม่กินผัก แล้วนายแดงไม่เป็น
 หวัด _____ กับ "นายแดงไม่กินผัก หรือนายแดง
 ไม่เป็นหวัด _____"
 (สมมูล/ไม่สมมูล)

181. ตัวอย่าง จงตรวจสอบว่าข้อความ "ถ้าพอลากักตุนสินค้าแล้วราคาสินค้าสูงขึ้น" กับข้อความ "ถ้าราคาสินค้าไม่สูงขึ้นแล้วพอลาไม่กักตุนสินค้า" สมมูลกันหรือไม่

วิธีทำ ให้ p แทนพอลากักตุนสินค้า

q แทนราคาสินค้าสูงขึ้น

ดังนั้น $p \rightarrow q$ แทนถ้าพอลากักตุนสินค้าแล้วราคาสินค้าสูงขึ้น

และ $\sim p$ แทน พอลาไม่กักตุนสินค้า

$\sim q$ แทน ราคาสินค้าไม่สูงขึ้น

ดังนั้น $(\sim q) \rightarrow (\sim p)$ แทน ราคาสินค้าไม่สูงขึ้น แล้วพอลาไม่กักตุนสินค้า

สร้างตารางแสดงค่าความจริงของ $p \rightarrow q$ และ

$(\sim q) \rightarrow (\sim p)$ ใต้งานนี้

F F

T T

F T

T T

เหมือนกัน

สมมูล

สมมูล

p	q	$p \rightarrow q$	$\sim p$	$\sim q$	$(\sim q) \rightarrow (\sim p)$
T	T	_____	_____	_____	_____
T	F	_____	_____	_____	_____
F	T	_____	_____	_____	_____
F	F	_____	_____	_____	_____

จะเห็นว่า $p \rightarrow q$ กับ $(\sim q) \rightarrow (\sim p)$ มีค่าความจริง

_____ กรณีต่อกรณี

(เหมือนกัน/ไม่เหมือนกัน)

ฉะนั้น $p \rightarrow q$ _____ กับ $(\sim q) \rightarrow (\sim p)$ นั่นคือ

(สมมูล/ไม่สมมูล)

ประโยค "ถ้าพอลากักตุนสินค้าแล้วราคาสินค้าสูงขึ้น"

_____ กับ "ถ้าราคาสินค้าไม่สูงขึ้น แล้วพอลาไม่

(สมมูล/ไม่สมมูล)

กักตุนสินค้า"

<p>( ) -</p> <p>T F F T</p> <p>F F T F</p> <p>T T F T</p> <p>T T T T</p> <p>เหมือนกัน</p> <p>สมมูล</p> <p>สมมูล</p>	<p>182. ข้อความที่สมมูลกันมีไว้สำหรับการพิสูจน์ เช่น $A \cap B = B \cap A$ จากความรู้เดิม $A \cap B$ กับ $B \cap A$ จะเท่ากันได้เมื่อมีสมาชิกเหมือนกันทุกตัว</p> <p>ถ้าให้ x แทนสมาชิกตัวใด ๆ ของ $A \cap B$ จากนิยามของ $A \cap B$</p> <p>$\therefore x \in A \wedge x \in B$</p> <p>แต่ข้อความนี้สมมูลกับ $x \in B \wedge x \in A$</p> <p>$\therefore x \in B \wedge x \in A$ แสดงว่า x เป็นสมาชิกของ _____ ด้วย</p> <p>นั่นคือ $A \cap B = B \cap A$</p>
<p>$B \cap A$</p>	<p>183. จงพิสูจน์ว่า $A \cup B = B \cup A$ เมื่อ A และ B เป็นเซตใดๆ</p> <p><u>พิสูจน์</u> $A \cup B$ กับ $B \cup A$ จะเท่ากันได้เมื่อสมาชิก _____ ทุกตัว</p> <p>ดังนั้น ให้ x แทนสมาชิกใด ๆ ของ $A \cup B$ จากนิยามของ $A \cup B$</p> <p>$\therefore x \in A \vee x \in B$</p> <p>แต่ข้อความนี้สมมูลกับ $x \in B \vee x \in A$</p> <p>$\therefore x \in B \vee x \in A$ แสดงว่า x เป็นสมาชิกของ _____ ด้วย นั่นคือ $A \cup B$ กับ $B \cup A$ มีสมาชิกเหมือนกันทุกตัว</p> <p>ดังนั้น $A \cup B = B \cup A$</p>
<p>เหมือนกัน</p> <p>$B \cup A$</p>	

6. ประโยคเปิด (Open Sentence)

184. พิจารณาประโยค "เขาเป็นนักคณิตศาสตร์" ประโยค
 ดังกล่าวนี้อาจมี "เขา" เป็นตัวแปร และ ประโยคนี้อาจไม่
 หมายความว่าจริงหรือเท็จ จนกว่าจะทราบว่า "เขา"
 ในที่นี้เป็นใคร ถ้าแทนเขาด้วย "บุคคล" จะได้ประโยค
 ที่เป็นจริง คือ "บุคคลเป็นนักคณิตศาสตร์" แต่ถาแทน
 เขาด้วย "ศรีปราชญ์" จะได้ประโยคใหม่ คือ "ศรีปราชญ์
 เป็นนักคณิตศาสตร์" ซึ่งเป็น _____

เท็จ

185. พิจารณาประโยค "x เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรก
 แห่งราชวงศ์จักรี" ประโยคดังกล่าวนี้อาจมี "x" เป็นตัวแปร
 และประโยคนี้อาจไม่หมายความว่าจริงหรือเท็จ จนกว่าจะ
 ทราบว่า "x" ในที่นี้เป็นใคร ถ้าแทน x ด้วย "พระ
 บาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก" จะได้ประโยคที่เป็น
 _____ คือ "พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
 เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกแห่งราชวงศ์จักรี" แต่ถา
 แทน "x" ด้วย "พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้า
 อยู่หัว" จะได้ประโยคที่เป็น _____

<p>จริง เท็จ</p>	<p>186. ในทำนองเดียวกัน ประโยค "$x < 4$" นั้นอาจจะเป็นจริงหรือเท็จ แล้วแต่จำนวนที่แทน x เช่น ถ้าแทน x ด้วย 3 จะได้ประโยค $3 < 4$ ซึ่งเป็น _____ แต่ถ้าแทน x ด้วย 5 จะได้ประโยค $5 < 4$ ซึ่งเป็น _____</p>
<p>จริง เท็จ</p>	<p>187. ประโยคทั้งสามคั้งที่กล่าวมาแล้วคือ "เขาเป็นนักคณิตศาสตร์" " x เป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกแห่งราชวงศ์จักรี" และ "$x < 4$" เป็นประโยคที่มีตัวแปร แต่ไม่เป็นประพจน์ เพราะบอกไม่ได้ว่าเป็นจริงหรือเท็จ ประโยคที่ไม่ทราบแน่นอนว่าเป็นจริงหรือเท็จ เพราะ ขึ้นอยู่กับตัวแปร คั้งที่กล่าวแล้วข้างต้นนั้น เรียกว่า "<u>ประโยค</u> <u>เปิด</u>" (Open sentence) ดังนั้นประโยค "x เป็นจำนวนเต็มที่มีค่าน้อยกว่า 5" เป็น _____</p>
<p>ประโยคเปิด</p>	<p>188. ประโยค "$x+5 = 0$" เป็น _____</p>

<p>ประโยคเปิด</p>	<p>189. จงพิจารณาประโยคต่อไปนี้ว่าเป็นประโยคเปิดหรือไม่</p> <p>"เขาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4" _____ (เป็น/ไม่เป็น)</p> <p>"เขาไม่เคยเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรี" _____ (เป็น/ไม่เป็น)</p> <p>"วันนี้อากาศร้อน" _____ (เป็น/ไม่เป็น)</p> <p>"y เป็นจำนวนอตรรกยะ" _____ (เป็น/ไม่เป็น)</p> <p>"$x^2 = 1$" _____ (เป็น/ไม่เป็น)</p>
<p>เป็น เป็น ไม่เป็น เป็น เป็น</p>	<p>190. ประโยคเปิดอาจทำให้เป็นจริงหรือเท็จได้โดยการแทนค่าตัวแปร ดังในตัวอย่างต่อไปนี้</p> <p>ประโยคเปิด "$2x+1 = 3$" เมื่อกำหนดเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{0, 1, 2\}$</p> <p>แทน x ด้วย 0 ได้ $0+1 = 3$ ซึ่งเป็นเท็จ</p> <p>แทน x ด้วย 1 ได้ $2+1 = 3$ ซึ่งเป็น _____</p> <p>แทน x ด้วย 2 ได้ $4+1 = 3$ ซึ่งเป็น _____</p> <p>ดังนั้น ประโยคเปิด $2x+1 = 3$ เมื่อแทนตัวแปร x ด้วยสมาชิกในเอกภพสัมพัทธ์ที่กำหนดให้ จะได้บางประโยคที่เป็น _____ และบางประโยคที่เป็น _____</p>

<p>จริง เท็จ จริง เท็จ</p>	<p>191. พิจารณาประโยค "$x^2+1 > 2$" เมื่อกำหนดเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{0,1,2,3\}$ ถ้าแทนตัวแปร "x" ด้วยสมาชิกในเอกภพสัมพัทธ์จะได้บางประโยคเป็นจริงและบางประโยคเป็นเท็จดังนี้</p> <p>แทน x ด้วย 0 จะได้ $0^2+1 > 2$ ซึ่งเป็น <u>เท็จ</u></p> <p>แทน x ด้วย 1 จะได้ $1^2+1 > 2$ ซึ่งเป็น _____</p> <p>แทน x ด้วย 2 จะได้ $2^2+1 > 2$ ซึ่งเป็น _____</p> <p>แทน x ด้วย 3 จะได้ $3^2+1 > 2$ ซึ่งเป็น _____</p> <p>นั่นคือ จะได้ว่าประโยคที่ได้จากการแทนค่าตัวแปรในประโยคเปิดด้วยสมาชิกในเอกภพสัมพัทธ์ที่กำหนดให้จะเป็น <u>ประพจน์</u> เพราะบอกได้ว่าเป็น _____ หรือ _____</p>
<p>เท็จ จริง จริง จริง, เท็จ</p>	<p>192. คำนวณวิธีหนึ่ง ที่จะสามารถหาประโยคเปิดให้เป็นประพจน์ได้คือ _____</p> <p>นอกจากวิธีการดังกล่าวข้างต้น ยังมีอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป</p>

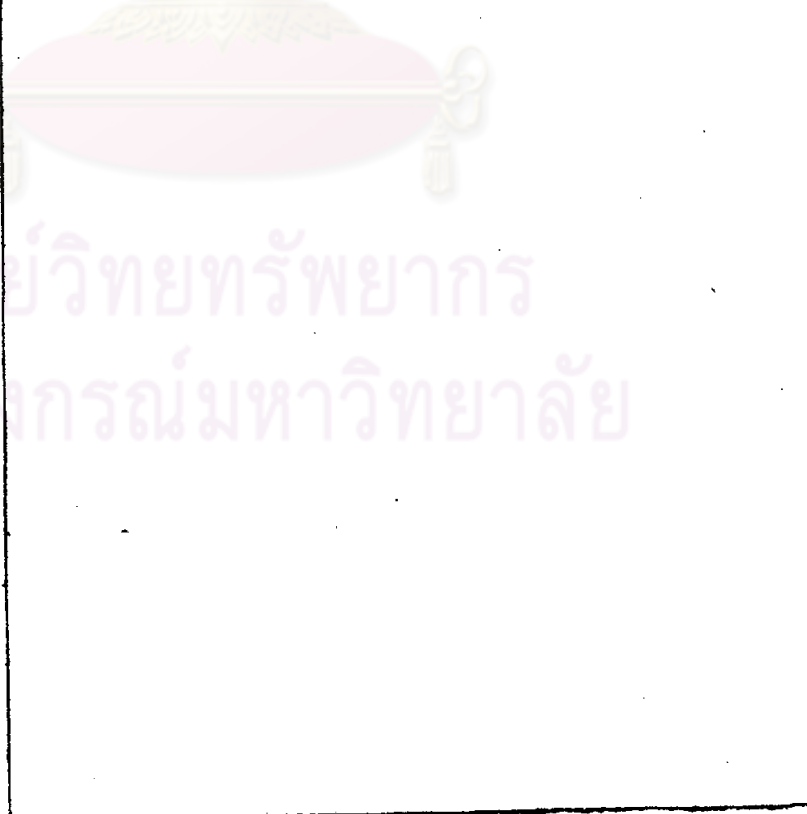

<p>1 การแทนตัวแปรควยสมาชิกในเอกภพสัมพัทธ์ที่กำหนดให้</p>	<p>193. ประโยคบอกเล่า หรือประโยคปฏิเสธที่มีตัวแปร และไม่ เป็นประพจน์ เพราะไม่ทราบว่าเป็นจริงหรือเท็จ จะเรียก ว่า <u>ประโยคเปิด</u> และสามารถทำประโยคเปิดให้เป็นประพจน์ ได้โดย _____</p>
<p>แทนตัวแปรนั้นควยสมาชิกในเอกภพสัมพัทธ์ที่กำหนดให้</p>	<p>194. ดังนั้นสรุปได้ว่า ประโยคเปิด หมายถึง _____</p>
<p>ประโยคบอกเล่าหรือประโยคปฏิเสธซึ่งมีตัวแปรไม่ใช่ประพจน์ แต่สามารถทำให้เป็นประพจน์ได้ โดยการแทนตัวแปรนั้นควยสมาชิกในเอกภพสัมพัทธ์ที่กำหนดให้</p>	<p>195. พิจารณาประโยค "เขาไปไหน" ประโยคนี้ไม่เป็นประพจน์ เพราะ _____</p>
<p>เป็นประโยคคำถามหรือบอกไม่ได้อย่างไรเป็นจริงหรือเป็นเท็จ</p>	<p>196. จากกรอบที่ 195 ประโยค "เขาไปไหน" มี "เขา" เป็น ตัวแปร แต่ไม่เป็นประโยคเปิด เพราะถ้าแทน "เขา" ด้วย "นายแดง" จะได้ประโยคใหม่คือ "นายแดงไปไหน" ซึ่ง บอกไม่ได้อย่างไรเป็นจริงหรือเท็จ</p> <p>จากประโยค " y เรียนคณิตศาสตร์เพื่ออะไร" ประโยคนี้มี _____ เป็นตัวแปร แต่ประโยคนี้นี้ _____ (เป็น/ไม่เป็น)</p> <p>ประโยคเปิดและ _____ ประพจน์ (เป็น/ไม่เป็น)</p>

<p>ไม่เป็น ไม่เป็น</p>	<p>197. ประโยค "$2+3 = 3+2$" _____ ประโยคเปิด (เป็น/ไม่เป็น) แต่ _____ ประพจน์ (เป็น/ไม่เป็น)</p>
<p>ไม่เป็น เป็น</p>	<p>198. ประโยค "กรุณาเปิดหน้าต่างด้วย" _____ ประโยค (เป็น/ไม่เป็น) เปิด และ _____ ประพจน์ (เป็น/ไม่เป็น)</p>
<p>ไม่เป็น ไม่เป็น</p>	<p>199. ประโยค "เขอมากับใคร" ประโยคนี้ _____ (เป็น/ไม่เป็น) ประโยคเปิด และ _____ ประพจน์ (เป็น/ไม่เป็น)</p>
<p>ไม่เป็น ไม่เป็น</p>	<p>200. ประโยค "$x^2 - 2x \neq 24$" _____ ประโยคเปิด (เป็น/ไม่เป็น) _____ ประพจน์ (เป็น/ไม่เป็น)</p>
<p>เป็น ไม่เป็น</p>	<p>201. ประโยค "x อยู่ไหน" มี _____ - เป็นตัวแปร ประโยคนี้ _____ ประโยคเปิด และ _____ (เป็น/ไม่เป็น) (เป็น/ไม่เป็น) ประพจน์</p>

<p>x ไม่เป็น ไม่เป็น</p>	<p>202. ประโยค "กรุณาถือให้หน่อย" _____ ประโยคเปิด (เป็น/ไม่เป็น) และ _____ ประพจน์ (เป็น/ไม่เป็น)</p>
<p>ไม่เป็น ไม่เป็น</p>	<p>203. จากตัวอย่างข้างต้น เราสังเกตได้ว่า 1. ประโยคที่มีตัวแปร _____ ต้องเป็นประโยค (จำเป็น/ไม่จำเป็น) เปิด 2. ข้อความที่ไม่ใช่ประพจน์ _____ ต้องเป็น (จำเป็น/ไม่จำเป็น) ประโยคเปิด</p>
<p>ไม่จำเป็น ไม่จำเป็น</p>	<p>204. ในบทที่ 2 ใช้สัญลักษณ์ $p, q, r, \dots$ แทนประพจน์ในบทนี้ จะใช้สัญลักษณ์ $P(x), Q(x), R(x), \dots$ แทนประโยคเปิด ที่มีตัวแปร x เช่น ประโยค " x เป็นจำนวนเต็ม " เขียน แทนด้วยสัญลักษณ์ คือ "$P(x)$" หรือ "$Q(x)$", $\dots$ และ "$x+y = 3$" เขียนแทนด้วยสัญลักษณ์คือ "$Q(x, y)$" หรือ "$P(x, y)$", $\dots$ ดังนั้นประโยค "3 ทหาร x ลงตัว" เขียนแทนด้วย สัญลักษณ์ คือ _____</p>
<p>$P(x)$ หรือ $Q(x)$ หรือ $R(x)$ หรือ แบบอื่น ๆ</p>	<p>205. จงเขียนสัญลักษณ์แทนประโยคเปิดต่อไปนี้ _____ แทน x เป็นจำนวนที่หารด้วย 2 ลงตัว _____ แทน $x > y$ _____ แทน y มีค่ามากกว่า 0 _____ แทน z เป็นนักฟุตบอล _____ แทน $x+y = 0$</p>

<p>$P(x), Q(x), R(x)$ หรือแบบอื่น ๆ</p> <p>$P(x,y), Q(x,y), \dots$ หรือแบบอื่น ๆ</p> <p>$P(y), Q(y), R(y), \dots$</p> <p>$P(z), Q(z), R(z), \dots$</p> <p>$P(x,y), Q(x,y),$ $R(x,y), \dots$</p>	<p>206. ในเนื้อเรื่องใด ถ้าใช้ $P(x)$ แทนประโยคเปิดประโยค หนึ่งแล้ว จะใช้ $P(y)$ แทนประโยคเปิดเดิมโดยการ แทน x ด้วย y เช่น</p> <p>$P(x)$ แทน x เป็นจำนวนเต็ม</p> <p>$P(y)$ แทน y เป็นจำนวนเต็ม</p> <p>ดังนั้น $P(a)$ แทน _____</p> <p>$P(2)$ แทน _____</p> <p>และ $P(5)$ แทน _____</p>
<p>a เป็นจำนวนเต็ม</p> <p>2 เป็นจำนวนเต็ม</p> <p>5 เป็นจำนวนเต็ม</p>	<p>207. กำหนดให้ $Q(x,y)$ แทน $x+y = 6$</p> <p>ดังนั้น $Q(3,2)$ แทน _____</p> <p>และ $Q(2,4)$ แทน _____</p>
<p>$3+2 = 6$</p> <p>$2+4 = 6$</p>	<p>208. ประโยคเปิดตั้งแต่สองประโยคขึ้นไปอาจรวมกันได้ด้วย ตัวเชื่อมต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วในบทที่ 2 เช่น</p> <p>$P(x)$ แทน x เป็นจำนวนเต็ม</p> <p>$Q(x)$ แทน x มีค่าน้อยกว่า 10</p> <p>$P(x) \wedge Q(x)$ จะแทน x เป็นจำนวนเต็ม และ x มีค่าน้อยกว่า 10</p> <p>ดังนั้น $P(x) \vee Q(x)$ จะแทน _____</p> <p>_____</p> <p>$P(x) \rightarrow Q(x)$ จะแทน _____</p> <p>_____</p>

<p> x เป็นจำนวนเต็ม หรือ x มีค่าน้อยกว่า 10 ถ้า x เป็นจำนวนเต็มแล้ว x มีค่าน้อยกว่า 10 </p>	<p> 209. กำหนดให้ $P(x)$ แทน x มากกว่า 2 $Q(y)$ แทน y ทหาร 3 ลงตัว $R(x,y)$ แทน x มากกว่า y ดังนั้น $P(x) \vee Q(y)$ จะแทน _____ _____ $[P(x) \wedge Q(y)] \rightarrow R(x,y)$ จะแทน _____ _____ $P(3) \vee R(4,y)$ จะแทน _____ _____ </p>
<p> x มากกว่า 2 หรือ y ทหาร 3 ลงตัว ถ้า x มากกว่า 2 และ y ทหาร 3 ลงตัว แล้ว x มากกว่า y 3 มากกว่า 2 หรือ 4 มากกว่า y </p>	<p> </p>

7. วลีบอกปริมาณ (Quantifier)

210. ให้พิจารณาประโยคต่อไปนี้

(1) ของทั้งหมด เป็นของดี

(2) ของบางอย่าง เป็นของดี

(3) สำหรับ x ซึ่งเป็นจำนวนเต็มทุกตัว ถ้า x เป็นจำนวนคู่แล้ว x^2 เป็นจำนวนคู่

(4) สำหรับจำนวนเต็ม x บางจำนวน ถ้า x เป็นจำนวนคู่แล้ว x^2 เป็นจำนวนคู่

จะเห็นว่าวลี "ทั้งหมด" "บางอย่าง" "สำหรับ x ซึ่ง

เป็นจำนวนเต็มทุกตัว" "สำหรับจำนวนเต็ม x บางจำนวน"

เกี่ยวข้องกับอัญควย วลีเหล่านี้เรียกว่า วลีบอกปริมาณ (Quantifiers) ซึ่งเป็นสิ่งที่ใช้สำหรับบอกจำนวนของตัวแปรว่ามี

เท่าใด

ดังนั้น ข้อความ "สำหรับจำนวนจริง x แต่ละตัว

$x+0 = x$ " จะเรียกว่าวลี "สำหรับจำนวนจริง x แต่ละตัว"

ว่า _____

<p>วลีบอกปริมาณ</p>	<p>211. ข้อความที่กล่าวต่อไปนี้ มีวลีบอกปริมาณหรือไม่ ? ของบางอย่าง เป็นของดี _____ (มี/ไม่มี) แดงเป็นชาวไร _____ (มี/ไม่มี) สำหรับ x บางตัว x เป็นจำนวนตรรกยะ _____ (มี/ไม่มี) นกทุกตัวมีปีก _____ (มี/ไม่มี) -5 เป็นจำนวนเต็มลบ _____ (มี/ไม่มี) คนทุกคนต้องตาย _____ (มี/ไม่มี) ผลไม้บางชนิดไม่เป็นอาหาร _____ (มี/ไม่มี)</p>
<p>ไม่มี</p>	<p>212. ประโยค "สำหรับ x ทุกตัว ถ้า x เป็นจำนวนตรรกยะ แล้ว x เป็นจำนวนจริง" มีวลีบอกปริมาณคือ _____</p>
<p>สำหรับ x ทุกตัว</p>	<p>213. ประโยค "คนบางคนโกหก" มีวลีบอกปริมาณ คือ _____</p>
<p>บางคน</p>	<p>214. ประโยค "สำหรับ x บางตัว $x+1 = 3$" มีวลีบอกปริมาณคือ _____</p>

<p>สำหรับ x บางตัว</p>	<p>215. ประโยค "สำหรับ x ใด ๆ ถ้า x เป็นจำนวนเต็มแล้ว x เป็นจำนวนจริง" มีลิมิตปริมาณ คือ _____</p>
<p>สำหรับ x ใด ๆ</p>	<p>216. "ผลไม้ทั้งหมดเป็นอาหาร" มีลิมิตปริมาณ คือ _____</p>
<p>ทั้งหมด</p>	<p>217. ในวิชาคณิตศาสตร์มักจะพบลิมิตปริมาณ "สำหรับสมาชิกทุกตัว" บ่อย ๆ ครั้ง เช่น สำหรับ x ทุกตัว $x+0 = x$ โดยให้เอกภพสัมพัทธ์เป็นเซตของจำนวนจริง บางครั้งอาจใช้ข้อความอื่นที่อาจมีความหมายเหมือนกันแทนข้อความนี้ เช่น</p> <p>"สำหรับจำนวนจริง x ใด ๆ $x+0 = x$" หรือ</p> <p>"สำหรับจำนวนจริง x แต่ละจำนวน $x+0 = x$"</p> <p>จะใช้สัญลักษณ์ "$\forall$" แทนข้อความ "สำหรับสมาชิกทุกตัว" ถ้าให้ $P(x)$ แทนประโยคเปิดที่อยู่ในรูปตัวแปร x จะเขียนแทนข้อความ "สำหรับ x ทุกตัว $P(x)$" ได้โดย</p> <p>"$\forall xP(x)$"</p> <p>ดังนั้น ถ้าให้ $Q(y)$ แทนประโยคเปิดที่อยู่ในรูปตัวแปร y จะแทนข้อความ "สำหรับ y ทุก ๆ ตัว $Q(y)$" ได้โดย</p> <p>_____</p>

<p style="text-align: center;">⊙</p> <p style="text-align: center;">$\forall yQ(y)$</p>	<p>218. จะใช้ $\forall x$ แทนลึบออกปริมาณต่าง ๆ ที่มีความหมาย เช่นเดียวกับ "สำหรับ x ทุกตัว" หรือ</p> <p style="padding-left: 40px;">"สำหรับ x ทั้งหมด"</p> <p style="padding-left: 40px;">"สำหรับ x แต่ละตัว"</p> <p style="padding-left: 40px;">"สำหรับ x ใด ๆ"</p> <p>ดังนั้น ถ้าให้ $R(x)$ แทนประโยคเปิดที่อยู่ในรูปตัวแปร x จะเขียนข้อความ "สำหรับ x ทั้งหมด $R(x)$"</p> <p style="padding-left: 40px;">แทนด้วย _____</p> <p style="padding-left: 40px;">และเขียนข้อความ "สำหรับ x ใด ๆ $R(x)$"</p> <p style="padding-left: 40px;">แทนด้วย _____</p>
<p style="text-align: center;">$\forall xR(x)$</p> <p style="text-align: center;">$\forall xR(x)$</p>	<p>219. จะใช้สัญลักษณ์ $\exists$ แทนข้อความ "สำหรับสมาชิก บางตัว" ถ้าให้ $P(x)$ แทนประโยคเปิดที่อยู่ในรูปตัวแปร x จะเขียนข้อความ "สำหรับสมาชิก x บางตัว $P(x)$" ด้วย</p> <p style="padding-left: 40px;">"$\exists xP(x)$"</p> <p>ดังนั้น ถ้าให้ $Q(y)$ แทนประโยคเปิดที่อยู่ในรูปตัวแปร จะเขียนแทน "สำหรับสมาชิก y บางตัว $Q(y)$"</p> <p style="padding-left: 40px;">ด้วย _____</p>

$\exists y Q(y)$	<p>220. จะไร " $\exists x$ " แทนลึบอกปริมาณต่าง ๆ ที่มีความหมาย เช่นเดียวกับ "สำหรับ x บางตัว" หรือ "สำหรับ x อย่างน้อยหนึ่งตัว" "มี x หนึ่งตัว" "มี x บางตัว" ดังนั้น ถ้าให้ $Q(x)$ แทนประโยคเปิดที่อยู่ในรูปตัวแปร x จะเขียนข้อความ "สำหรับ x อย่างน้อยหนึ่งตัว $Q(x)$" แทนควยสัญลักษณ์ คือ _____ และเขียนข้อความ "มี x หนึ่งตัว $R(x)$" แทน ควยสัญลักษณ์ คือ _____</p>
$\exists x Q(x)$ $\exists x R(x)$	<p>221. ในชีวิตประจำวัน บางครั้งจะละลึบอกปริมาณไว้ เช่น เมื่อพูดถึงนกมีปีก ขอมหมายถึงนกทุกตัวที่มีปีก แต่ถากล่าวถึง คนที่สวมแว่น จะหมายถึงคนบางคนที่สวมแว่น เป็นต้น ดังนั้น ในวิชาคณิตศาสตร์ บางครั้งข้อความ "สำหรับสมาชิกทุกตัว" อาจไม่ปรากฏอยู่ แต่จะสามารถเข้าใจได้เอง เช่น ประโยค "ถ้า x เป็นจำนวนตรรกยะแล้ว x เป็นจำนวน จริง" หมายถึง สำหรับ x ทุกตัว ถ้า x เป็นจำนวนตรรกยะ แล้ว x เป็นจำนวนจริง ดังนั้น ประโยค "$\sin^2 x + \cos^2 x = 1$" หมายถึง _____</p>

<p>สำหรับ x ทุกตัว $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$</p>	<p>222. ประโยค "จำนวนเต็มทุกจำนวนเป็นจำนวนจริง" ถ้าเขียนแบบคณิตศาสตร์จะมีความหมายเหมือนกับประโยค "สำหรับ x ทุกตัว ถ้า x เป็นจำนวนเต็มแล้ว x เป็นจำนวนจริง"</p> <p>ดังนั้น ประโยค "จำนวนเต็มทุกตัวเป็นจำนวนตรรกยะ" มีความหมายเหมือนกับประโยค _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
<p>สำหรับ x ทุกตัว ถ้า x เป็นจำนวนเต็มแล้ว x เป็นจำนวนตรรกยะ</p>	<p>223. ประโยค "จำนวนคู่ทุกจำนวนเป็นจำนวนเต็ม" มีความหมายเหมือนกับประโยค _____</p> <p>_____</p>
<p>สำหรับ x ทุกตัว ถ้า x เป็นจำนวนคู่แล้ว x เป็นจำนวนเต็ม</p>	<p>224. ประโยค "จำนวนคี่ทุกจำนวนเป็นจำนวนเต็ม" มีความหมายเหมือนกับประโยค _____</p> <p>_____</p>

<p>สำหรับ x ใด ๆ ถ้า x เป็นจำนวนเต็มแล้ว x เป็นจำนวนเต็มหรือสำหรับ x ทุกตัว ถ้า x เป็นจำนวนเต็มแล้ว x เป็นจำนวนเต็ม</p>	<p>225. ประโยค "จำนวนเต็มบางตัวเป็นจำนวนคู่" มีความหมายเหมือนกับประโยค "สำหรับ x บางตัว x เป็นจำนวนเต็ม และ x เป็นจำนวนคู่"</p> <p>ดังนั้นประโยค "จำนวนตรรกยะบางตัวเป็นจำนวนเต็ม" มีความหมายเหมือนกับประโยค _____</p>
<p>สำหรับ x บางตัว x เป็นจำนวนตรรกยะ และ x เป็นจำนวนเต็ม</p>	<p>226. ประโยค "มีจำนวนเต็มอย่างน้อยหนึ่งตัว" มีความหมายเหมือนกับประโยค _____</p>
<p>สำหรับ x บางตัว x เป็นจำนวนเต็ม</p>	<p>227. ประโยค "จำนวนเต็มบางจำนวนเป็นจำนวนเต็ม" มีความหมายเหมือนกับประโยค _____</p>
<p>มีบาง x ซึ่ง x เป็นจำนวนเต็ม และ x เป็นจำนวนเต็ม</p>	<p>228. ประโยค "เมื่อ x เป็นจำนวนจริง $x+0 = x$" หมายถึง _____</p>
<p>สำหรับ x ทุกตัว เมื่อ x เป็นจำนวนจริง $x+0 = x$</p>	<p>229. ประโยค "ถ้า x เป็นจำนวนเต็ม x จะต้องเป็นจำนวนคู่หรือจำนวนเต็ม" หมายถึง _____</p>

<p>สำหรับ x ทุกตัว ถ้า x เป็นจำนวนเต็ม x จะต้องเป็นจำนวนคู่ หรือจำนวนคี่</p>	<p>230. ถ้าให้ $I(x)$ แทน x เป็นจำนวนเต็ม $R(x)$ แทน x เป็นจำนวนจริง ประโยค "สำหรับ x ทุกตัว ถ้า x เป็นจำนวนเต็ม แล้ว x เป็นจำนวนจริง สามารถเขียนสัญลักษณ์แทนได้ คือ $\forall x [I(x) \rightarrow R(x)]$ ดังนั้น ประโยค "สำหรับ x บางตัว x เป็นจำนวนเต็ม" จะเขียนแทนได้ดังนี้คือ _____</p>
<p>$\exists x I(x)$</p>	<p>231. ถ้าให้ $I(x)$ แทน x เป็นจำนวนเต็ม $E(x)$ แทน x เป็นจำนวนคู่ $O(x)$ แทน x เป็นจำนวนคี่ ประโยค "สำหรับ x ทุกตัว x จะเป็นจำนวนคู่ หรือ จำนวนคี่ ก็ต่อเมื่อ x เป็นจำนวนเต็ม" สามารถเขียนสัญลักษณ์แทนได้ดังนี้คือ _____</p>
<p>$\forall x [E(x) \vee O(x) \leftrightarrow I(x)]$</p>	<p>232. ถ้าให้ $R(x)$ แทน x เป็นจำนวนจริง $Q(x)$ แทน x เป็นจำนวนตรรกยะ ประโยค "สำหรับ x บางตัว x เป็นจำนวนจริง และ x เป็นจำนวนตรรกยะด้วย" สามารถเขียนสัญลักษณ์แทนได้ดังนี้คือ _____</p>

$\exists x[R(x) \wedge Q(x)]$	<p>233. ถ้าให้ $I(x)$ แทน x เป็นจำนวนเต็ม $Q(x)$ แทน x เป็นจำนวนตรรกยะ ประโยค " มีจำนวนตรรกยะบางตัวที่ไม่เป็นจำนวนเต็ม" มีความหมายเหมือนกับประโยค "สำหรับ x บางตัว x เป็น จำนวนตรรกยะ และ x ไม่เป็นจำนวนเต็ม" ซึ่งเขียนสัญลักษณ์ แทนควย _____</p>
$\exists x[Q(x) \wedge \sim I(x)]$	<p>234. ให้ $Q(x)$ แทน x เป็นจำนวนตรรกยะ ประโยค "มีจำนวนตรรกยะ x บางตัว ซึ่ง $x < \frac{1}{3}$" มีความหมายเหมือนกับประโยค "สำหรับ x บางตัว x เป็น จำนวนตรรกยะ และ $x < \frac{1}{3}$" ซึ่งจะเขียนสัญลักษณ์แทนใดควย _____</p>
$\exists x[Q(x) \wedge x < \frac{1}{3}]$	<p>235. ถ้าให้ $E(x)$ แทน x เป็นจำนวนคู่ $O(x)$ แทน x เป็นจำนวนคี่ ประโยค "จำนวนคู่ทุกตัวไม่เป็นจำนวนคี่" มีความหมาย เหมือนกับประโยค "สำหรับ x ทุกตัว ถ้า x เป็นจำนวนคู่แล้ว x ไม่เป็นจำนวนคี่" ซึ่งจะเขียนสัญลักษณ์แทนควย _____</p>

$\forall x [E(x) \rightarrow \sim Q(x)]$	<p>236. ให้ $I(x)$ แทน x เป็นจำนวนเต็ม $Q(x)$ แทน x เป็นจำนวนตรรกยะ ประโยค "จำนวนเต็มทุกตัวเป็นจำนวนตรรกยะ" สามารถเขียนสัญลักษณ์แทนได้ดังนี้คือ _____</p>
$\forall x [I(x) \rightarrow Q(x)]$	<p>237. ถ้าให้ $R(x)$ แทน x เป็นจำนวนจริง คำนึงประโยค "มีจำนวนจริง x อย่างน้อยตัวหนึ่ง ซึ่ง $x < 1$" สามารถ เขียนสัญลักษณ์แทนได้ดังนี้คือ _____</p>
$\exists x [R(x) \wedge x < 1]$	<p>238. ถ้าให้ $I(x)$ แทน x เป็นจำนวนเต็ม $E(x)$ แทน x เป็นจำนวนคี่ $O(x)$ แทน x เป็นจำนวนคู่ ประโยค "ถ้า x เป็นจำนวนเต็มแล้ว จะต้องเป็นจำนวน คี่ หรือจำนวนคู่" สามารถเขียนสัญลักษณ์แทนได้ดังนี้คือ _____</p>
$\forall x [I(x) \rightarrow (E(x) \vee O(x))]$	<p>239. ถ้าให้ $P(x)$ แทน x เป็นจำนวนจริง $Q(x)$ แทน x เป็นจำนวนเต็ม คำนึงประโยค "จำนวนจริงบางจำนวนไม่เป็นจำนวนเต็ม" สามารถเขียนสัญลักษณ์แทนได้ดังนี้คือ _____</p>

$\exists x [P(x) \wedge \sim Q(x)]$	<p>240. พิจารณาประโยคต่อไปนี้</p> <p>ประโยค "สำหรับ x ทุกตัวจะมี y บางตัว ซึ่ง $x < y$" สามารถเขียนในรูปสัญลักษณ์ใดดังนี้คือ $\forall x \exists y [x < y]$</p> <p>ดังนั้นประโยค "สำหรับ x ทุกตัวจะมี y บางตัว ซึ่ง $x = 2y+1$" สามารถเขียนในรูปสัญลักษณ์ใดคือ _____</p>
$\forall x \exists y [x = 2y+1]$	<p>241. ประโยค "สำหรับ x และ y ทุกตัว $x+y = 1$" เขียนในรูปสัญลักษณ์ใดคือ _____</p>
$\forall x \forall y [x+y = 1]$	<p>242. ประโยค "มี x และ y ซึ่ง $x^3 = y$" เขียนในรูปสัญลักษณ์ใดคือ _____</p>
$\exists x \exists y [x^3 = y]$	<p>243. ถ้าให้ $Q(x)$ แทน x เป็นจำนวนตรรกยะ $E(x)$ แทน x เป็นจำนวนคู่</p> <p>ดังนั้นประโยค "$\exists x [Q(x) \wedge E(x)]$" สามารถเขียนเป็นรูปภาษาเขียนใดดังนี้คือ สำหรับ x บางตัว x เป็นจำนวนตรรกยะ และ x เป็นจำนวนคู่</p> <p>ดังนั้นประโยค "$\forall x [Q(x) \rightarrow \sim E(x)]$" สามารถเขียนในรูปภาษาเขียนใดดังนี้คือ _____</p>

<p>สำหรับ x ทุกตัว ถ้า x เป็นจำนวนตรรกยะแล้ว x ไม่เป็นจำนวนคู่ หรือ จำนวนตรรกยะทุกตัว ไม่เป็นจำนวนคู่</p>	<p>244. ถ้าให้ $P(x) : x$ เป็นผลไม้ $Q(x) : x$ เป็นอาหาร ดังนั้นประโยค "$\forall x [P(x) \rightarrow Q(x)]$" สามารถเขียนอยู่ในรูปภาษาเขียนได้ดังนี้คือ _____ และประโยค "$\exists x [P(x) \wedge Q(x)]$" สามารถเขียนในรูปภาษาเขียนได้ดังนี้คือ _____</p>
<p>สำหรับ x ทุกตัว ถ้า x เป็นผลไม้ แล้ว x เป็นอาหาร และ มีบาง x ซึ่ง x เป็นผลไม้ และ x เป็นอาหาร</p>	<p>245. ประโยค "$\forall x \forall y [xy = yx]$" สามารถเขียนเป็นประโยคในรูปภาษาเขียนได้ดังนี้คือ _____</p>
<p>สำหรับ x และ y ทุกตัว $xy = yx$</p>	<p>246. ประโยค "$\exists x \forall y [x+y = y]$" สามารถเขียนเป็นประโยคในรูปภาษาเขียนได้ดังนี้คือ _____</p>

มี x บางตัว ซึ่ง
สำหรับแต่ละ y ,
 $x+y = y$

247. วลีบอกปริมาณทำให้ประโยคเปิดเป็นประพจน์ได้โดยการ
เติมวลีบอกปริมาณไว้หน้าประโยคเดิม เช่น

ประโยคเปิด " $x < 2$ " เมื่อกำหนดเอกภพสัมพัทธ์
เท่ากับ $\{1, 2, 3\}$

ถ้าเติมวลีบอกปริมาณ " $\forall x$ " ไว้ข้างหน้าประโยคนี้
จะได้ประโยคใหม่เป็น $\forall x[x < 2]$ ซึ่งหมายความว่า
"สำหรับ x ทุกตัว $x < 2$ "

ดังนั้น ถ้าแทนตัวแปร x ทุกตัวด้วยสมาชิกในเอกภพ
สัมพัทธ์ $\{1, 2, 3\}$ จะได้ว่าบางประโยคเป็นจริง และบาง
ประโยคเป็นเท็จ ดังนี้

แทน $x = 1$ จะได้ $1 < 2$ ซึ่งเป็นจริง

แทน $x = 2$ จะได้ $2 < 2$ ซึ่งเป็นเท็จ

แทน $x = 3$ จะได้ $3 < 2$ ซึ่งเป็นเท็จ

ดังนั้น จะได้ว่าประโยค "สำหรับ x ทุกตัว $x < 2$ " มี
ค่าความจริงเป็นเท็จ

นั่นคือ $\forall x[x < 2]$ เป็นเท็จ

เนื่องจากสามารถแสดงได้ว่าประโยค " $\forall x[x < 2]$ "
เมื่อเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{1, 2, 3\}$ มีค่าความจริงเป็นเท็จ
ดังนั้นประโยค " $\forall x[x < 2]$ " จึง _____ ประพจน์
(เป็น/ไม่เป็น)

<p>เป็น</p>	<p>248. จากประโยคเปิด "$x < 2$" เมื่อกำหนดเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{1, 2, 3\}$ ถ้าเติมวลีบอกปริมาณ "$\exists x$" ไว้หน้าประโยค "$x < 2$" จะได้ประโยคใหม่เป็น "$\exists x [x < 2]$" ซึ่งหมายความว่า "มี x หนึ่งตัว ซึ่ง $x < 2$"</p> <p>ดังนั้น ถ้าแทน x ด้วยสมาชิกทุกตัวในเอกภพสัมพัทธ์ที่กำหนดให้ จะได้ว่า ถ้าแทน $x = 1$ จะได้ $1 < 2$ ซึ่งเป็นจริง นั่นคือ ประโยค $x < 2$ เป็นจริง เมื่อแทน $x = 1$ ดังนั้นประโยค "มี x หนึ่งตัวซึ่ง $x < 2$" มีความจริงเป็น _____ ฉะนั้น ประโยค "$\exists x [x < 2]$" เมื่อกำหนดเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{1, 2, 3\}$ มีความจริงเป็น _____ ดังนั้นจึง _____ ประพจน์ (เป็น/ไม่เป็น)</p> <p>อนึ่ง การหาค่าความจริงของประโยคที่มีวลีบอกปริมาณ จะกล่าวโดยละเอียดในหัวข้อต่อไป</p>
<p>จริง จริง เป็น</p>	<p>249. ดังนั้น จะสรุปได้ว่า อีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ประโยคเปิดให้เป็นประพจน์ ก็คือ _____</p>
<p>การเติมวลีบอกปริมาณไว้หน้าประโยคเปิด</p>	

8. ค่าความจริงของประพจน์ที่มีวลีบอกปริมาณ

250 พิจารณาประโยค " $\forall x [x^2 = 1]$ " ถ้ากำหนดเอกภพสัมพัทธ์ คือ $\{1, -1\}$ เมื่อแทน x ด้วยสมาชิกทุกตัวในเอกภพสัมพัทธ์จะได้ประโยคดังนี้

เมื่อแทน $x = 1$ จะได้ $1^2 = 1$ ซึ่งเป็นจริง

แทน $x = -1$ จะได้ $(-1)^2 = 1$ ซึ่งเป็นจริง

จะเห็นว่าทุก ๆ ค่าของ x ในเอกภพสัมพัทธ์ $\{1, -1\}$ ทำให้ประโยคเปิด " $x^2 = 1$ " เป็นจริง

นั่นคือ ประโยค " $\forall x [x^2 = 1]$ " เป็นจริง

จากประโยคเดิมคือ $\forall x [x^2 = 1]$ ถ้ากำหนดเอกภพสัมพัทธ์ใหม่ คือ $\{0, 1, 2, 3\}$ เมื่อแทน x ด้วยสมาชิกทุกตัวของเอกภพสัมพัทธ์ จะได้ประโยคดังนี้

แทน $x = 0$ จะได้ $0^2 = 1$ เป็นเท็จ

แทน $x = 1$ จะได้ $1^2 = 1$ เป็น _____

แทน $x = 2$ จะได้ $2^2 = 1$ เป็น _____

แทน $x = 3$ จะได้ $3^2 = 1$ เป็น _____

จะเห็นว่ามีบางค่าของ x ที่ทำให้ประโยคเปิด $x^2 = 1$

เป็นจริงหรือเท็จ

นั่นคือ ประโยค " $\forall x [x^2 = 1]$ " เป็นเท็จ

ดังนั้น จะพบว่าประโยค " $\forall x [x^2 = 1]$ " จะเป็นจริงเมื่อเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ _____ และเป็นเท็จเมื่อเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ _____

<p>จริง เท็จ เท็จ {-1, 1} {0, 1, 2, 3}</p>	<p>251 จากประโยค "$\forall x[x < 2]$" เมื่อกำหนด เอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{0, 1\}$ เมื่อแทน x ทุกตัวใน เอกภพสัมพัทธ์จะได้ประโยคดังนี้ แทน $x = 0$ จะได้ $0 < 2$ เป็น _____ แทน $x = 1$ จะได้ $1 < 2$ เป็น _____ จะเห็นว่าทุก ๆ ค่าของ x ใน เอกภพสัมพัทธ์ทำให้ประโยคเปิด "$x < 2$" เป็น _____ ดังนั้น "$\forall x[x < 2]$" เป็น _____</p>
<p>จริง จริง จริง จริง</p>	<p>252 จากประโยค "$\forall x[x < 2]$" เมื่อกำหนดให้เอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{1, 2\}$ เมื่อแทนค่า x ทุกตัวในเอกภพสัมพัทธ์จะได้ประโยคดังนี้ แทน $x = 1$ จะได้ $1 < 2$ เป็น _____ แทน $x = 2$ จะได้ $2 < 2$ เป็น _____ จะเห็นว่ามียบางค่าของ x ที่ทำให้ประโยคเปิด $x < 2$ เป็น _____ หรือ _____ ดังนั้น "$\forall x[x < 2]$" เป็น _____</p>
<p>จริง เท็จ จริง, เท็จ เท็จ</p>	<p>253 จากกรอบที่ 251 และกรอบที่ 252 จะได้ว่าประโยค "$\forall x[x < 2]$" เป็นจริงเมื่อเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ _____ และเป็นเท็จเมื่อ เอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ _____ นั่นคือประโยค "$\forall x[x < 2]$" จะเป็นจริงหรือเท็จขึ้นอยู่กับ _____</p>

<p>$\{0, 1\}$ $\{1, 2\}$ เอกภพสัมพัทธ์</p>	<p>254 ดังนั้น สรุปได้ว่า การที่จะบอกว่าประโยคซึ่งมีตัวบอกริ: ปริมาณจะเป็นจริงหรือเท็จจะต้องคำนึงถึง _____</p>
<p>เอกภพสัมพัทธ์</p>	<p>255 ประโยค $\forall xP(x)$ เป็นจริงก็ต่อเมื่อเซตของคำตอบ ของ $P(x)$ เทากับเอกภพสัมพัทธ์ที่กำหนดให้ นั่นคือ ในการ แทน x ใดๆสมาชิก u ของเอกภพสัมพัทธ์ทุกครั้ง $P(u)$ เป็น จริง</p> <p><u>ตัวอย่าง</u> จงหาค่าความจริงของ $\forall x[x < 5]$ เมื่อ กำหนดเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{1, 2, 3, 4\}$</p> <p><u>วิธีทำ</u> ให้ $P(x)$ แทน $x < 5$ แทน x ทุกตัวสมาชิกของเอกภพสัมพัทธ์ จะ ได้ว่า</p> <p>แทน $x = 1$ จะได้ $P(1)$ คือ $1 < 5$ เป็นจริง แทน $x = 2$ จะได้ $P(2)$ คือ $2 < 5$ เป็นจริง แทน $x = 3$ จะได้ $P(3)$ คือ $3 < 5$ เป็น _____ แทน $x = 4$ จะได้ $P(4)$ คือ $4 < 5$ เป็น _____</p> <p>ดังนั้น เซตของคำตอบ คือ _____ ซึ่งเท่ากับ เอกภพสัมพัทธ์ นั่นคือเมื่อแทน x ทุกตัวสมาชิกในเอกภพ สัมพัทธ์แล้วทำให้ประโยค "$x < 5$" เป็น _____ จึงสรุปได้ว่า ประโยค "$\forall x[x < 5]$" เป็น _____</p>

<p>จริง</p> <p>จริง</p> <p>{1,2,3,4}</p> <p>จริง</p> <p>จริง</p>	<p>256 ตัวอย่าง จงหาค่าความจริงของ "$\forall x[x < 0]$" เมื่อ กำหนดเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{-1, -2, -3\}$</p> <p>วิธีทำ ให้ $P(x)$ แทน $x < 0$</p> <p>แทน x ทุกตัวควยสมาชิกของเอกภพสัมพัทธ์ จะได้ว่า</p> <p>แทน $x = -1$ จะได้ $P(-1)$ คือ $-1 < 0$ เป็น _____</p> <p>$x = -2$ จะได้ $P(-2)$ คือ $-2 < 0$ เป็น _____</p> <p>$x = -3$ จะได้ $P(-3)$ คือ $-3 < 0$ เป็น _____</p> <p>ดังนั้นเซตของคำตอบคือ _____ ซึ่งเท่ากับเอกภพสัมพัทธ์</p> <p>จึงสรุปได้ว่า "$\forall x[x < 0]$" เป็น _____</p>
<p>จริง</p> <p>จริง</p> <p>จริง</p> <p>{-1, -2, -3}</p> <p>จริง</p>	<p>257 ประโยค $\forall xP(x)$ เป็นเท็จต่อเมื่อมีสมาชิก w บางตัวในเอกภพสัมพัทธ์ ซึ่ง $P(w)$ เป็นเท็จ</p> <p>พิจารณาตัวอย่างต่อไปนี้</p> <p>ตัวอย่าง จงหาค่าความจริงของ $\forall x[x < 4]$ เมื่อ กำหนดเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{1, 2, 3, 4\}$</p> <p>วิธีทำ ให้ $P(x)$ แทน $x < 4$</p> <p>เมื่อแทน x ทุกตัวควยสมาชิกของเอกภพสัมพัทธ์จะได้</p> <p>ประโยคดังนี้</p> <p>$P(1)$ คือ $1 < 4$ เป็นจริง</p> <p>$P(2)$ คือ $2 < 4$ เป็น _____</p> <p>$P(3)$ คือ $3 < 4$ เป็น _____</p> <p>$P(4)$ คือ $4 < 4$ เป็น _____</p> <p>จะพบว่าเมื่อ $x = 4$ จะทำให้ประโยคเปิด "$x < 4$" เป็นเท็จ นั่นคือมีสมาชิกบางตัวในเอกภพสัมพัทธ์ที่ทำให้ประโยค "$x < 4$" เป็นเท็จ จึงสรุปได้ว่า $\forall x[x < 4]$ เป็น _____</p>

<p>จริง จริง เท็จ เท็จ</p>	<p>258 ตัวอย่าง จงหาค่าความจริงของ $\forall x[x > 3]$ เมื่อกำหนด เอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{3, 4, 5\}$ วิธีทำ ให้ $P(x)$ แทน $x > 3$ เมื่อแทน x ด้วย 3 จะได้ $P(3)$ คือ $3 > 3$ ซึ่งเป็น จะได้ว่าเมื่อแทน x ด้วยสมาชิกในเอกภพสัมพัทธ์บางตัวแล้ว "$x > 3$" เป็น _____ จึงสรุปได้ว่า "$\forall x[x > 3]$" เป็น _____</p>
<p>เท็จ เท็จ เท็จ</p>	<p>259 ประโยค $\exists xP(x)$ เป็นจริงก็ต่อเมื่อ เซตของคำตอบ ของ $P(x)$ ไม่ใช่เซตว่าง นั่นคือมี w บางตัวในเอกภพสัมพัทธ์ ซึ่ง $P(w)$ เป็นจริง พิจารณาจากตัวอย่างต่อไปนี้ ตัวอย่าง จงหาค่าความจริงของประโยค $\exists x[x < 2]$ เมื่อกำหนดเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{1, 2, 3, 4\}$ วิธีทำ ให้ $P(x)$ แทน $x < 2$ เมื่อแทน $x = 1$ จะได้ $P(1)$ คือ $1 < 2$ เป็นจริง $x = 2$ จะได้ $P(2)$ คือ $2 < 2$ เป็น _____ $x = 3$ จะได้ $P(3)$ คือ $3 < 2$ เป็น _____ $x = 4$ จะได้ $P(4)$ คือ $4 < 2$ เป็น _____ ดังนั้น เซตของคำตอบคือ $\{1\}$ ซึ่งไม่ใช่เซตว่าง นั่นคือมี x บางตัวในเอกภพสัมพัทธ์ที่ทำให้ประโยค "$x < 2$" เป็นจริง จึงสรุปได้ $\exists x[x < 2]$ เป็น _____</p>

<p>เท็จ เท็จ เท็จ จริง</p>	<p>260 ตัวอย่าง จงหาค่าความจริงของ $\exists x[x < 5]$ เมื่อกำหนดให้ เอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ I</p> <p>วิธีทำ ให้ $P(x)$ แทน $x < 5$ เมื่อแทน $x = 1$ ซึ่ง 1 อยู่ใน I จะได้ $P(1)$ คือ $1 < 5$ ซึ่งเป็น _____ นั่นคือ มี x บางตัวใน I ที่ทำให้ "$x < 5$" เป็น _____ นั่นคือ $\exists x[x < 5]$ เป็น _____</p>
<p>จริง จริง จริง</p>	<p>261 ประโยค $\exists xP(x)$ เป็นเท็จต่อเมื่อเซตของค่าตอบของ $P(x)$ เทากับ เซตว่าง นั่นคือ การแทน x ใดๆสมาชิกของเอก- ภพสัมพัทธ์ทุกครั้ง $P(x)$ เป็นเท็จ</p> <p>พิจารณาจากตัวอย่างต่อไปนี้</p> <p>ตัวอย่าง จงหาค่าความจริงของ $\exists x[x < 5]$ เมื่อกำหนด เอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{7, 8, 9\}$</p> <p>วิธีทำ ให้ $P(x)$ แทน $x < 5$ ∴ เมื่อแทน x ใดๆสมาชิกทุกตัวในเอกภพสัมพัทธ์ จะ ได้ว่า</p> <p>$P(7)$ คือ $7 < 5$ เป็น _____ $P(8)$ คือ $8 < 5$ เป็น _____ $P(9)$ คือ $9 < 5$ เป็น _____ จะได้ว่า $P(x)$ เป็น _____ ทุก ๆ ค่า นั่นคือเซตของ คำตอบเท่ากับ _____ ดังนั้น $\exists x[x < 5]$ เป็น _____</p>

<p>เท็จ เท็จ เท็จ เท็จ เซตว่าง เท็จ</p>	<p>262. ตัวอย่าง จงหาค่าความจริงของ $\exists x [x+2 > 4]$ เมื่อเอกภพสัมพัทธ์เท่ากับ $\{0, 1, 2\}$ วิธีทำ ให้ $P(x)$ แทน $x+2 > 4$ $\therefore$ เมื่อแทน x ทุกตัวควยสมาชิกของเอกภพสัมพัทธ์จะได้ $P(0)$ คือ _____ ซึ่งเป็น _____ $P(1)$ คือ _____ ซึ่งเป็น _____ $P(2)$ คือ _____ ซึ่งเป็น _____ จะได้ว่า $P(x)$ เป็น _____ ทุก ๆ ค่า นั่นคือเซตของ คำตอบเท่ากับ _____ ดังนั้น $\exists x [x+2 > 4]$ เป็น _____</p>
<p>$0+2 > 4$, เท็จ $1+2 > 4$, เท็จ $2+2 > 4$, เท็จ เท็จ เซตว่าง เท็จ</p>	<p>263. ประโยค $\forall x [x+2 < 7]$ เมื่อกำหนดเอกภพสัมพัทธ์ เท่ากับ $\{1, 2, 3, 4\}$ มีค่าความจริงเป็น _____</p>
<p>จริง</p>	<p>264. ประโยค $\forall x [x+2 = 0]$ เมื่อกำหนดเอกภพสัมพัทธ์ เท่ากับ $\{-2, -1, 0, 1, 2\}$ มีค่าความจริงเป็น _____</p>
<p>เท็จ</p>	<p>265. ประโยค $\exists x [x+1 = 4]$ เมื่อกำหนดเอกภพสัมพัทธ์ เท่ากับ $\{1, 2, 3, 4\}$ มีค่าความจริงเป็น _____</p>
<p>จริง</p>	<p>266. ประโยค $\exists x [x+3 = 2]$ เมื่อกำหนดเอกภพสัมพัทธ์ เท่ากับ $\{2, 3, 4\}$ มีค่าความจริงเป็น _____</p>
<p>เท็จ</p>	<p>จบบทเรียน</p>

ภาคผนวก ค.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ตารางหามัธยิมเลขคณิตของคะแนน และค่าความแปรปรวนของ
แบบสอบก่อนนำมาใช้ในการวิจัย

X	f	X^2	fX	fX^2
76	1	5776	76	5776
73	1	5329	73	5329
72	3	5184	216	15552
71	1	5041	71	5041
69	2	4761	138	9522
68	3	4624	204	13872
67	2	4489	134	8978
66	5	4356	330	21780
65	2	4225	130	8450
64	5	4096	320	20480
63	3	3969	189	11907
62	5	3844	310	19220
61	4	3721	244	14884
60	1	3600	60	3600
59	6	3481	354	20886
58	5	3364	290	16820
57	3	3249	171	9747
56	3	3136	168	9408
55	6	3025	330	19150

ตารางที่ 2 (ต่อ)

X	f	X ²	fX	fX ²
54	3	2916	162	8748
53	2	2809	106	5618
52	3	2704	156	8112
51	4	2601	204	10404
49	1	2401	49	2401
48	5	2304	240	11520
47	2	2209	94	4418
46	1	2116	46	2116
44	2	1936	88	3872
42	1	1764	42	1764
40	2	1600	80	3200
39	2	1521	78	3042
38	1	1444	38	1444
37	5	1369	185	6845
36	2	1296	72	2592
35	1	1225	35	1225
30	2	900	60	1800
Σ	100		5543	318523

จากข้อมูลในตารางที่ 2 หามัธยิมเลขคณิตของคะแนนและหาค่าความแปรปรวน
ของแบบสอบใ้คั้งนี้

ก. หามัธยิมเลขคณิต

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร } M &= \frac{\sum fX}{N} \\ &= \frac{5543}{100} \\ &= 55.43 \end{aligned}$$

ข. หาค่าความแปรปรวนของแบบสอบ

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร (SD)}^2 &= \frac{\sum fX^2 - \frac{(\sum fX)^2}{N}}{N-1} \\ &= \frac{318523 - \frac{(5543)^2}{100}}{100-1} \\ &= \frac{318523 - 307248.49}{99} \\ &= \frac{11274.51}{99} \\ &= 113.8839 \end{aligned}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามนำมาใช้ในการวิจัย

$$\begin{aligned}
 \text{จากสูตร } r_{KR21} &= \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{M(n-M)}{n(SD)^2} \right) \\
 M &= 55.43 \\
 (SD)^2 &= 113.8839 \\
 n &= \text{จำนวนข้อของแบบสอบถามเท่ากับ 85 ข้อ} \\
 r_{KR21} &= \frac{85}{85-1} \left(1 - \frac{55.43(85-55.43)}{85(113.8839)} \right) \\
 &= \frac{85}{84} \left(1 - \frac{55.43 \times 29.57}{9680.1315} \right) \\
 &= \frac{85}{84} \left(1 - \frac{1639.0651}{9680.1315} \right) \\
 &= \frac{85}{84} (1 - 0.1693) \\
 &= \frac{85 \times 0.8307}{84} \\
 &= \frac{70.6095}{84} \\
 &= 0.8406
 \end{aligned}$$

นั่นคือแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเชื่อมั่น 0.84

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ตารางวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) และอำนาจจำแนก (r)
ของแบบสอบที่เลือกมาใช้ในการวิจัย

ข้อ ข้อ	P_H	P_L	p	r
1	.67	.23	.45	.45
2	.63	.26	.44	.38
3	.86	.52	.70	.39
4	.97	.45	.76	.66
5	.86	.69	.78	.23
6	.93	.60	.79	.46
7	.78	.45	.62	.35
8	.67	.37	.52	.30
9	.86	.70	.78	.22
10	.86	.70	.78	.22
11	.86	.63	.75	.30
12	.97	.45	.76	.66
13	.74	.37	.56	.38
14	.97	.52	.79	.62
15	.90	.63	.78	.37
16	.88	.70	.80	.26
17	.82	.45	.64	.40
18	.60	.26	.43	.35
19	.97	.45	.76	.66
20	.86	.70	.78	.22

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	P _H	P _L	p	r
21	.78	.49	.64	.31
22	.89	.41	.67	.53
23	.60	.19	.39	.43
24	.71	.34	.53	.37
25	.86	.41	.65	.49
26	.78	.34	.57	.45
27	.74	.19	.46	.55
28	.78	.60	.69	.21
29	.74	.30	.52	.44
30	.74	.23	.50	.54
31	.74	.41	.58	.34
32	.86	.49	.69	.42
33	.97	.26	.67	.76
34	.82	.56	.70	.30
35	.86	.45	.67	.45
36	.60	.19	.39	.43
37	.86	.67	.77	.26
38	.89	.45	.69	.50
39	.74	.34	.54	.40
40	.63	.23	.42	.41

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	P_H	P_L	p	r
41	.86	.60	.74	.32
42	.93	.56	.77	.49
43	.86	.41	.65	.49
44	.63	.26	.44	.38
45	.93	.45	.72	.57
46	.63	.34	.48	.29
47	.82	.45	.64	.40
48	.78	.37	.54	.42
49	.52	.23	.37	.31
50	.63	.08	.33	.60

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ตารางหามัธยิมเลขคณิตของคะแนน และหาค่าความแปรปรวนของแบบสอบถาม
ที่เลือกมาใช้ในการวิจัย

X	f	X^2	fX	fX^2
50	2	2500	100	5000
49	5	2401	245	12005
48	7	2304	336	16128
47	4	2209	188	8836
46	11	2116	506	23276
45	9	2025	405	18225
44	6	1936	264	11616
43	3	1849	129	5547
42	7	1764	294	12348
41	2	1681	82	3362
40	6	1600	240	9600
39	3	1521	127	4563
38	5	1444	190	7220
37	3	1369	111	4107
36	5	1296	180	6480
35	5	1225	175	6125
34	1	1156	34	1156
33	1	1089	33	1089
32	1	1024	32	1024
30	1	900	30	900
28	2	784	56	1568
27	2	729	54	1458
Σ	90		3775	160337

จากข้อมูลในตารางที่ 4 หามัธยฐานเลขคณิตของคะแนน และหาค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามที่เลือกมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ก. หามัธยฐานเลขคณิต

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร } M &= \frac{\sum fX}{N} \\ &= \frac{3775}{90} \\ &= 41.94 \end{aligned}$$

ข. หาค่าความแปรปรวนของแบบสอบถาม

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร } (SD)^2 &= \frac{\sum fX^2 - \frac{(\sum fX)^2}{N}}{N-1} \\ &= \frac{160337 - \frac{(3775)^2}{90}}{90-1} \\ &= \frac{160337 - 158340.28}{89} \\ &= \frac{1996.72}{89} \\ &= 22.4351 \end{aligned}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่นำมาใช้ในการวิจัย

$$\begin{aligned}
 \text{จากสูตร } r_{KR21} &= \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{M(n-M)}{n(SD)^2} \right) \\
 M &= 41.94 \\
 (SD)^2 &= 22.4351 \\
 n &= \text{จำนวนข้อของแบบสอบถามเท่ากับ } 50 \text{ ข้อ} \\
 r_{KR21} &= \frac{50}{50-1} \left(1 - \frac{41.94(50-41.94)}{50(22.4351)} \right) \\
 &= \frac{50}{49} \left(1 - \frac{41.94 \times 8.06}{1121.755} \right) \\
 &= \frac{50}{49} \left(1 - \frac{338.0364}{1121.755} \right) \\
 &= \frac{50}{49} (1 - 0.3013) \\
 &= \frac{50 \times 0.6987}{49} \\
 &= .713
 \end{aligned}$$

นั่นคือแบบสอบถามที่นำมาใช้ในการวิจัยมีความเชื่อมั่น 0.71

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการทดลองใช้บทเรียนแบบโปรแกรม ชั้นกลุ่มเล็ก

นักเรียนคนที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	เฉลี่ย
คะแนนสอบก่อนเรียนบทเรียน (%)	28	24	26	32	30	30	18	24	30	16	25.8
คะแนนสอบหลังเรียนบทเรียน (%)	92	90	80	94	96	92	88	88	92	90	90.20
เวลาที่ใช้ทำบทเรียน	ชั่วโมง	6	5	6	5	5	6	5	6	5	6
	นาที	14	52	25	53	24	-	49	14	52	25
จำนวนคำตอบที่ถูกต้อง (%)	90.70	89.27	89.70	93.21	97.26	92.35	93.32	93.11	92.54	92.44	92.39

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 . ตารางหามัธยเบเลชคณิตของคะแนนและหาค่าความแปรปรวนของ
แบบสอบจากผลการทดลองภาคสนาม

X	f	x^2	fX	fX^2
49	4	2401	196	9604
48	6	2304	288	13824
47	5	2209	235	11045
46	6	2116	276	12696
45	7	2025	315	14175
44	12	1936	528	23232
43	7	1849	301	12943
42	14	1764	588	24696
41	7	1681	287	11767
40	4	1600	160	6400
39	3	1521	117	4563
38	3	1444	114	4332
37	7	1369	259	9583
36	3	1296	108	3888
35	1	1225	35	1225
34	3	1156	102	3468
33	2	1089	66	2178
32	1	1024	32	1024
31	1	961	31	961
28	2	784	56	1568

ตารางที่ 6 (ต่อ)

X	f	X ²	fX	fX ²
27	1	729	27	729
23	1	529	23	529
Σ	100	33012	4144	174430

จากข้อมูลในตารางที่ 6 หามัชฌิมเลขคณิตของคะแนน และค่าความแปรปรวนของแบบสอบใ้คดังนี้

ก. หามัชฌิมเลขคณิต

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร } M &= \frac{\Sigma fX}{N} \\ &= \frac{4144}{1000} \\ &= 41.44 \end{aligned}$$

ข. หาค่าความแปรปรวน

$$\begin{aligned} \text{จากสูตร } (SD)^2 &= \frac{\Sigma fX^2 - \frac{(\Sigma fX)^2}{N}}{N-1} \\ &= \frac{174430 - \frac{(4144)^2}{100}}{100-1} \\ &= \frac{174430 - 171727.36}{99} \\ &= \frac{2702.64}{99} \\ &= 27.299394 \end{aligned}$$

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบจากผลการทดลองภาคสนาม

$$\text{จากสูตร } r_{KR21} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{M(n-M)}{n(SD)^2} \right)$$

$$M = 41.44$$

$$(SD)^2 = 27.299394$$

$$n = \text{จำนวนข้อของแบบสอบเท่ากับ } 50 \text{ ข้อ}$$

$$= \frac{50}{50-1} \left(1 - \frac{41.44(50-41.44)}{50(27.299394)} \right)$$

$$= \frac{50}{49} \left(1 - \frac{41.44 \times 8.56}{1364.9697} \right)$$

$$= \frac{50}{49} \left(1 - \frac{354.7264}{1364.9697} \right)$$

$$= \frac{50}{49} (1 - .259879)$$

$$= \frac{50 \times 0.740121}{49}$$

$$= 0.755226$$

$$= 0.76$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบสอบถาม
และหลังเรียนบทเรียน

นักเรียน คนที่	คะแนนการสอบ ก่อนเรียนบทเรียน X_1	คะแนนการสอบ หลังเรียนบทเรียน X_2	คะแนน ความก้าวหน้า $d = X_2 - X_1$	d^2
1	19	48	29	841
2	16	42	26	676
3	10	36	26	676
4	4	34	30	900
5	10	35	25	625
6	16	49	33	1089
7	10	42	32	1024
8	6	32	26	676
9	2	44	42	1764
10	15	42	27	729
11	13	45	32	1024
12	17	41	24	576
13	3	44	41	1681
14	16	44	28	784
15	12	39	27	729
16	6	46	40	1600
17	7	47	40	1600
18	15	42	27	729
19	2	46	44	1936

ตารางที่ 7 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	คะแนนการสอบ ก่อนเรียนบทเรียน X_1	คะแนนการสอบ หลังเรียนบทเรียน X_2	คะแนน ความก้าวหน้า $d = X_2 - X_1$	d^2
20	7	36	29	841
21	7	43	36	1296
22	0	45	45	2025
23	13	37	24	576
24	8	37	29	841
25	1	43	42	1764
26	11	42	31	961
27	2	43	41	1681
28	9	42	33	1089
29	4	41	37	1369
30	8	41	33	1089
31	2	40	38	1444
32	3	38	35	1225
33	6	36	30	900
34	9	23	14	196
35	19	40	21	441
36	4	46	42	1764
37	21	48	27	729
38	14	49	35	1225
39	6	45	39	1521
40	9	47	38	1444

ตารางที่ 7 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	คะแนนการสอบ ก่อนเรียนบทเรียน X_1	คะแนนการสอบ หลังเรียนบทเรียน X_2	คะแนน ความก้าวหน้า $d = X_2 - X_1$	d^2
41	11	38	27	729
42	4	42	38	1444
43	10	41	31	961
44	11	42	31	961
45	6	42	36	1296
46	7	43	36	1296
47	17	44	27	729
48	11	47	36	1296
49	12	44	32	1024
50	3	34	31	961
51	22	46	24	576
52	11	44	33	1089
53	19	48	29	841
54	11	44	33	1089
55	7	41	34	1156
56	0	42	42	1764
57	13	46	33	1089
58	6	44	38	1444
59	16	49	33	1089
60	9	31	22	484
61	17	45	28	784

ตารางที่ 7 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	คะแนนการสอบ ก่อนเรียนบทเรียน X_1	คะแนนการสอบ หลังเรียนบทเรียน X_2	คะแนน ความก้าวหน้า $d = X_2 - X_1$	d^2
62	9	37	28	784
63	7	44	37	1369
64	6	43	37	1369
65	7	28	21	441
66	11	45	34	1156
67	0	40	40	1600
68	10	37	27	729
69	13	45	32	1024
70	7	44	37	1369
71	12	44	32	1024
72	13	28	15	225
73	8	48	40	1600
74	17	48	31	961
75	11	49	38	1444
76	11	47	36	1296
77	10	39	29	841
78	9	47	38	1444
79	18	48	30	900
80	6	43	37	1369
81	11	33	22	484
82	6	41	35	1225

ตารางที่ 7 (ต่อ)

นักเรียน คนที่	คะแนนการสอบ ก่อนเรียนบทเรียน X_1	คะแนนการสอบ หลังเรียนบทเรียน X_2	คะแนน ความก้าวหน้า $d = X_2 - X_1$	d^2
83	5	42	37	1369
84	8	37	29	841
85	10	39	29	841
86	13	45	32	1024
87	6	40	34	1156
88	4	33	29	841
89	9	46	37	1369
90	4	43	39	1521
91	10	42	32	1024
92	9	27	18	324
93	10	42	32	1024
94	11	37	26	676
95	10	34	24	576
96	10	38	28	784
97	8	37	29	841
98	7	42	35	1225
99	8	41	33	1089
100	8	44	36	1296
Σ	937	4144	3207	106657

การวิเคราะห์เกณฑ์มาตรฐาน

1. มาตรฐาน 90 ตัวแรก

จากสูตร

$$\text{คะแนนที่นักเรียนทำบทเรียนใดก็ได้เฉลี่ยร้อยละ} = \frac{C}{N} \times \frac{100}{A}$$

$$\text{เมื่อ } C = 76264 \text{ คะแนน}$$

$$N = 100 \text{ คน}$$

$$A = 787 \text{ คำตอบ}$$

$$\begin{aligned} \therefore \text{คะแนนที่นักเรียนทำบทเรียนใดก็ได้เฉลี่ยร้อยละ} &= \frac{76264}{100} \times \frac{100}{787} \\ &= 96.90 \end{aligned}$$

2. มาตรฐาน 90 ตัวหลัง

จากสูตร

$$\begin{aligned} \text{คะแนนที่นักเรียนทำแบบสอบหลังการเรียนบทเรียนใดก็ได้เฉลี่ยร้อยละ} \\ = \frac{S}{N} \times \frac{100}{T} \end{aligned}$$

$$\text{เมื่อ } S = 4144 \text{ คะแนน}$$

$$N = 100 \text{ คน}$$

$$T = 50 \text{ ข้อ}$$

$$\begin{aligned} \therefore \text{คะแนนที่นักเรียนทำแบบสอบหลังการเรียนบทเรียนใดก็ได้เฉลี่ยร้อยละ} \\ = \frac{4144}{100} \times \frac{100}{50} \\ = 82.88 \end{aligned}$$

นั่นคือ บทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพเป็น 96.90/82.88

ประวัติการศึกษา

นายเดรี ชโนดม เกิดวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2493 ที่อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี สำเร็จการศึกษา กศ.บ. (เกียรตินิยม) จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน
จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2516.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย